

Παροξυσμός #13

Αγρίνιο, άνοιξη 2012

Paroksismos.squat.gr

Αυτήν τη στιγμή μεγάλα τμήματα του ανθρώπινου πληθυσμού είναι «ασύμφορα» και «πλεονάζοντα» για την λειτουργία του συστήματος. Αν τώρα τα αφεντικά μπορούσαν να πατήσουν ένα κουμπί για να εξαφανίσουν όλους εμάς που περισσεύουμε, θα το έκαναν δίχως δεύτερη σκέψη. Αν και πολλά κουμπιά υπάρχουν, αυτή την στιγμή επιχειρούνται άλλες στρατηγικές. Πάντως, το ιστορικό της κρίσης έχει δείξει πως το ξεπέρασμά της περνά μέσα από την βία, την καταστολή και τον πόλεμο, για να επιβληθεί η απαιτούμενη «τάξη» που θα προστατεύσει τα κέρδη του κεφαλαίου. Σήμερα, λοιπόν, εν όψη κρίσης, η ανταγωνιστική σχέση μεταξύ αφεντικών και εκμεταλλεόμενων ξεσκεπάζεται και οξύνεται. Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον; Αν θέλουμε να πάρουμε μια ιδέα για το τι θα συμβεί στην Ελλάδα τα επόμενα χρόνια, μπορούμε να ρωτήσουμε τους μετανάστες τι έζησαν οι ίδιοι πριν έρθουν εδώ. Παράλληλα, μπορούμε να κοιτάξουμε και πίσω, στα περασμένα γεγονότα, να δούμε τι έφταιξε, τι πήγε στραβά, τι λάθη επαναλήφθηκαν, όχι μόνο στην εξέλιξη αυτού του συστήματος της εκμετάλλευσης, αλλά και από την πλευρά όλων εκείνων που φώναζαν, αντιστεκόταν και αγωνίζονταν εναντίον του.

Πολλές φορές ακούμε πως «Η κρίση μας φέρνει πιο κοντά». Αν είναι έτσι, τότε δεν μπορούμε παρά να αναφωνήσουμε «Καλώς την!». Ξέρουμε όμως πως τα αφεντικά σε κάθε κρίση ή ύφεση ακονίζουν τα μαχαίρια τους. Οπότε όλοι εμείς, που από την στιγμή που γεννιόμαστε λαμβάνουμε εκμετάλλευση και καταπίεση, οφείλουμε να πάρουμε θέση. Και να προετοιμαστούμε...

Ήδη ακούμε τα πρώτα βήματα στις σκάλες...

Η καθολική εξαθλίωση σε λίγο θα μας χτυπά την πόρτα.

Ο **Παροξυσμός** είναι ένα έντυπο δρόμου που κυκλοφορεί από το 1998 στο Αργίριο, αποτελώντας κομμάτι μιας συνολικότερης στάσης και δραστηριότητας. Μοιράζεται χέρι με χέρι και χωρίς αντίτιμο, για να αποφευχθεί η διαμεσολάβηση τους χρήματος αλλά και η γενικότερη αναπαραγωγή των εμπορευματικών σχέσεων. Η κάλυψη των εξόδων της έκδοσης και της διακίνησης του γίνεται με ελεύθερη συνεισφορά.

Το παρόν τεύχος τυπώθηκε τον Απρίλιο του 2012 σε 1.500 αντίτυπα. Στο Αργίριο μπορείτε να το βρείτε στην Κατάληψη Apertus (Καλυβίων 70) και στον υπόλοιπο ελλαδικό χώρο σε αυτοδιαχειριζόμενα στέκια και καταλήψεις.

Το σκίτσο του εξωφύλλου είναι του okso8l. Στο οπισθόφυλλο, ποίημα της -N. Οι φωτογραφίες από το Μολυβδοσκέπαστο (σελ. 22) είναι της Χ.

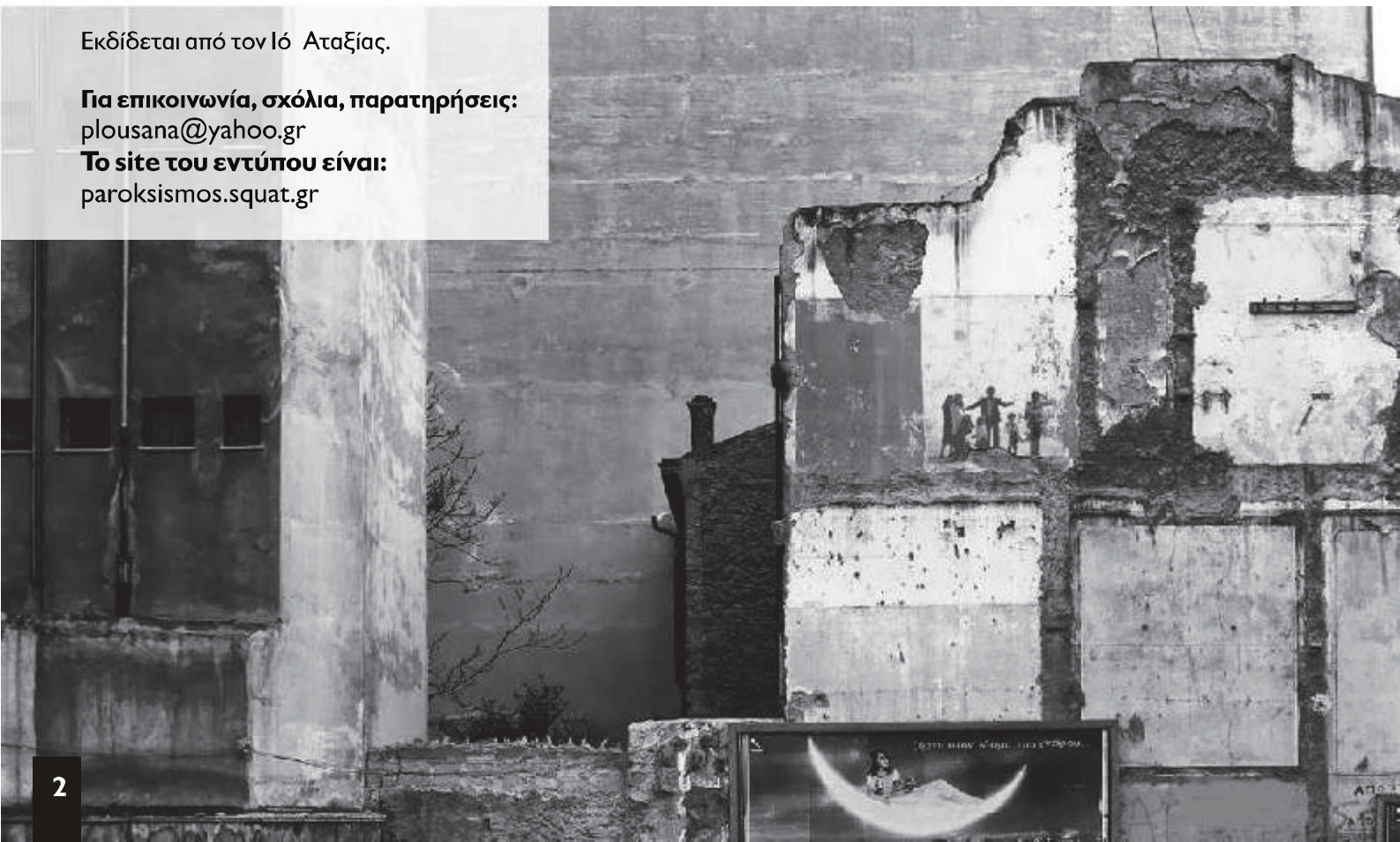
Εκδίδεται από τον Ιό Αταξίας.

Για επικοινωνία, σχόλια, παρατηρήσεις:

plousana@yahoo.gr

Το site του εντύπου είναι:

paroksismos.squat.gr

Το 1926 η κατακόρυφη άνοδος του συναλλάγματος, είχε άμεσες ευεργετικές επιπτώσεις στο καπνεμπόριο. Έτσι οι καπνεργάτες κινητοποιούνται και απαιτούν ανάλογη αύξηση στα πενιχρά τους μεροκάματα. Οι καπνέμποροι αρνούνται κατηγορηματικά και το Σάββατο 31 Ιουλίου 1926, οι καπνεργάτες κήρυξαν απεργία.

Οι μέρες περνούσαν, οι δύο πλευρές έμεναν αμετακίνητες στις αρχικές θέσεις τους. Το Σωματείο, μετά από 8 ημέρες απεργίας χωρίς καμία πρόοδο στις διαπραγματεύσεις, βρέθηκε μπροστά σε δίλημμα: Αν συνέχιζε την απεργία, θα άρχιζε η διαρροή, αφού οι ανάγκες εκατοντάδων οικογενειών ήταν πιεστικές. Αν αποφάσιζε την μαχητική παρουσία με δυναμικές συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις, η σύγκρουση με την Χωροφυλακή θα ήταν αναπόφευκτη.

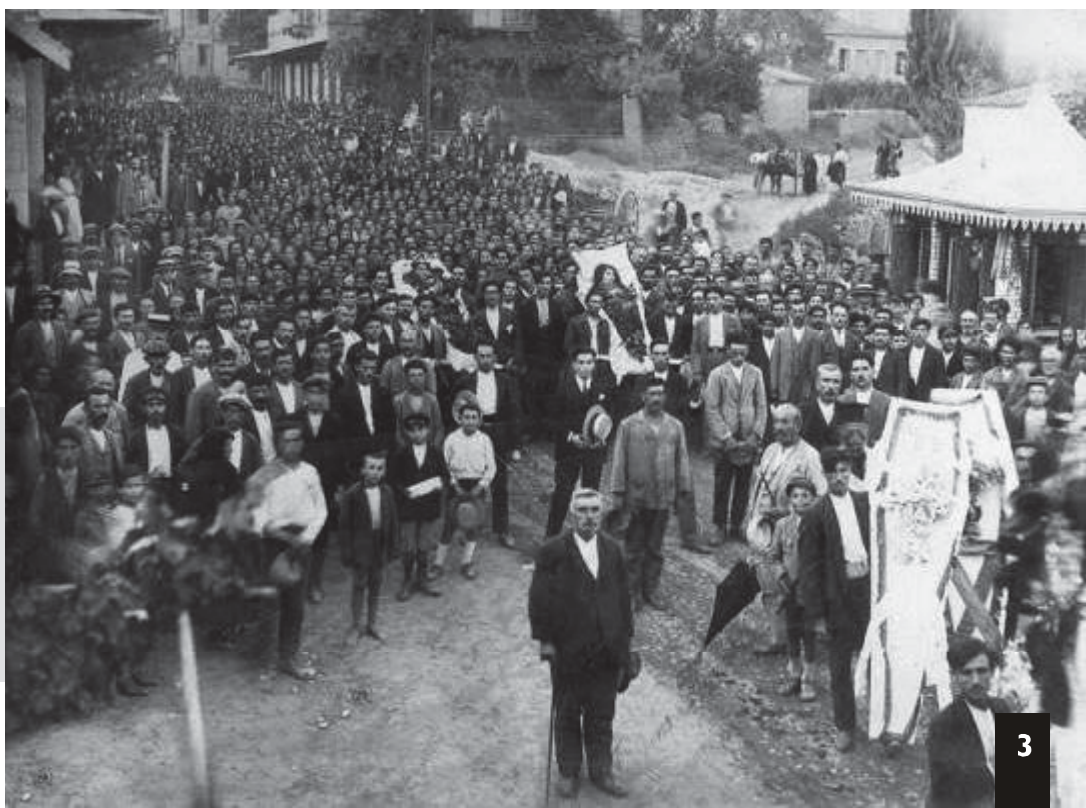
Αποφασίζουν το δεύτερο και ζητούν άδεια για να συγκεντρωθούν οι απεργοί την Δευτέρα, 9 Αυγούστου, στην πλατεία της Αγοράς, (Πλατεία Στράτου, σημερινή Πλατεία Ειρήνης) εκεί όπου γίνονταν όλες οι πολιτικές εκδηλώσεις. Οι αρχές αρνούνται και τους χορηγούν άδεια για την συγκέντρωσή τους στο χώρο της Αγίας Σωτήρας (το σημερινό Πάρκο), που τότε θεωρούνταν εκτός της πόλης. Πράγματι από το πρωί της Κυριακής 8 Αυγούστου, οι απεργοί άρχισαν να συγκεντρώνονται στον χώρο της Αγίας Σωτήρας, με μαύρες σημαίες πάνω στις οποίες έγραφαν: «Δικαία απαίτησις, ή 100 δράμια ψωμί ή ένα χρόνο απεργία»

Γύρω στις 8 το πρωί είχαν συγκεντρωθεί γύρω στους 8000 απεργούς. Οι αρχές είχαν τοποθετήσει ισχυρή δύναμη Χωροφυλακής στην «καμπή» της οδού Αγρινίου-Αμφιλοχίας, καθώς και μία δύναμη Ευζώνων, που είχε έρθει από το Μεσολόγγι. Μετά από τους λόγους που εκφωνήθηκαν, η συγκέντρωση διαλύθηκε και οι απεργοί σκορπίστηκαν άλλοι προς τον προσφυγικό συνοικισμό Αγ. Κωνσταντίνου και άλλοι προς την πόλη. Η ομάδα που κατευθύνθηκε προς την πόλη, ήρθε αντιμέτωπη με τις δυνάμεις της Χωροφυλακής. Ο ταγματάρχης Ζαμπετάκης που ήταν επικεφαλής, τους προέτρεψε να κατέβουν προς την πόλη ανά δύο άτομα. Οι απεργοί διαβεβαίωσαν τον Ζαμπετάκη ότι η συγκέντρωσή τους είχε διαλυθεί, αλλά αρνήθηκαν να χωριστούν σε ομάδες των δύο.

Ακολουθεί συμπλοκή και η διαταγή του ταγματάρχη να πυροβολήσουν στον αέρα ήταν η αφορμή να επιτεθούν με πέτρες μερικές εργάτριες στην δύναμη της χωροφυλακής. Οι σφαίρες που μέχρι τότε έπεφταν στον αέρα, γύρισαν προς τους απεργούς.

Μία σφαίρα βρίσκει στο κεφάλι τον νεαρό, σχεδόν παιδί, Θεμιστοκλή Καρανικόλα, που, σύμφωνα με μαρτυρίες, βρέθηκε τυχαία στο χώρο του επεισοδίου. Μία άλλη σφαίρα τραυματίζει θανάσιμα την έγκυο καπνεργάτρια Βασιλική Γεωργαντζέλη, που ξεψύχησε λίγο αργότερα. Ήταν 29 ετών και είχε ήδη δύο παιδιά, τον Γεράσιμο 9 ετών και την Παρασκευή 5 ετών. Ο εργάτης Δ. Τσαμπάς τραυματίζεται σοβαρά στο μπράτσο, που ακρωτηριάστηκε. Το νέο διαδίδεται στο Αγρίνιο γρήγορα και η κηδεία της Βασιλικής Γεωργαντζέλη και του Θεμιστοκλή Καρανικόλα, γίνεται στον Άγιο Δημήτριο παίρνοντας μορφή διαδήλωσης.

Η κηδεία των Θεμιστοκλή Καρανικόλα και Βασιλικής Γεωργαντζέλη, που πήρε την μορφή διαδήλωσης. Η φωτογραφία είναι τραβηγμένη στην συμβολή των οδών Παπαστράτου, Μπότσαρη και Σουλίου.

Σημειώσεις για έναν επερχόμενο πόλεμο

Κρίση

Κρίση: «Παλιά μου τέχνη κόσκινο», λένε από την πλευρά τους τα αφεντικά, μιας και γνωρίζουν από πρώτο χέρι, πως η κρίση αποτελεί μέρος του καπιταλισμού. Η κρίση του κεφαλαίου δεν εξελίσσεται μόνο στην πώληση μεταξύ των «πλούσιων» και «φτωχών», αλλά οξύνει και τις αντιθέσεις μέσα στο εσωτερικό της κοινωνίας, προωθώντας τον φόβο και την απομόνωση. Στην διάρκεια της, η αυξανόμενη κοινωνική εξαθλίωση γίνεται ολοφάνερη με πολλούς τρόπους: μαρτυρική μισθωτή σκλαβιά, αθλιότητα στις συνθήκες διαμονής και διατροφής, μαζική ανεργία, αποκτήνωση, βία, καταστολή, ψυχολογική και πνευματική κατάπτωση. Στον αντίθετο πόλο, τα αφεντικά συνεχίζουν να κερδοφορούν, να ορίζουν και να επιβάλλουν. Σκοπίμως, τα αφεντικά και οι πολιτικοί τους αντιπρόσωποι, όταν μιλούν για την κρίση προσπαθούν να μας μπερδέψουν, μεταφέροντας μας σε ένα κόσμο χρηματιστηριακών κυκλωμάτων και ακατανόητων οικονομικών όρων. Θέλουν να αποκόψουν την κρίση από τους αγώνες των ανθρώπων σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της οικουμένης, για να μην μπορούμε ούτε καν να διανοηθούμε κάποια μορφή αντίστασης σε αυτήν. Αλλά αυτό δεν το καταφέρνουν πάντα. Γιατί, κατά την διάρκεια της κρίσης η ανταγωνιστική σχέση μεταξύ αφεντικών και εκμεταλλευομένων αποκαλύπτεται και οξύνεται. Τα πάντα βρίσκονται υπό αμφισβήτηση. Οι πολιτικοί και κοινωνικοί συσχετισμοί αλλάζουν συνεχώς. Μια νέα εποχή διαμορφώνεται. Και το ερώτημα παραμένει: Υπέρ ποιών;

Η αναβολή της κρίσης και οι ήττες των δύο τελευταίων δεκαετιών

Για την κρίση δεν ευθύνονται αποκλειστικά οι τοπικές «πουλημένες» ή «κανίκανες» εξουσίες. Η αιτία βρίσκεται στις χώρες και στο τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης που επιβάλουν τόσο στο εσωτερικό τους, όσο και στο εξωτερικό, στις χώρες που εκμεταλλεύονται και λεηλατούν. Η αιτία βρίσκεται στο σύστημα που βασίζεται στην εκμετάλλευση, την καταπίεση και την αλλοτρίωση.

Τόσο οι υφέσεις, όσο και οι κρίσεις δεν βρίσκονται τελείως έξω από τον ανθρώπινο έλεγχο. Μπορούν να επιταχυνθούν, να αναβληθούν, να βαθυνθούν. Η κρίση του κεφαλαίου στην Ελλάδα ήταν να έρθει αρκετά χρόνια πριν. Όμως αποφεύχθηκε - αναβλήθηκε για την ακρίβεια- με διάφορους τρόπους. Την δεκαετία του '90 η υπερεκμετάλλευση των μεταναστών και η

προσφορά της φτηνής εργατικής τους δύναμης έκανε την ελληνική αγορά να κινηθεί με γοργούς ρυθμούς.

Η επίδραση των μεταναστών ήταν θετική στον πληθωρισμό, αφού μειώθηκε το κόστος παραγωγής μέσω της μαύρης εργασίας τους. Παράλληλα, αυξήθηκε και η αγροτική παραγωγή και το μέσο αγροτικό εισόδημα, αλλά και πόσα ακόμα. Ως γνωστό, οι μετανάστες εισέπραξαν απαξίωση, αποκλεισμό, ρατσιστική βία, εξευτελισμούς, πνιγμούς στο αιγαιο, σφαίρες στα σύνορα, τους δρόμους, τις πλατείες και τα χωράφια. Εν τω μεταξύ άρχισε να γίνεται και η πρόσβαση στο κοινωνικό πλούτο με τα δάνεια και τις κάρτες. Προς το τέλος της δεκαετίας, η έπαρση του νεοπλουτισμού, έφτασε σε τέτοιο βαθμό που επέτρεψε τον τζόγο του χρηματιστηρίου να εισβάλει στην καθημερινότητα της ελληνικής κοινωνίας. Μαζί με το σκάσιμο της φούσκας του χρηματιστηρίου, πολλά νοικοκυριά χάνουν τις αποταμιεύσεις τους (που σε κάποιες περιπτώσεις προερχόταν από την μαύρη εργασία των μεταναστών).

Όσοι τότε μιλούσαν για την αλληλεγγύη στους μετανάστες, εισέπρατταν στην καλύτερη περίπτωση ένα «ναι μεν, αλλά...». Η ήττα ήταν διπλή: οι μετανάστες γιατί δεν κατάφεραν στους τόπους τους να εξασφαλίσουν μια ανθρώπινη ζωή και υποχρεώθηκαν να ξενιτευτούν, ενώ οι ντόπιοι δεν μπόρεσαν να αντιληφθούν πως το σύστημα της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης που σήμερα εξαθλιώνει τους μετανάστες, αύριο μπορεί να εξαθλιώσει και τους ίδιους. Έτσι, οι ντόπιοι εργαζόμενοι έκαναν το λάθος να ζητούν εργασιακά δικαιώματα (ένα -ομολογουμένως- καλύτερο καθεστώς εκμετάλλευσης) έναντι των μεταναστών εργατών, αδιαφορώντας παγερά για αυτούς, θεωρώντας πως θα έμεναν ανέγγιχτοι από την υποτίμηση των μεταναστών.

Η δεκαετία του 2000 χαρακτηρίστηκε, κυρίως, από την ακατάσχετη ροή δανείων. Αρκετοί έλληνες θέλησαν και έβαλαν ένα σφικτό κολάρο στο λαιμό τους, με αντάλλαγμα ένα δάνειο ή μερικές πιστωτικές κάρτες. Ουσιαστικά, υπέγραψαν μια συνθήκη που εν ολίγοις έλεγε: «Σου δίνω ένα ωραίο σπίτι και ρευστό να κινέσαι, αλλά εσύ θα δουλεύεις για μένα για την υπόλοιπη ζωή σου». Και έτσι έγινε. Αλλά με τι κόστος; Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίστηκε η ταξική ειρήνη, η παραγωγικότητα, η κερδοφορία των αφεντικών, η υποταγή, η δουλοπρέπεια και οι αλλοτριωμένες ζωές. Εξάλλου, πώς να έρθει κάποιος σε ρήξη με το αφεντικό του, αν ξέρει ότι χρωστάει δεκάδες ή εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ; Η ελληνική κοινωνία έφτασε σε ένα επίπεδο ζωής

Καπνεργάτριες στο Αγρίνιο.
Όρθιος ο επιστάτης.

το οποίο δεν μπορούσε να σηκώσει. Από την άλλη, όλοι θεώρησαν ότι δεν θα λερώσουν ποτέ τα χέρια τους, δεν θα γίνουν ποτέ εργάτες. Παράλληλα, υπήρχαν και οι μετανάστες που δούλευαν για ψίχουλα, την στιγμή που οι ντόπιοι νέοι άραζαν και περίμεναν μια δουλειά σε γραφείο ή έναν καλό διορισμό.

Οι τελευταίες δεκαετίες, ήταν μια περίοδος ισοπέδωσης: ο ατομισμός αναδείχτηκε σε δικαίωμα, το βόλεμα βαφτίστηκε κίνητρο, η καλοπέραση έγινε κανόνας, η κομπίνα φανέρωνε δημιουργικότητα και η καριέρα ταυτίστηκε με τον αγώνα.

Ωστόσο, ο κόσμος της φαινομενικής αφθονίας, αποδείχτηκε ένας γίγαντας με πήλινα πόδια.

Και σε αυτήν την περίπτωση η ήττα ήταν διπλή, αλλά αυτή την φορά προοριζόταν μόνο για τους ντόπιους: Από την μία, σε ένα καθεστώς κοινωνικής αφασίας, η ψευδής ιδέα της «σταθερής και ολοκληρωμένης» αστικής δημοκρατίας εδραιώθηκε μέσα στην ελληνική κοινωνία. Το ακίνητο παρόν θεωρήθηκε πως θα διαρκούσε για πάντα. Από την άλλη, οι εργαζόμενοι και οι άνεργοι δεν μερίμνησαν, ούτε κατά διάνυα, να συνεισφέρουν στην δημιουργία μιας στοιχειώδους ακηδεμόνευτης κοινωνικής οργάνωσης ή δομής, που θα τους εξασφάλιζε κάποια θωράκιση στην επίθεση των αφεντικών -μιλώντας, πάντα για την πλειοψηφία της κοινωνίας.

Οι «αγανακτισμένοι» ως συνέπεια της ήττας

Μια από τις επιπτώσεις αυτής της ήττας, είναι και το κίνημα των «αγανακτισμένων». Η σκέψη ενός ατόμου για την δική του κατάσταση και για την κοινωνία, ελάχιστα μπορεί να επηρεάσει τις επιλογές για την ζωή του. Οι υπάρχουσες συνθήκες καθορίζουν αυστηρά και τον τρόπο ζωής του. Ιδιαίτερα, μάλιστα, το τμήμα της ζωής του που αναλώνεται στην διαδικασία της παραγωγής και της κατανάλωσης. Το να αγωνίζεσαι για να έχεις δικαίωμα στην εργασία ή για να ένα καλύτερο μεροκάματο, είναι ζητούμενο. Η όποια κατάκτηση για καλύτερες συνθήκες

διαβίωσης, όμως, χάνει την ουσία της, αν δεν αμφισβητηθεί καθολικά η καπιταλιστική οργάνωση της κοινωνίας ή αν δεν δημιουργηθούν συλλογικές αντιστάσεις ενάντια στο σύστημα. Η απαίτηση για «εξυγίανση» του καπιταλισμού είναι απατηλή: δεν αρκεί να φωνάξουμε κατά των κερδοσκοπών «Δώστε πίσω τα κλεμμένα» αν δεν καταλάβουμε με το μυαλό και την καρδιά μας τις λεηλασίες που έχει υποστεί η ανθρωπότητα από το χρήμα και την εξουσία.

Το κίνημα των «αγανακτισμένων», είχε ως κινητήριο δύναμη την επιθυμία για επιστροφή στα προηγούμενα χρόνια της αφθονίας. Παρέμεινε αμήχανο και ακίνητο στις πλατείες, καταγγέλλοντας και αφορίζοντας. Η βασική του αδυναμία, ήταν η ασυνεννοησία μεταξύ των ατόμων που το απάρτιζαν, το χάσμα ανάμεσα στις διάφορες ιδέες, καθώς και η ασάφεια των πολιτικών επιλογών. Το κύριο επιχείρημα για να δικαιολογηθεί αυτή η αδυναμία του, ήταν πως ο κόσμος που συμμετείχε εκεί, δεν είχε προηγούμενη κινηματική εμπειρία στο δρόμο. Αποτελεί όμως αυτό δικαιολογία; Αυτή η εμβρυακή κατάσταση στην οποία βρέθηκε το κίνημα των «αγανακτισμένων», είναι αποτέλεσμα των επί δεκαετιών συσσωρευμένης αδιαφορίας και έλλειψης κοινωνικών δομών, από την πλευρά των εργατών, των ανέργων, των φοιτητών...

Και αυτή την έλλειψη, καλούμαστε σήμερα όλοι να την πληρώσουμε.

[Απαραίτητη σημείωση: Τα προηγούμενα δεν αναφέρονται στις κατά τόπους Λαϊκές Συνελεύσεις, Συνελεύσεις Γειτονιάς και Πρωτοβουλίες Κατοίκων, που κάποιοι μπορεί να προήλθαν από το κίνημα των «αγανακτισμένων», αλλά ακολούθως απέκτησαν δομή και εξελίχθηκαν με λόγο και δράση (αποκλεισμούς υπηρεσιών, παρεμβάσεις, κινήσεις για επανασύνδεση ρολογιών της δεξ κτλ).]

Τι λέει η κοινή γνώμη των ευρωπαίων...

Η κοινή γνώμη των ευρωπαίων ταλαντεύεται ανάμεσα σε δύο θέσεις. Η μία θέση αναφέρει τους έλληνες στο σύνολο τους σαν

«κλέφτες» που έχουν κάνει λάθη και συνεπώς οι κοινωνίες της Ευρώπης θα πληρώσουν για αυτούς. Μια θέση κατευθυνόμενη και αποπροσανατολιστική, αφού αγνοεί τις βασικές αιτίες της κρίσης. Η άλλη, κάπως ρομαντικά αφελής, κάνει μία εκτός θέματος αναφορά στο «αρχαίο μεγαλείο» και αντιμετωπίζει με συγκατάβαση τη «χώρα που γεννήθηκε η δημοκρατία».

Πως βγάζουν λεφτά τα αφεντικά (και όταν δεν βγάζουν κάνουν πόλεμο)

Εδώ θα ήταν χρήσιμο να παρουσιαστεί -με μια σχηματική περιγραφή- ένας απλοποιημένος κύκλος αναπαραγωγής του κεφαλαίου. Αρχικά το αφεντικό βάζει το χέρι στην τσέπη, σηκώνοντας από την τράπεζα ένα πόσο από το συνολικό κεφάλαιό του. Με αυτό το πόσο, μαζί με τα μέσα παραγωγής (πχ μηχανές, εργοστάσιο), τις πρώτες ύλες ενέργεια (πχ καύσιμα, μεταλλεύματα, ξυλεία κτλ), την τεχνογνωσία και την εργατική δύναμη, παράγεται μια συγκεκριμένη ποσότητα εμπορευμάτων, τα οποία έχουν σκοπό να πωληθούν και να βγει κέρδος. Έτσι, όταν το εμπόρευμα βγαίνει στην αγορά, κουβαλάει και ένα κέρδος για τα αφεντικά -την γνωστή υπεραξία. Αν δηλαδή το κόστος παραγωγής είναι 3 ευρώ και πουληθεί 5 ευρώ, η διαφορά των 2 ευρώ πάει πάλι πίσω στο αφεντικό. Και σε αυτά τα 2 ευρώ βρίσκεται και η απλήρωτη εργασία των εργατών. (Σημείωση: Για να είμαστε ακριβείς, το κέρδος προέρχεται από την υπεραξία, δεν είναι όμως ταυτοσήμο με αυτήν.)

Ο κύκλος που αναφέρθηκε πριν, μπορεί να μπλοκάρει σε κάποιο σημείο. Αν για παράδειγμα οι εργάτες κάνουν απεργία, δεν θα μπορεί να παραχθεί εμπόρευμα και έτσι δεν μπορεί να συνεχίσει και η κίνηση του κεφαλαίου. Το ίδιο ισχύει και για τις πρώτες ύλες (γι' αυτό τώρα που κοντεύει να τελειώσει το πετρέλαιο, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχουν το πρώτο λόγο). Όταν ο κύκλος μπλοκάρει στην αγορά, τότε τα εμπορεύματα δεν μπορούν να αγοραστούν, οπότε δεν υπάρχει κέρδος για τα αφεντικά. Όταν το μπλοκάρισμα του κύκλου γενικευτεί, τότε δημιουργείται η κρίση.

Αυτό έχει ξανασυμβεί. Όταν τα εμπορεύματα μένουν στοιβαγμένα στις αποθήκες και κανένας δεν μπορεί να τα αγοράσει, όταν οι εργάτες μένουν άνεργοι και δεν παράγουν έργο, τα αφεντικά ξέρουν ποια είναι η καλύτερη λύση: καταστροφή των εμπορευμάτων και εξόντωση των ανέργων. Δηλαδή, πόλεμος. Πάντα στο βάθος του τούνελ της κρίσης σιγοφέγγει η λάμψη του πολέμου. Η Ιστορία δείχνει ότι ο συνήθης δρόμος που οδηγεί προς στην έξοδο από την κρίση περνάει μέσα από την βία, την καταστολή και τον πόλεμο. Ο πόλεμος και η τέχνη του, πάντα ασκούσε μια γοητεία στα πάσης φύσεως αφεντικά. Καθόλου παράξενο, αν σκεφτεί κανείς πως για τα αφεντικά ο πόλεμος είναι μια δουλειά κερδοφόρα (κέρδη από την πολεμική βιομηχανία) και ανώδυνη (οι εκμεταλλεόμενοι είναι αυτοί που θυσιάζονται στα πεδία των μαχών).

Πριν την λύση του πολέμου, προϋπάρχει η μείωση μισθών, η αύξηση φόρων και του κόστους επιβίωσης μαζί με όλα τα επακόλουθα -ότι συμβαίνει τώρα και στην Ελλάδα, δηλαδή αυξανόμενη υποτίμηση των ζωνών μας. Η εξαθλίωση θα φτάσει εκεί όπου σήμερα τα όρια της τα καταδεικνύουν οι άστεγοι και οι διαδρομές των μεταναστών. Θεωρητικά υπάρχει μια ακόμη λύση: Αύξηση μισθών, μείωση υπεραξίας των εμπορευμάτων, αύξηση κατανάλωσης. Όμως, οι οργανωμένες κοινωνικές αντιστάσεις, όπως έχει φανεί μέχρι σήμερα, δεν είναι ικανές να διεκδικήσουν με αποτελεσματικό τρόπο αυτήν την προοπτική. Έτσι, τα αφεντικά προτιμούν τον πιο σύντομο και ανώδυνο τρόπο για αυτούς: εξαθλίωση και στο τέλος πόλεμος.

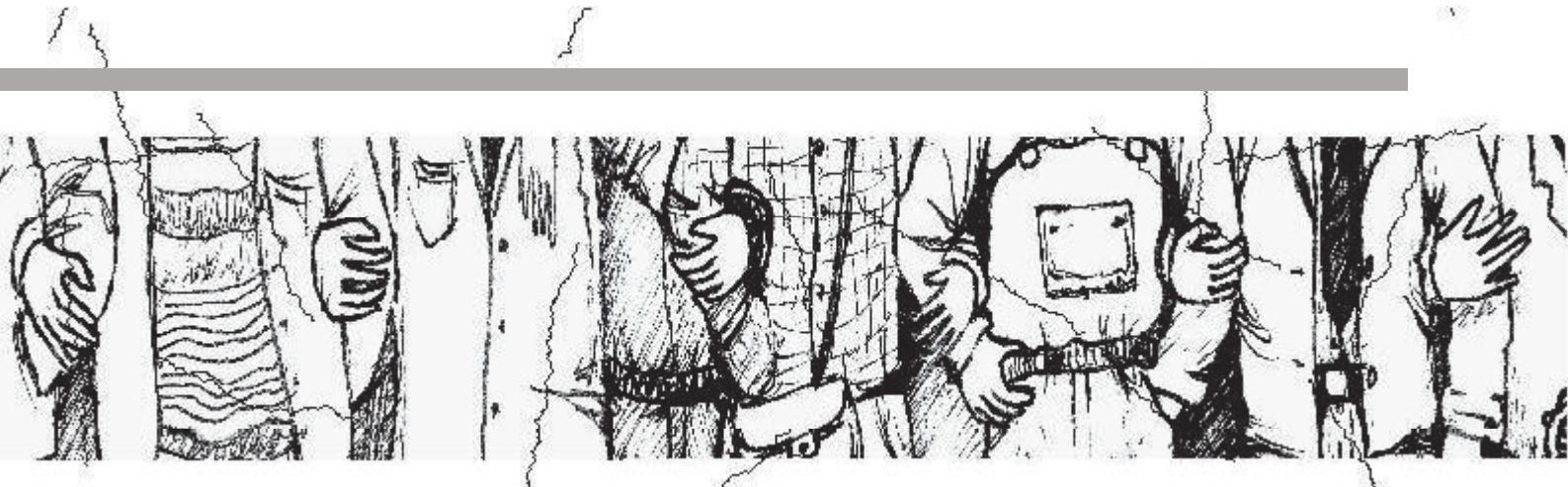
Η επιλογή είναι δική μας

Ο καπιταλισμός θα βρίσκεται σε κρίση ή στο χείλος μιας κρίσης, κάθε φορά που διακόπτεται η επιθυμητή συσσώρευση κεφαλαίου. Τότε είναι που ξεσκεπάζονται οι ανταγωνιστικές σχέσεις μεταξύ εκμεταλλευτή και εκμεταλλεόμενου, αφεντικού και σκλάβου. Η κρίση αποτελεί ιστορική στιγμή. Σε τέτοιες στιγμές είναι που προσδιορίζονται εκ νέου οι κοινωνίες. Η ιστορία των κρίσεων έχει αποκαλύψει την αλήθεια σε πολλούς ανθρώπους για το ρόλο των κρατών, των τραπεζών, του καπιταλισμού. Και σήμερα, βρισκόμαστε στην αρχή μιας κρίσης και μας έχουν μείνει δύο επιλογές. Η μία επιλογή είναι να αποδεχτούμε την ήττα μας, να σκύψουμε τα κεφάλια. Η αποδοχή αυτή θα έχει ως συνέπεια την αυξανόμενη κοινωνική εξαθλίωση, την περαιτέρω υποτίμηση των ζωνών μας, την βία, την διεξαγωγή ίσως και ενός πολέμου.

Η άλλη επιλογή είναι η δημιουργία κοινωνικών δομών αλληλεγγύης, οι συλλογικοί αδιαμεσολάβητοι αγώνες, οι σχέσεις αλληλοβοήθειας και αμοιβαίας εμπιστοσύνης, χωρίς να ψάχνουμε για κρυφτούμε σαν απελπισμένοι πίσω από το μαύρο πέπλο της εθνικής ομοψυχίας. Η επιλογή αυτή, διώχνει το φόβο, ζωντανεύει όλες τις φωνές που έσβηναν τόσα χρόνια. Είναι η απάντηση ενός κόσμου που ασφυκτιά, ενός κόσμου που θέλει να πάρει την ζωή του στα χέρια του.

Δεν αξίζει να κάνουμε καμία θυσία για κανένα αφεντικό και για καμία πατρίδα.

Για όσους βρίσκονται στους δρόμους, αυτό που μένει είναι η γενίκευση της αλληλεγγύης και η σύγκρουση με το σύστημα της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης.

Για τους 120 εκτελεσθέντες αγρινιώτες αγωνιστές

Στις 14 Απριλίου του 1944, εκτελέστηκαν από τους γερμανοναζίδες και ντόπιους χαφιέδες τους, 120 αγρινιώτες με την κατηγορία ότι ήταν κομμουνιστές. Το εκτελεστικό απόσπασμα και οι αγχόνες, στήθηκαν μετά από το σαμποτάζ γερμανικού συρμού στις 9 Απριλίου. Από αυτούς, οι 117 κρατούμενοι εκτελέστηκαν στις φυλακές της Αγίας Τριάδας, ενώ οι άλλοι τρεις απαγχονίστηκαν στην κεντρική πλατεία Μπέλλου, όπου τα σώματά τους έμειναν για παραδειγματισμό κρεμασμένα σε φανοστάτες για μία μέρα.

Παραθέτουμε ακριβώς την ανακοίνωση στρατιωτικού διοικητή των Γερμανικών Μονάδων Ηπείρου εκείνης της εποχής:

«Την 9ην Απριλίου 1944 ο εκ Μεσολογγίου προς Αγρίνιον κατευθυνόμενος σιδηροδρομικός συρμός, υπόστη βορείως της Σταμνάς επίθεσιν κομμουνιστικών συμμοριών και επυρπολήθη. Γερμανοί στρατιώται και συνταξιευόμενοι Έλληνες πολίται εφονεύθησαν ή ετραυματίσθησαν, τραυματισμένοι Γερμανοί στρατιώται εφονεύθησαν ή ηπλήχθησαν ανάνδρως.

Ως αντίποινα των υπούλων τούτων πράξεων, αίτινες πλήττουν αφ' ενός τον Γερμανικόν Στρατόν και αφ' ετέρου τους ειρηνικούς κατοίκους, ελήφθησαν και εξετελέσθησαν τα κάτωθι μέτρα:

1ον) Σήμερον 120 κομμουνισταί εκ χωρίων κατά μήκος της σιδηροδρομικής Γραμμής και εκ Παναϊτωλίου, οίτινες ως διεπιστώθη, έλαβον μέρος εμμέσως ή αμέσως εις την εν λόγω πράξιν, ετυφεκίσθησαν ή απαγχονίσθησαν εν Αγρινίω.

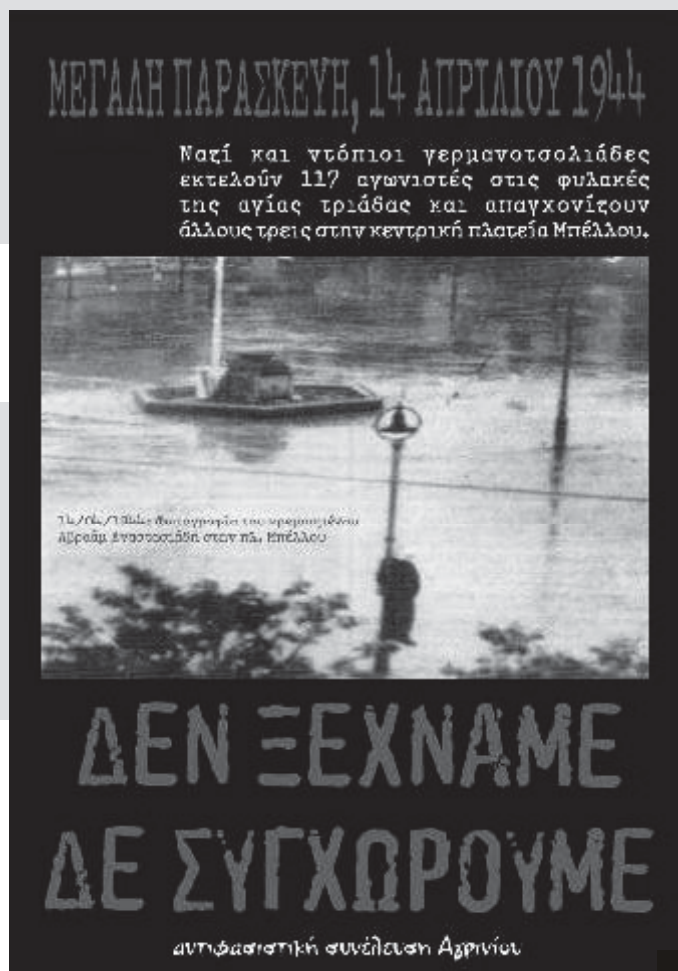
2ον) Εις Σταμνάν και Παναϊτώλιον, ορισμένος αριθμός οικιών, εις τας οποίας είχαν διαμείνει συμμορίται ή ανευρέθησαν εν αυταίς όπλα και πυρομαχικά, κατεστράφη.

3ον) Δέκα χωρία, εξ ων προήρχοντο οι λησταί, ή τα οποία κείνται κατά μήκος της σιδηροδρομικής γραμμής, υπεχρέωθησαν εις την καταβολήν μεγάλης χρηματικής ποινής.»

Όπως αγωνιστές εκείνης της εποχής στάθηκαν απέναντι στους Ναζί, έτσι και εμείς είναι αναγκαίο να σταθούμε απέναντι στην αναζωπύρωση της φασιστικής ρητορείας και δράσης στο Αγρίνιο και παντού.

Αριστερά, η φωτογραφία του κρεμασμένου Αβραάμ Αναστασιάδη στην πλατεία Μπέλλου (14/04/44). Δεξιά, η αφίσσα από την Αντιφασιστική Συνέλευση Αγρινίου που κυκλοφόρησε την Μ. Εβδομάδα του '44.

Οι ρίζες του εθίμου των χαλκουνιών

Επάνω: Χαλκούνια στην κεντρική πλατεία Αγρινίου.
Κάτω: Φωτογραφία από το Μνημείο του Ολοκαυτώματος στο Βερολίνο

Το χαλκούνι είναι ένας σκληρός πυροσωλήνας από χαρτόνι και πεπιεσμένο χαρτί, γεμάτος μπαρούτι και μεταλλικά ρινίσματα. Οι κατασκευαστές και χειριστές του ονομάζονται χαλκουνάδες. Αυτοί ξέρουν να το φτιάχνουν, να το ανάβουν και να το χρησιμοποιούν, με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι θεαματικό, αλλά και σχετικά ακίνδυνο -ακόμα και αν εκραγεί στα χέρια τους. Στη σημερινή ήπια κατασκευή, εκτοξεύει φλόγα εύρους 5, 10 ή και περισσότερων μέτρων και πυρωμένα ρινίσματα σιδήρου μέχρι και τα 40 μέτρα....

Η διαδρομή ενός τοπικού, πανηγυρικού εθίμου, προτιμά να δικαιολογηθεί στην κοινωνικά νομιμοποιημένη επίθεση κατά των τούρκων με σκοπό την προστασία της κληρονομιάς των ελλήνων. Όμως, πίσω από τα αγρινιώτικα χαλκούνια και την πατριωτική ερμηνεία αυτού του εθίμου, κρύβεται ρατσισμός και συγκεκριμένα μένος προς τους εβραίους.

Στο Αγρίνιο το έθιμο των χαλκουνιών, κάθε χρόνο, «αναβιώνει» την Μ. Παρασκευή και τα θεαματικά του πλάνα γεμίζουν τα τηλεοπτικά δελτία, μαζί με τις συνηθισμένες αναγωγές στους ηρωικούς αγώνες των ελλήνων κατά των Οθωμανών και όλα τα σχετικά. Κάθε έθιμο εξ' άλλου, έχει ρίζα στις ηρωικές και συνάμα φρικαλέες στιγμές του ελληνορθόδοξου χριστιανισμού.

Η κυρίαρχη εκδοχή του εν λόγω εθίμου θεωρείται η εξής: «Με τα χαλκούνια, οι έλληνες προστάτευαν την πομπή του επιταφίου, από τους κατακτητές τούρκους, που πλησίαζαν την πομπή». Όμως η ερμηνεία που ακούγεται και κληρονομείται στόμα με στόμα, αλλά δεν ομολογείται παραέξω, παραδέχεται το εξής: Στην Τουρκοκρατία, τους επιτάφιους στο Αγρίνιο, «ενοχλούσαν» με την παρουσία τους οι εβραίοι. Έτσι, τα «παλικάρια» είχαν τα χαλκούνια για να διώχνουν τους εβραίους μακριά. Μάλιστα, σύμφωνα με την Αιτωλοακαρνανική και Ευρυτανική Εγκυκλοπαίδεια, οι έλληνες ζητούσαν από τους τούρκους να τους επιτρέπουν να κάνουν χρήση των χαλκουνιών, προστατεύοντας έτσι την πομπή των επιταφίων από τους εβραίους. Δηλαδή, όχι μόνο δεν είχαν σκοπό να απωθήσουν τους τούρκους, αλλά έπαιρναν μάλιστα και την αδεία τους.

Ο διάχυτος αντιεβραϊσμός αποτελεί την εκλογικευμένη βάση «αναγωγής» ενός χαρούμενου και θεαματικού, πλέον εθίμου. Εθίμου, που περνώντας στην μυθολογία της περιοχής, κατάληξε να αποτελεί φόβο των «Αρχών» να απαγορευτεί και να ανασυσταθεί σχετικά τελευταία, ως τοπικό φολκλόρ, με το ευγενές ιδεολογικό μεγαλείο, χωρίς ρατσιστικές αναγωγές: «Αντίσταση στον τούρκο και ελληνοχριστιανική άμυνα» και όλα τα γλαφυρά. Στην ουσία, το έθιμο επαναδιατυπώθηκε με νέο πιο φιλικό περιεχόμενο και πιο προσιτή προέλευση.

Κάθε Μ. Παρασκευή, αντί να είναι μια μέρα μνήμης για τους 120 εκτελεσθέντες αγωνιστές από τους ναζί και τους γερμανοτσολιάδες (14/04/1944), είναι μέρα πανηγυριών, με αναβίωση ενός εθίμου που ερμηνεύεται με όρους ρατσιστικούς και ξενοφοβικούς. Όσο και αν θέλουν να μας πείσουν κάποια «παλικάρια» από τα περίξ του Αγρινίου, με μαύρο βιογραφικό στον εμφύλιο και την χούντα, ότι το τα χαλκούνια στρέφονταν κατά των τούρκων, δεν πρέπει να ξεχνάμε να διαδίδουμε πως τα χαλκούνια κατασκευάζονταν να στραφούν κατά των εβραίων για να τους απωθήσουν από την ευρύτερη περιοχή. Αυτές είναι, συνοπτικά, οι ρίζες του εθίμου των χαλκουνιών.

Αγρότισσες και εργάτριες σε χωράφι του Αγρινίου, κάπου το '70.

Καιρός να εφεύρουμε νέα «χαγιάτια»

«...Αχ! Αυτό το πατόφυλλο!

Πόσο εκύψιμο, πόσο γδάρεμο απ' το χώμα! Κι ύστερα το δεύτερο, το τρίτο, το τέταρτο χέρι. Είχε μια έντονη μυρωδιά το πρωί με τη δροσιά αυτό το πικρό λουλούδι του καπνού, που έφερνε ναυτία σε εμάς τα παιδιά.»

(Απόσπασμα από εργασία μαθητών του Γενικού Λυκείου της Κατούνας Αγρινίου, δημοσιευμένη στο βιβλίο «Καπνός, Πηγή πλούτου και πόνου για την Αιτωλοακαρνανία»)

Και αφού μάζευαν τον καπνό από τα καπνοχώραφα, τον έβαζαν στα τσόλια ή τις καλάθες, τον κουβαλούσαν στις πλάτες τους ή με καρότσι και τον άδειαζαν στο χαγιάτι. Τα χαγιάτια, ως ημιυπαίθριοι χώροι με σκέπαστρο, ήταν οι κύριοι χώροι αρμαθιάσματος του καπνού. Στην μέση, υπήρχε ο σωρός με τα καπνόφυλλα και γύρω-γύρω και καθισμένοι κάτω βρίσκονταν ο κόσμος που τον αρμάθιαζε με τις βελόνες φύλλο-φύλλο. Στη συνέχεια, έπαιρναν τις αρμάθες και μία-μία τις άπλωναν στις λιάστρες. Με απλωμένα πανιά προστάτευαν τις αρμάθες από την βροχή και με τα νάιλον μετέτρεπαν τις λιάστρες σε φούρνους για να ξεραθεί συντομότερα ο καπνός. Μετά από μέρες και νωρίς το πρωί, όπου ο καπνός θα 'ταν μαλακός από την δροσιά και δεν θα τρίβονταν, φτιάχναν τα βαντάκια, τα κρεμούσαν γύρω-γύρω στο σπίτι για να τα φτιάξουν αργότερα δέματα.

Όλη η οικογένεια καθόταν από το πρωί έως το βράδυ και αρμάθιαζε. Έρχονταν όμως και άλλοι. Φίλοι, συγγενείς, γείτονες... Έστω και για λίγη ώρα, να αρμαθιάσουν καμία αρμάθα, να παροτρύνουν για κανένα διαλειμματάκι («κατσό»), να μάθουν κανά κουτσομπολιό. Υπήρχε σίγουρα και ένα τρανζίστοράκι που έπαιζε αδιαλείπτως τις τελευταίες 80s ή 90s κυκλοφορίες (φρενογκάζ η μουσική), με διακοπές για χρονογραφήματα, ειδήσεις και αφιερώσεις για «τα παιδιά που αρμαθιάζουν». Γύρω απ' το χαγιάτι, τα μικρά παιδιά έκαναν σχέδια στο πάτωμα με τα κοτσάνια, τα λίγο μεγαλύτερα ψευτοβοηθούσαν. Μερικά άλλα χασομέραγαν ή κυνήγαγαν κότες...

Στο χαγιάτι κανένας δεν μπορούσε να κρυφτεί και τίποτα δεν έμενε κρυφό. Ο καθένας έλεγε τα προβλήματα του, εξομολογούταν τα πάθη του, καλαμπούριζε, σχολίαζε, ζητούσε υποστήριξη... Και όλα αυτά με καταβρώμικα χέρια από την κόλλα των καπνόφυλλων, με δάκτυλα γεμάτα κοψίματα απ' τις βελόνες αρμαθιάσματος, με πατούσες σκληρές από το ξυπόλυτο περπάτημα. Δύσκολη δουλειά η παραγωγή καπνού. Δύσκολη και ανθυγιεινή.

Τα χαγιάτια, όμως, έχουν μείνει στηνθύμηση ως χώροι συνάντησης και επικοινωνίας για την τοπική κοινωνία του Αγρινίου. Ως κοινοί τόποι επαφής. Τα αγροτόσπιτα μπορεί να είχαν μικρή ή και μεγάλη απόσταση μεταξύ τους, το εσωτερικό τους όμως δεν έμοιαζε με τον σημερινό «ιερό» ιδιωτικό χώρο.

Σαφώς και τότε ο κόσμος δεν είναι αγγελικά πλασμένος. Και φαγωμάρα υπήρχε και ρουφιανιά και πατριαρχική δομή και φυλετικός καταμερισμός της εργασίας και όλες οι μορφές κοινωνικής παθογένειας που υπάρχουν και σήμερα. Εντούτοις, τότε η κοινωνία είχε περισσότερα κοινά, υπήρχε περισσότερη ζεστασιά, περισσότερο πάθος. Και πολύ περισσότερα λερωμένα χέρια από την χειρονακτική δουλειά. Το τελευταίο είναι και το πιο σημαντικό. Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 τα λερωμένα ντόπια χέρια όλο και πιο πολύ λιγόστευαν. Όλο κι περισσότεροι αλβανοί εργάτες δούλευαν στα καπνά, όλο και περισσότεροι ντόπιοι κάθονταν κάτω από τον ίσκιο και επέβλεπαν. Σε λίγα χρόνια, εγγράφηκε στην μνήμη όλων ότι τελειώσαμε με την βρώμα του καπνού.

Και ενώ κάθε καλοκαίρι το κέντρο το Αγρινίου ήταν σκέτη έρημος (οι δημόσιοι υπάλληλοι έφευγαν για διακοπές, οι αγρότες δούλευαν), σιγά-σιγά τα ουζερί, τα

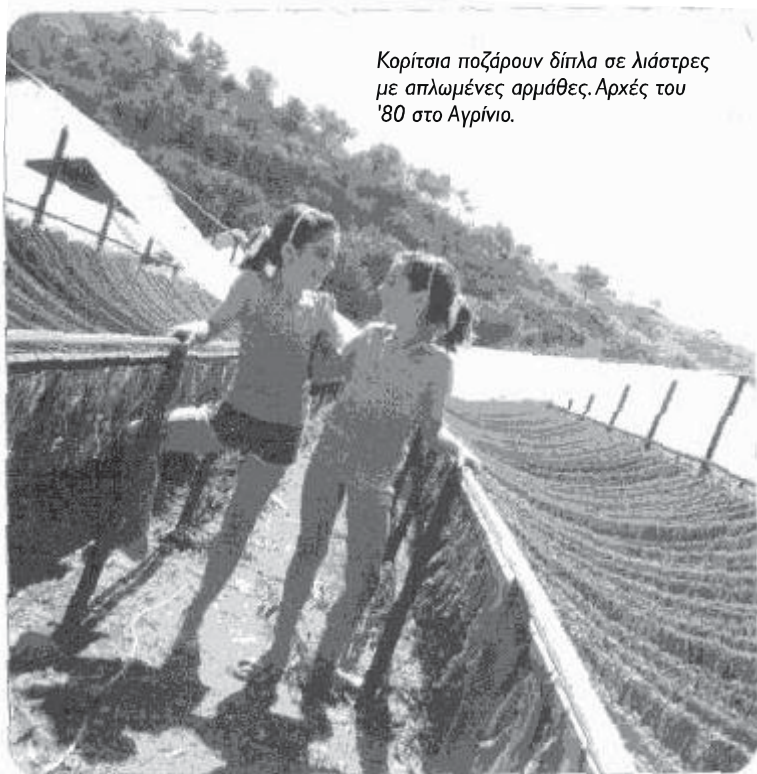

καφεενία και οι καφετέριες άρχισαν να δουλεύουν και κατά την θερινή περίοδο. Λογικό, αφού οι αλβανοί δούλευαν στα χωράφια των ντόπιων. Οι αγρότες, όμως, χαλάρωσαν πολύ. Ξεχάσανε τους αγώνες των αγροτών και των καπνεργατών ενάντια στην εκμετάλλευση που γινόταν εις βάρος τους από τους καπνέμπορους και καπνοβιομηχάνους. Ξέχασαν την εξέγερση των καπνοπαραγωγών Ξηρομέρου και Βάλτου το '62, τις απεργίες και τον αιματηρό Αύγουστο του '26. Ξέχασαν και τους νεκρούς τους από αυτές τις μάχες. Στα μέσα της δεκαετίας του 2000, άφησαν να φύγει η παραγωγή από την πόλη, με αντάλλαγμα ένα ποσοστό επιδοτήσεων για κάποια χρόνια. Ξεπούλημα δηλαδή. Όσοι θέλησαν να αντισταθούν σε αυτή την απόφαση, τραμπουκίστηκαν από την πλειοψηφία.

Τα χωράφια παρατήθηκαν στην μοίρα τους, οι νέοι έφυγαν για πολυτελείς σπουδές και οι δρόμοι του κέντρου παρέμειναν γεμάτοι με κόσμο και το καλοκαίρι. Κυρίως, όμως, τα χέρια έμειναν καθαρά και οι σκληρές πατούσες μαλάκωσαν. Άτυχη συγκυρία! Αυτήν την περίοδο, τελειώνουν οι αγροτικές επιδοτήσεις. Τώρα τα χέρια πρέπει να ξαναερωθούν. Και όχι απαραίτητα σε αγρινιώτικα χωράφια. Μπορεί και κάπου έξω από τα σύνορα.

Όσο για τους αλβανούς εργάτες «που τα κονόμησαν και κάνανε περιουσίες» όπως ξεστομίζουν με τόση χαιρεκακία μερικοί, να πούμε ότι φρόντισαν να έχουν τα μάτια τους ανοιχτά. Υποθέτουμε, πως η κρίση στην Ελλάδα για κάποιους από αυτούς, φαινόταν αναμενόμενη. Σίγουρα, θα ξέρουν κάτι περισσότερο όλοι αυτοί που πέρασαν νύχτα τα σύνορα με τις σφαίρες να σφυρίζουν γύρω τους...

Κορίτσια ποζάρουν δίπλα σε λιάστρες με απλωμένες αρμάθες. Αρχές του '80 στο Αγρίνιο.

Μια ιστορία από την δεκαετία του '90*

Το καλοκαίρι του '96, μια ομάδα αλβανών εργαζομένων, συνήδιζε να κοιμάται τα βράδια στην άκρη ενός καπνοχώραφου σε περιοχή κοντά στο Αγρίνιο (Μπούζι). Ο ιδιοκτήτης του χωραφιού επανειλημμένα τους είχε πει να φύγουν γιατί του καταστρέφουν την καλλιέργεια. Οι αλβανοί, όμως, καλώς ή κακώς, δεν έφευγαν. Ήσπου κάποια μέρα, διαπληκτιετήκαν άεχημα. Ο ιδιοκτήτης ορκίστηκε ότι θα του το πληρώσουν.

Το επόμενο βράδυ, ο ιδιοκτήτης και η παρέα του, όλοι ευνοήτοι αγρότες, οπλισμένοι με δίκαννα και με μια άτυπη συνουσία αστυνομικών, κάνουν έφοδο στο χωράφι για να διώξουν με τη βία τους αλβανούς. Ακουστήκαν και κάποιοι πυροβολισμοί... «Όμως ήταν όλοι στον αέρα», διευκρινίστηκε το επόμενο πρωί στο καφεενείο.

Μετά από δύο μέρες, ο αύλακας ξεβράζει ένα τουμπανιασμένο πτώμα αλβανού. Τον είχαν πυροβολήσει, τον είχαν δέσει με μια πέτρα και τον έριξαν στον αύλακα, ώστε να μην βρεθεί το πτώμα του. Τότε, όλοι αγανακτισμένοι, μίλησαν για ξεκαθάρισμα λογαριασμών και πως «Οι αλβανοί ούτε μεταξύ τους δεν έχουν μπάερα, εκοτώνει ο ένας τον άλλον», «Πω, πω! Τι θα κάνουμε με αυτούς τους δολοφόνους», «Θέλουν και δωρο!».

Τις επόμενες μέρες, κάποιος αστυνομικός επισκέφτηκε την περιοχή για την διαλεύκανση της υπόθεσης. «Δύο αλβανοί», είπε στο καφεενείο, «είναι βαριά τραυματισμένοι στο νοσοκομείο. Ο ένας θα μείνει τυφλός. Μάλλον πρόκειται για ξεκαθάρισμα λογαριασμών... Αλλά εντάξει, πρέπει να γίνει και μια έρευνα για το τυπικό της υπόθεσης.»

Τότε, όλοι συμφώνησαν ότι πρέπει να ερευνηθεί το γεγονός, γιατί η κατάσταση με την εγκληματικότητα των αλβανών έχει ξεφύγει.

*Δημοσιεύτηκε το 2005 σε μπροσούρα του Ιού Αταξίας με θέμα τη ρατσιστική βία και το αποκλεισμό που υπέστησαν οι αλβανοί εργάτες στο Αγρίνιο.

Θέσεις για τον ρατσισμό και το μεταναστευτικό ζήτημα

ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

«Αχ, τι σκληρό επάγγελμα η εξορία!»
αναφώνησε κάποτε ο Ναζίμ Χικμέτ...
(...) Σκληρό επάγγελμα γιατί σήμερα
στην Ελλάδα υπάρχουν δύο κοινωνίες.
Αυτή των ντόπιων και εκείνη των ξένων.
Και στη μέση, ένας τοίχος και στην
κορυφή του τοίχου μια κάμερα που
πληροφορεί (έτσι ισχυρίζεται) τους μεν
τι κάνουν οι δε...
Γκαζμέτ Καπλάνι

Μετανάστευση: Αφορμές και κάποια στοιχεία

Το τοπίο των μεταναστευτικών κινήσεων από και προς την Ελλάδα έχει τροποποιηθεί ριζικά την τελευταία εικοσαετία. Η Ελλάδα, από χώρα εξαγωγής εργατών κυρίως προς την Αμερική, Καναδά, Αυστραλία και Γερμανία κατά τις περιόδους 1900-1915 και 1955-1970, έγινε από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, χώρα εισαγωγής εργατών. Να αναφερθεί ενδεικτικά πως την δεκαετία του 1960, η καθαρή έξοδος πληθυσμού από την Ελλάδα έφτασε τις 460.000, δηλαδή, περίπου, το 5% του τότε πληθυσμού της Ελλάδας ήταν μετανάστες. Έτσι, ενώ άλλοι επιβιβάζονταν στα βαπόρια που έφευγαν γεμάτα εργάτες από τον Πειραιά για την Αμερική, άλλοι κατέφταναν στην Γερμανία με ένα συμβόλαιο εργασίας στη τσέπη για να παραλάβουν το τίτλο του *gastarbeiter* (φιλοξενούμενος εργάτης) από την γερμανική κοινωνία.

Η ένταση των μεταναστευτικών κινήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο οφείλεται σε συνδυασμό πολλών παραγόντων. Η κυριαρχία της οικονομίας της ελεύθερης αγοράς και η σταδιακή κατάρρευση του λεγόμενου κοινωνικού κράτους, η υπεραύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, οι δικτατορίες και τα απολυταρχικά καθεστώτα, οι περιφερειακοί και τοπικοί πόλεμοι, η δραστηριότητα πολυεθνικών επιχειρήσεων στις χώρες του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου, οι οποίες οδηγούν στην εκδίωξη των ανθρώπων από την γη και τις κοινότητές τους... «Οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι, και οι πλούσιοι πλουσιότεροι» λένε τα

στοιχεία των διεθνών οργανισμών τα οποία είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικά: από το 1945 έως σήμερα ο πλούτος των κρατών έχει επταπλασιαστεί, ενώ το ποσοστό των φτωχών είναι μεγαλύτερο από ότι 50 χρόνια πριν. Οι διεθνείς οργανισμοί και οι εκθέσεις του ΟΗΕ, δίνουν πληθώρα στοιχείων που δικαιολογούν την ένταση του φαινομένου τα τελευταία είκοσι χρόνια και στην Ελλάδα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, και σύμφωνα με στοιχεία του '99, εκατό εκατομμύρια άνθρωποι ζουν μακριά από την εστία τους, από το τόπο που γεννήθηκαν, είτε εξαιτίας οικονομικών λόγων ή εξαιτίας φόβου δίωξης για θρησκευτικούς και πολιτικούς λόγους. Το ποσοστό αυτό ξεπερνά το 2% του παγκόσμιου πληθυσμού...

Αίτια και στρατηγικές

Αν, όμως, μέναμε μόνο στα παραπάνω στοιχεία, θα χάναμε την ουσία του θέματος κάνοντας μια ψυχρή, αποστασιοποιημένη, πολιτικά ουδέτερη περιγραφή του φαινομένου. Ότι, δηλαδή, αρέσκονται να κάνουν οι περισσότεροι «μελετητές του φαινομένου»... Οι μετακινήσεις των πληθυσμών, διαπιστώνονται σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του κόσμου, συνιστώντας ένα φαινόμενο της παγκόσμιας Ιστορίας. Σίγουρα οι μετανάστες και μετανάστριες επιθυμούν και προσπαθούν για ένα καλύτερο παρόν και μέλλον για το εαυτό τους. Η απόφασή τους να μεταναστεύσουν δεν ήρθε ξαφνικά. Πάρθηκε, ζώντας μέσα σε ένα καθορισμένο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο και διαμορφώθηκε από

συγκεκριμένους παράγοντες που δεν μπορούσαν να ελέγξουν. Οι προσπάθειες εξήγησης του φαινομένου με επιχειρήματα όπως παγκοσμιοποίηση, ελεύθερες αγορές, μισθολογικές διαφορές, φτώχεια, δικτατορίες, λεηλασία του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου, μόνο μερικώς μπορούν να συνεισφέρουν στην ανάλυση του φαινομένου. Γιατί, πολύ απλά αποτελούν τις αφορμές και όχι τα βαθύτερα αίτια της μετανάστευσης. Όταν, σε μια χώρα γίνει πόλεμος, θα δημιουργηθούν μεταναστευτικά ρεύματα προς άλλες χώρες. Το ερώτημα όμως παραμένει: Ποιά είναι η στρατηγική που τον προκάλεσε; Μια στρατηγική που σίγουρα εμπεριέχει και την επιδίωξη δημιουργίας νέων μεταναστευτικών ρευμάτων. Ο καπιταλισμός θέλει το φαινόμενο της μετανάστευσης να υπάρχει. Για τον καπιταλισμό η μετανάστευση είναι ένα σύστημα εξεύρεσης φτηνής εργατικής δύναμης. Ένα σύστημα που την κατάλληλη χρονική περίοδο, διασφαλίζει σε συγκεκριμένο γεωγραφικό τόπο την απαιτούμενη ποσότητα εργασίας στα αφεντικά στο χαμηλότερο δυνατό κόστος. Εξάλλου, όταν ο μετανάστης εισέλθει στη χώρα υποδοχής, αποτελεί ένα «καθαρό κέρδος» για αυτήν: ο κρατικός μηχανισμός δεν έχει ξοδέψει ούτε μία δεκάρα για την ιατροφαρμακευτική του φροντίδα, την εκπαίδευση και την μόρφωσή του, την ασφάλεια του... Έρχεται να προσφέρει όλες τις ικανότητες και δεξιότητες του, χωρίς προηγουμένως να έχει απολάβει τίποτα από την χώρα υποδοχής.

Με άλλα λόγια, μετανάστευση και συσσώρευση κεφαλαίου είναι έννοιες και καταστάσεις στενά συνυφασμένες μεταξύ τους. Οι βασικές αιτίες της μετανάστευσης είναι ο καπιταλισμός και τα κράτη, που για να διατηρήσουν την παραγωγικότητα τους (με όρους κερδοφορίας και εκμετάλλευσης) θέλουν ένα αυξανόμενο πληθυσμό φτηνού και εξαθλιωμένου εργατικού δυναμικού, που μη μπορώντας να διεκδικήσει τίποτα πέραν της επιβίωσής του, θα το χρησιμοποιούν για όσο θέλουν, όποτε θέλουν και όπως θέλουν τα αφεντικά. Δηλαδή, οι μετανάστες αποτελούν, μια πηγή υποτιμημένης και πειθαρχημένης εργασίας. Και όταν πάψει αυτός ο πληθυσμός να είναι παραγωγικός για μια περιοχή, με συνοπτικές διαδικασίες, τον στέλνουν σε άλλες γεωγραφικές περιοχές και η ιστορία της συσσώρευσης και της αναπαραγωγής του κεφαλαίου μέσω της εκμετάλλευσης, θα συνεχίζεται...

Σαφώς, λοιπόν, η μετανάστευση στις υπάρχουσες συνθήκες είναι φαινόμενο αναπόφευκτο, εφόσον οι εξαθλιωμένοι πληθυσμοί είναι αναγκασμένοι να εγκαταλείψουν την χώρα προέλευσής τους για να πουλήσουν το μόνο «εμπόρευμα» που έχουν -την εργατική τους δύναμη, αλλά και σε πολλές περιπτώσεις και το ίδιο τους το κορμί- προκειμένου να επιβιώσουν.

Το σύστημα καταπίεσης και εκμετάλλευσης, γεννά μια πραγματικότητα της οποίας τα όρια καταδεικνύονται από την ύπαρξη των μεταναστών. Ενός συστήματος, που η ανάπτυξή του δημιουργεί συνεχώς νέους όρους για την υποτίμηση των ζωών μας. Ήδη, ο πληθυσμός των αστέγων έχει υπεραυξηθεί, ενώ η μετανάστευση χτυπά την πόρτα σε

όλους όσους νοιώθουν την αβεβαιότητα στην καθημερινή τους ζωή. Ουσιαστικά, οι μετανάστες, οι άστεγοι, οι φτωχοί, οι άνεργοι καθώς και όλα τα συνακόλουθα της κρίσης, έχουν τις ρίζες τους βαθιά στην λέξη «εκμετάλλευση».

Εκφράσεις και πολιτικές του θεσμισμένου και διάχυτου ρατσισμού: από την Λεπέν στον κυρ -Τάσο

Ερχόμενοι, λοιπόν, οι μετανάστες στην χώρα υποδοχής, κατευθείαν έχουν να αντιμετωπίσουν έναν θεσμισμένο αλλά και έναν διάχυτο κοινωνικό ρατσισμό. Πρόκειται για μια συνθήκη εξαιρετικά ασφυκτική. Πέρα από τις επιπτώσεις του θεσμισμένου ρατσισμού, οι μετανάστες άμεσα βιώνουν και την βαρβαρότητα των ντόπιων που «ναι μεν δεν είναι ρατσιστές, αλλά...». Όμως κανείς δεν είναι αθώος. Γιατί αν μόνο το κράτος έφερε τον ρατσισμό, τότε οι μετανάστες δεν θα είχαν πρόβλημα να βρουν σπίτια να μείνουν, ούτε οι μετανάστριες θα αντιμετώπιζαν τις νοσηρές ορέξεις των ντόπιων που συχνάζουν στα κωλόμπαρα και τα μπουρδέλα... Τελικά οι χώροι που οι μετανάστες μπορούν να κινούνται ελεύθεροι είναι αρκετά περιορισμένοι και αποκτούν με το καιρό την μορφή γκέτο.

Ο ρατσισμός, ως σχέση που προκύπτει μέσα από τους κόλπους ενός συστήματος καταπίεσης και εκμετάλλευσης, τροποποιείται και εξελίσσεται ανάλογα με την εποχή. Όχι μόνο ως κοινωνική συμπεριφορά, αλλά και ως περιεχόμενο. Στην συνέχεια (επαν)συγκροτείται σαν δράση και πολιτική ιδεολογία. Στην Ελλάδα, αλλά και την υπόλοιπη Ευρώπη, αυτή την περίοδο έχει αιχμή το ζήτημα της μετανάστευσης και σαν στόχο φυσικά τους ίδιους τους μετανάστες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το φασιστικό ΛΑΟΣ. Το εν λόγω κόμμα δεν επιχειρεί κατά των μεταναστών από την σκοπιά ενός φυλετισμού ναζιστικού τύπου, αλλά από την σκοπιά ενός ελληνορθόδοξου εργατίστικου λαϊκισμού.

Γενικά, η δεξιά και η ακροδεξιά στην Ελλάδα και οι υποστηρικτές της, νοσταλγούν τα παλιά καλά χρόνια του ελληνικού έθνους. Πρόκειται για μια νοσταλγία αναχρονιστική, συντηρητική και επικίνδυνη που αποδίδει την φτώχεια, την κρίση, την ανασφάλεια, τον κίνδυνο πολέμου, τα ναρκωτικά, τις τούρκικες σειρές στην τηλεόραση και ο,τι άλλο τους ενοχλεί, στα «χαμένα ιδανικά

Λεπτομέρεια
απ' το τείχος
του Βερολίνου

της πατρίδος» και στην «απώλεια της εθνικής συνείδησης». Και ποιοι φτάνει για αυτό; Φυσικά (και) οι μετανάστες, οι οποίοι εν τέλει αποκτούν μορφή δαίμονα...

Η ρητορεία των ακροδεξιών πολιτικών δυνάμεων, που γνωρίζουν πολύ καλά τους κρατικούς, παρακρατικούς και κυβερνητικούς μηχανισμούς, μέχρι στιγμής προστατεύεται από τον κορεσμό και την καθημερινή τριβή της πολιτικής και κοινωνικής επικαιρότητας. Οι ακροδεξιές πολιτικές δυνάμεις, εκμεταλλευόμενες την κρίση του κεφαλαίου (που κατέφθασε «εξ ουρανού» και στην Ελλάδα), την κρίση ταυτότητας μιας εποχής σε σύγχυση, την αγανάκτηση και το θυμό του κόσμου απέναντι στα σκάνδαλα διαφθοράς που έχουν στιγματίσει τα μεγάλα κόμματα, προσπαθούν να εμφανιστούν προσιτές, χαμογελαστές και πολιτικά ορθές, αποφεύγοντας το παλιό ακροδεξιό προφίλ. Εν ολίγοις, λένε με συνοπτικό τρόπο: «Επιθυμούμε οι μετανάστες να μείνουν στην χώρα τους. Δεν έχουμε ούτε οι ίδιοι δουλειές. Αν έρθουν, θα τους διώξουμε». Ακριβώς το ίδιο κάνει και η Μαρίν Λεπέν, που ανέλαβε την ηγεσία του ακροδεξιού Εθνικού Μετώπου στην Γαλλία, από τον γνωστό φασίστα πατέρα της Ζαν-Μαρί Λεπέν.

Όταν η κρίση του κεφαλαίου ρίχνει το ηθικό ολόκληρων κοινωνιών, η σύγχυση βρίσκει κατεύθυνση στην γνωστή εύκολη λύση «για όλα φτάνει οι ξένοι».

Η ακροδεξιά με μια πονηρή και υπόγεια στρατηγική πολιτική εκστρατεία προσπαθεί να πείσει πως δεν είναι κακό να είσαι ακροδεξιός, ενοχοποιώντας την παραδοσιακή δεξιά που δεν κάνει καλά την δουλειά της επειδή δεν ήταν αρκετά ...δεξιά. Έτσι, η ακροδεξιά και στην Ελλάδα γίνεται επικοινωνιακή, προσπαθεί με νύχια και με δόντια να καταλάβει θέσεις εξουσίας, παίζει με τον θυμό και την αγανάκτηση του κόσμου και κυρίως μιλάει πάντα αόριστα. Το μπαλάκι το τσακώνουν οι υπόλοιπες κομματικές δυνάμεις κι ακολουθούν πιο σκληρή γραμμή υιοθετώντας πιο συντηρητική γλώσσα απέναντι στα ζητήματα της μετανάστευσης. Με τον ίδιο τρόπο, η Μαρίν Λεπέν τραβάει το αυτί του Νικολά Σαρκοζί, ζητώντας του να γίνει πιο σκληρός... (Από αυτή τη σκοπιά, η είσοδος στους κόλπους της Νέας Δημοκρατίας των φασιστών Βορίδη και Γεωργιάδη δεν είναι μονάχα μια καιροσκοπική

κίνηση, αλλά δηλώνει και την έναρξη μιας νέας πολιτικής στρατηγικής).

Έτσι, είναι εμφανές, πως ο ρατσισμός διαθέτει αρκετούς τρόπους να διεισδύει στο κοινωνικό πεδίο (άξια λόγου είναι η συνεισφορά των μμε, της διανόησης και των καλλιτεχνών) αλλά και αντίστοιχους μηχανισμούς πολιτικής νομιμοποίησης από τους εκπροσώπους των κρατικών μηχανισμών.

Ρατσισμός-Ανεργία-Εγκληματικότητα -Αντιφασιστική δράση

Αρχικά να ξεκαθαρίσουμε το εξής. Το σύστημα της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης δημιουργεί ζητήματα (ρατσισμό, σεξισμό, αλλοτρίωση, καταναλωτισμό...) τα οποία αφορούν όλους: εκμεταλλευτές και εκμεταλλευόμενους, πλούσιους και φτωχούς. Δηλαδή έχουν αυτό που λέμε διαταξικό χαρακτήρα. Ωστόσο δεν μπορούμε να αδιαφορούμε για τα ζητήματα αυτά μιας και έχουν πυρηνική σημασία για κάθε εγχείρημα κοινωνικής απελευθέρωσης, αυτοκαθορισμού και χειραφέτησης.

Ο ρατσισμός έχει υποκείμενο τους ρατσιστές και στόχο, στην προκειμένη περίπτωση, τους μετανάστες. Δε φτάνει μόνο να επιχειρηματολογούμε υπέρ αυτών που δέχονται το ρατσισμό (δηλ. τους μετανάστες). Εκεί που πρέπει να στραφούμε, με λόγο και πράξη, είναι στα υποκείμενα του ρατσισμού, δηλαδή τους ρατσιστές, τους φασίστες και τους μηχανισμούς τους. Μέσω αυτοοργανωμένων εγχειρημάτων και συλλογικοτήτων να συνθέτουμε και να αναπτύσσουμε πολιτικό λόγο και πράξη αντιφασιστικής κατεύθυνσης. Σε πρώτο βαθμό, η αντιμετώπιση των ρατσιστικών ιδεολογημάτων περιλαμβάνει και την αναχαίτιση των ρατσιστικών ψεμάτων και των ξενοφοβικών επακόλουθων.

Ο ρατσισμός στήνει στον τοίχο τους μετανάστες, αξιοποιώντας προβλήματα και συγκρουσιακές σχέσεις που υπάρχουν (και θα υπάρχουν) στα πλαίσια ενός συστήματος καταπίεσης και εκμετάλλευσης, όπως για παράδειγμα την ανεργία και την εγκληματικότητα. Αν παρακολουθήσει κανείς τη ρατσιστική ρητορική θα διαπιστώσει την έμφαση που δίνεται στη δαιμονοποίηση

του Άλλου: Ο ερχομός του τροφοδοτεί την εγκληματικότητα, αυξάνει την ανεργία, αλλά και αλλοιώνει τις παραδόσεις, νοθεύει τη φυλή και τη θρησκεία, απειλεί τη δημόσια υγεία και το εκπαιδευτικό σύστημα κ.ο.κ. Με τα ίδια στερεότυπα αντιδρούν οι δημαγωγοί παντού όπου υπάρχει μεταναστευτικό ρεύμα. Τα ίδια ακριβώς έλεγαν οι αμερικανοί «πατριώτες» και «νοικοκυραίοι», για τους «βρωμιάρηδες» έλληνες μετανάστες, που προσπάθησαν να ξεφύγουν απ' τη φτώχεια τους στις αρχές του 20ού αιώνα. Όμως, για την μετανάστευση και τα επακόλουθά της δεν ευθύνονται οι μετανάστες, όπως και για την ανεργία δεν φταίνει οι άνεργοι.

Πόσες φορές έχει λεχθεί και ειπωθεί πως οι μετανάστες φταίνε για την ανεργία; Ουδέποτε όμως έχει αναφερθεί πως η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας στην δεκαετία του '90, οφείλονταν κατά κύριο λόγο στην εκμετάλλευση των μεταναστών. Ουδέποτε έχει αναφερθεί πως οι μετανάστες είχαν θετική επίδραση στον πληθωρισμό, αφού μειώθηκε το κόστος παραγωγής μέσω της μαύρης εργασίας τους. Ούτε ποτέ, έχει αναφερθεί η συνεισφορά των μεταναστών στην αύξηση της προσφοράς εργασίας, στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής και του αγροτικού εισοδήματος και σε πόσα ακόμα.

Πόσες φορές έχει λεχθεί και ειπωθεί πως οι μετανάστες φταίνε για την εγκληματικότητα; Ουδέποτε όμως έχει αναφερθεί πως, στην περίπτωση των μεταναστών, η αστυνόμευση είναι έντονη και επιλεκτική, ενώ η κοινή γνώμη εντελώς προκατειλημμένη. Παράλληλα, η θετική αντιμετώπιση των μιντια προς τις ξενοφοβικές αντιδράσεις συμβάλουν στην διαστρέβλωση της κοινωνικής πραγματικότητας του εγκλήματος.

Σε δεύτερο βαθμό δεν πρέπει να ξεχνάμε και το εξής: Το κατά πόσο ο ρατσισμός θα αποκτήσει σάρκα και οστά σε μία χώρα υποδοχής εξαρτάται και από τους ντόπιους εργαζόμενους και τα «ευρύτερα λαϊκά στρώματα». Αν η εθνικιστική-ρατσιστική ιδεολογία κυκλοφορεί ανεμπόδιστα μέσα στην κοινωνία, τότε και η ίδια κοινωνία θα τα αναπαράγει με έμμεσο ή άμεσο τρόπο. Συνεπώς, η συνεπής και η διαρκής κοινωνική δράση ενάντια σε αυτήν την ιδεολογία, συνεισφέρει να μην αποκτήσει ο ρατσισμός

κοινωνικά υποκείμενα ή τουλάχιστον να μην αυξηθεί το πλήθος των υποκειμένων που βρίσκονται πίσω από τις γραμμές των φασιστικών οργανώσεων-ομαδοποιήσεων. Κανένας φασιστικός πυρήνας στα σχολεία και τους χώρους εργασίας! Κανένας πυρήνας και στις κερκίδες των γηπέδων! (Θυμίζουμε πως στην Ελλάδα η κύρια στρατολόγηση των φασιστικών οργανώσεων γίνεται στο γήπεδο). Μα το κυριότερο σημείο παραμένει η αποτελεσματική απομάκρυνση κάθε απόπειρας των φασιστικών οργανώσεων για κοινωνική απεύθυνση και δράση από το πολιτικό και κοινωνικό πεδίο της πόλης (σκίσιμο προπαγανδιστικού υλικού, ακύρωση συγκεντρώσεων, κλείσιμο γραφείων κτλ).

Αλληλεγγύη- Κοινοί αγώνες ντόπιων και μεταναστών (και μια ερμηνεία του συνθήματος «είμαστε όλοι μετανάστες»)

Ένα μέσο συνεύρεσης και σύμπραξης μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, είναι και η αλληλεγγύη. Η αλληλεγγύη στους μετανάστες, αποτελεί μια κοινωνική και πολιτισμική κατάσταση που δεν γυρεύει πολιτικά ανταλλάγματα και ψήφους. Αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση όταν θέλουμε να εκφραστούμε για έναν κόσμο ισότητας και ελευθερίας.

Η αλληλεγγύη αυτή πηγάζει από το γεγονός πως οι μηχανισμοί, οι συνθήκες και οι αιτίες που οδηγούν στην υποταγή σε μια αβίωτη ζωή είναι ίδιοι και για τους ντόπιους και για τους μετανάστες εκμεταλλεζόμενους, με τη διαφορά ότι στους δεύτερους εκφράζεται με τον πιο ειδικό τρόπο. Αυτό λέει συνοπτικά και το σύνθημα «είμαστε όλοι μετανάστες». Το περιεχόμενο αυτού του συνθήματος, το τελευταίο διάστημα, αρχίζει και γίνεται πιο κατανοητό. Όλο και περισσότερος κόσμος, νοιώθει στο πετσί του, πως η ζωή των μεταναστών είναι εικόνα από το μέλλον της δικής του ζωής. Η ίδια υποτίμηση και η εκμετάλλευση που δέχτηκαν οι μετανάστες (και που πολλοί την αξιοποίησαν και ακόμη περισσότεροι την ανεχτήκαν), έρχεται να εφαρμοστεί και σε μεγαλύτερα κομμάτια της κοινωνίας. Ο ρατσισμός είναι ένα ιδεολόγημα γεμάτο δηλητήριο, που ενισχύει την υποτίμηση των μεταναστών εργατών. Όμως, από την υποτίμηση δεν κινδυνεύουν μόνο οι μετανάστες. Κινδυνεύουμε και εμείς οι ίδιοι, γιατί ότι συμβαίνει σήμερα στους μετανάστες, αύριο θα συμβεί και σε μας. Ο ρατσισμός δηλητηριάζει τις συνειδήσεις και δημιουργεί εύφορο έδαφος για νέους και πιο άγριους όρους λεηλασίας των ζώων μας.

Τελικά η συγκεκριμένη αντιμετώπιση της μετανάστευσης επιτελεί διπλό ρόλο. Από την μία βγάζει το σύστημα από τα αδιέξοδα του, γεμίζοντας τις τσέπες των αφεντικών. Από την άλλη, αποτελεί πείραμα για την μελλοντική υποτίμηση των ντόπιων εκμεταλλεζομένων.

Όμως, οι μετανάστες και οι μετανάστριες δεν είναι άβουλα όντα. Ως εργάτες και εργάτριες είναι υποκείμενα αγώνα.

Οργανώνονται, δρουν πολιτικά, μιλούν για την υποτίμησή τους, όπως έδειξαν με την πανελλαδική απεργία πείνας οι τριακόσιοι μετανάστες εργάτες, που διεκδικούσαν την νομιμοποίηση τους και την νομιμοποίηση όλων των μεταναστών. Το ίδιο έδειξαν και οι κινητοποιήσεις των μεταναστών στα φραουλοχώρα της Μανωλάδας, των Αιγυπτίων αλιεργατών στη Ν. Μηχανιώνα, η απεργία των Σομαλών στα Γιάννενα. Και πόσες ακόμα μοριακές ή συλλογικές αντιστάσεις για τις οποίες δεν μάθαμε ποτέ...

Παράλληλα, η σημερινή οικονομική κατάντια των ντόπιων, προμηνύει και μια συνειδητοποίηση της κοινής μοίρας που έχουμε με τους μετανάστες αλλά και μια όξυνση των ταξικών-κοινωνικών αγώνων. Δεν μένει παρά αυτές οι εκφράσεις να συναντηθούν, να ενισχυθούν και να πληθύνουν.

Στόχος αυτής της συνάντησης είναι να μην αφήσει την εθνική ομοψυχία να σώσει τα αφεντικά, μέσω της συσπείρωσης των εκμεταλλευομένων πίσω από το πιο φρικτό κοινωνικό καρκίνωμα της εποχής μας: τον ρατσισμό.

Ντόπιοι και μετανάστες να συναντηθούμε ισότιμα στου επερχόμενου αγώνα, αφού πρώτα εμείς οι ίδιοι αρνηθούμε την εθνική μας ταυτότητα.

Είμαστε όλοι μετανάστες

Κοινοί αγώνες ντόπιων και μεταναστών ενάντια σε αυτό το ψυχρό, βίαιο και δολοφονικό σύστημα

Για ένα κόσμο χωρίς κράτη, σύνορα, πατρίδες, εκμετάλλευση.

Παράδειγμα αποτελεσματικής απώθησης των φασιστοσυμμοριών από το πολιτικό και κοινωνικό πεδίο της πόλης: Επίθεση στα υπό κατασκευή γραφεία της Χρυσής Αυγής στο Αγρίνιο.

“Στις 17/09/11 το απόγευμα πρωτοβουλία 70 περίπου αντιφασιστών και αντιφασιστριών εισέβαλε στο χώρο, που στεγάζεται η νεοναζιστική οργάνωση Χρυσή Αυγή, καταστρέφοντάς τον. Πιο συγκεκριμένα, στις 8 το απόγευμα 70 άτομα συγκεντρώθηκαν στην πλατεία Δημάδη και κατευθύνθηκαν με παλμό προς την κεντρική πλατεία φωνάζοντας αντιφασιστικά συνθήματα και έχοντας πανό που έγραφε «Έξω οι νεοναζί από το Αγρίνιο και από παντού». Στη συνέχεια, μέρος του κόσμου ανέβηκε στο 2ο όροφο της πολυκατοικίας και σπάζοντας την πόρτα εισήλθε στο χώρο προκαλώντας υλικές ζημιές, ενώ τα έπιπλα που βρίσκονταν μέσα πετάχτηκαν στον ακάλυπτο χώρο του κτιρίου. Τα λάβαρα και οι σημαίες της Χρυσής Αυγής αποσπάστηκαν για να καούν στη συνέχεια στην πλατεία. Ο κόσμος που παρακολουθούσε το περιστατικό επιδοκίμαζε την κίνηση ενώ κάποιοι χειροκροτούσαν. Τέλος, ο κόσμος επέστρεψε στην πλατεία Δημάδη όπου παρέμεινε μισή ώρα περίπου μέχρι να διαλυθεί.”

Παρακάτω δημοσιεύουμε το κείμενο που μοιράστηκε κατά την διάρκεια της παρέμβασης με υπογραφή «Αντιφασίστες, Αντιφασίστριες»:

«Έξω οι νεοναζί από το Αγρίνιο και από παντού

Εδώ και ένα μήνα περίπου, στην οδό Ηλία Ηλιού 10, στην κεντρική Πλατεία Αγρινίου, στεγάζεται η οργάνωση Χρυσή Αυγή. Για όσους και όσες δεν ξέρουν, η Χρυσή Αυγή είναι μια νεοναζιστική οργάνωση, που εξυμνώντας τον Χίτλερ και το Μουσολίνι, θέλει να επιβάλει την παρουσία της μέσω της βίας σε όποια πόλη δραστηριοποιείται.

Πιο συγκεκριμένα, από τους κόλπους αυτής της οργάνωσης, εξορμούν άτομα που επιτίθενται σε κόσμο που έχει διαφορετική στάση ζωής ή πολιτική κατεύθυνση από αυτούς, σε νέους που έχουν «περίεργο», για αυτούς, κούρεμα, σε μετανάστες και γενικά σε όποιον δεν τους αρέσει, σύμφωνα με το παραλογισμό των ρατσιστικών και εθνικιστικών τους κριτηρίων. Αυτή, λοιπόν, η οργάνωση, που φαντάζεται μία ανώτερη φυλή να εξουσιάζει τον κόσμο και να «μην κουνιέται φύλλο», στεγάζεται στην κεντρική πλατεία Αγρινίου.

Τι οξύμωρο σχήμα! Στην πλατεία που το 1944 γερμανοί ναζί εκτέλεσαν τους συντοπίτες μας Αναστασιάδη, Σαλάκο και Σούλο οι νεοναζί θέλουν να διατηρήσουν γραφεία. Θα τους το επιτρέψουμε; ΟΧΙ! Και αυτό δεν μπορεί παρά να αποτελεί κοινωνική απαίτηση. Δεν θέλουμε στους δρόμους της πόλης, στα στέκια, στους δημόσιους χώρους, το γήπεδο... να κυκλοφορούν τραμπούκοι και μαχαιροβγάλτες νεοναζί χρυσαυγίτες, να φοβίζουν και να τρομοκρατούν την κοινωνία του Αγρινίου.

Να κλείσουμε τα γραφεία της χρυσής αυγής»

Από το πρώτο κείμενο της κατάληψης:

«(...) Την 1η Μαΐου του 2010 αποφασίσαμε να καταλάβουμε το κτίριο επί την οδό Καλυβίων 70. Το κτίριο αυτό, ιδιοκτησία της νομαρχίας -ο οποίο είχε χρησιμοποιήσει και το σώμα ελλήνων προσκόπων- από το 2003 και έπειτα παρέμεινε παρατημένο, χωρίς κανενός είδους συντήρησης ή φροντίδας. Θέτοντας ως σκοπό την αλλαγή κάποιων δεδομένων σε αυτή την πόλη, μπήκαμε στο κτίριο αυτό βάζοντας τέλος στην φθορά του, με στόχο να το επαναφέρουμε στη ζωή, δίνοντας του πολιτική ταυτότητα, καθώς και νέες προοπτικές και κατευθύνσεις στην κοινωνική του χρησιμότητα.

Ξεπερνώντας τις οποιεσδήποτε αρχικές δυσκολίες και με αποφασιστικότητα, κατευθυνόμαστε προς την δημιουργία ενός απελευθερωμένου κοινωνικού χώρου, ενός χώρου έκφρασης, επικοινωνίας και δημιουργίας, χωρίς αρχηγούς και κουμανταδόρους, εναντία σε ρατσιστικές και σεξιστικές συμπεριφορές και εξουσιαστικά ιδεολογήματα. Έναν χώρο, που λειτουργώντας με συλλογικές διαδικασίες, ανοίγει και απευθύνεται σε όσους και όσες επιθυμούν να συνδράμουν και στοχεύει στην αδιαμεσολάβητη δράση, μακριά από κόμματα, μμε, μκο και ανθρωπιστικές ιδιοτέλειες. Έναν χώρο όπου οι επιθυμίες μας θα συναντούν την δράση των επιλογών μας.»

Αποσπάσματα από το 8ο σελίδο της κατάληψης που εκδόθηκε με αφορμή τα πρώτα γενέθλιά της:

-Για την συνέλευση της κατάληψης

«(...) Στην κατάληψη apertus, με όπλα την αυτοοργάνωση, την αντιεπαιρεία, την αλληλεγγύη και την ισότιμη συνδιαμόρφωση κοινών αρχών και ιδεών, δημιουργούμε ένα χώρο πολιτικής συνάντησης και ζύμωσης, πολιτικής και πολιτιστικής αναφοράς, επεξεργασίας και συγκρότησης παρεμβάσεων και δράσεων μέσα στην πόλη. Έναν χώρο που γυρνά την πλάτη στον πολιτικό δογματισμό και αυταρχισμό και τις ιδεολογικές αγκυλώσεις.

Το κυρίαρχο συλλογικό όργανο της κατάληψης είναι η τακτική της συνέλευσης, που αποφασίζει όχι μόνο για τα διαχειριστικά θέματα, αλλά και τις πολιτικές επιλογές της. Η συνέλευση της κατάληψης, ως δυναμικό

Γκράφιτι για την κατάληψη στην Πλατεία Δημάδη

σύνολο, δεν έχει «ληγμένα» όλα τα θέματα. Τα περιεχόμενα του λόγου και της δράσης της, συζητιούνται, δοκιμάζονται, αποφασίζονται και διαμορφώνονται σε αυτήν, λαμβάνοντας υπόψη και τις αποφάσεις προηγούμενων συνελεύσεων. Η κατάληψη, σαφώς δεν είναι μόνη της και ξεκομμένη από τους υπόλοιπους αυτοοργανωμένους κοινωνικούς χώρους. Στηρίζει και στέκεται αλληλέγγυα σε αυτούς, όπως και κάθε αυτοοργανωμένο συλλογικό εγχείρημα.(...)»

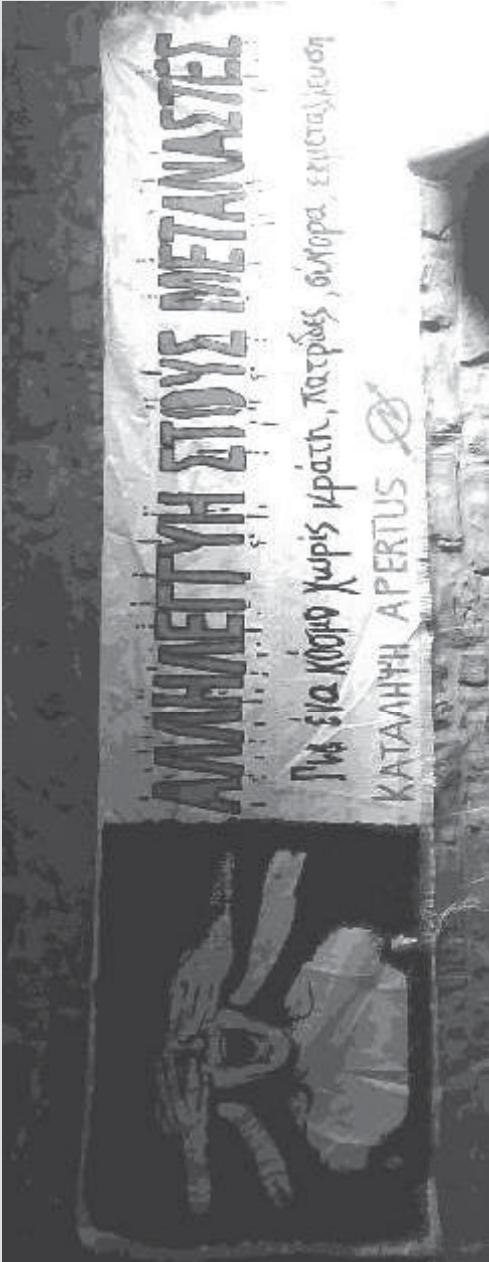
-Για το ζήτημα της αυτοοργάνωσης

«Η αυτοοργάνωση είναι μια δομή που θα δώσει χαρακτηριστικά σε οποιαδήποτε μετέπειτα δράση. Η απόφαση να βρεθείς με άλλους ανθρώπους και μαζί τους, χωρίς ιεραρχίες και εγωισμούς, να παράγεις έργο (από ένα κείμενο μέχρι την λειτουργία ενός κτηρίου) είναι για μας η ουσία της αυτοοργάνωσης. Α, ναι! Είναι και κάτι άλλο. Μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής που εμπεριέχουν ανθρώπινο δυναμικό. Από σχολεία μέχρι φάμπρικες, από αγροτικές καλλιέργειες μέχρι και βαριές βιομηχανίες. Από σπίτια μέχρι και ολόκληρες γειτονίες. Οριζόντιες δομές με ίσο λόγο, πράξη για μια δίκαιη και αξιοπρεπή ζωή.

«Ωραία! Και γιατί η αυτοοργάνωση δεν έχει γίνει υπόθεση όλων;» Στην παραπάνω ερώτηση έγκειται και το ζήτημα της αυτοοργάνωσης ως κοινωνική και πολιτική πρακτική. «Αφού μπορείς να αυτοοργανωθείς, γιατί δεν το κάνεις;» Καθώς ζούμε στην εποχή του ατομικισμού, όπου «ο καθένας για τον εαυτό του» έχει γίνει ο κανόνας και όχι η εξαίρεση, οι εξουσίες, για να κατευνάσουν την ανάγκη για κοινωνική χειραφέτηση και αυτοκαθορισμό, έχουν στρατηγικά κατασκευάσει ψεύτικες ανάγκες για ψεύτικες ζωές: το τέλειο σπίτι, το αυτοκίνητο, το βόλεμα σε μια καλή δουλειά, τα αστικά πρότυπα... Και όλα αυτά σε ένα όμορφο πακέτο με ένα δάνειο κολάρο για την υπόλοιπη ζωή σου, αναδεικνύοντας ότι θα είσαι σκλάβος κάποιας τράπεζας ή κάποιου αφεντικού. Απλές συνοπτικές διαδικασίες που και ο πιο αδιάφορος τις υποψιάζεται. Αν και οι εικόνες αυτές με τα επιβαλλόμενα πρότυπα ζωής, έρχονται αντιμέτωπες (όπως και κάθε ψέμα) με το επικείμενο ξεσκέπασμά τους, αιωρούνται ακόμα πάνω από τις πόλεις, προτρέποντας σε ακόμη μια επικύρωση του κοινωνικού συμβολαίου για μια ευτυχημένη προσωπική και οικογενειακή ζωή και τίποτε άλλο. Και όσο η ιδιοτέλεια και το «ο καθένας μόνος του» κατέχουν εξέχουσα θέση, τόσο θα χάνεται όλο και πιο πολύ ο έλεγχος που έχουμε πάνω στην ίδια μας την ζωή. Τόσο οι κοινωνίες θα βυθίζονται στην άβυσσο της βαρβαρότητας και της ανέχειας κοιτώντας αμήχανα την έξαρση του φασισμού, ερχόμενες αντιμέτωπες με την καταστολή και την καταπάτηση ακόμα και των πιο θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

«Ρε, θ' αλλάξει ποτέ αυτός ο κόσμος;» Αυτό είναι στο χέρι μας, αλλά παραμένει και υπόθεση όλων. Το πλέον σίγουρο είναι ότι την τελευταία περίοδο, ολοένα περισσότερα αυτοοργανωμένα εγχειρήματα ξεφυτρώνουν σαν δέντρα μέσα σε άγονη έρημο. Και αυτό γιατί οι επιλογές για αξιοπρεπή ζωή λιγοστεύουν και τα όνειρα που μας έχουν νοικιάσει τελειώνουν.(...)»

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ-ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Κατάληψη Apertus

Καλυβίων 70 (περιοχή δικαστηρίων)

Για περισσότερα, επισκεφτείτε το site της κατάληψης:

apertus.squat.gr

Χαριστικά Ανταλλακτικά Παζάρια

* Κείμενο-κάλεσμα που μοιράστηκε από την συνέλευση της κατάληψης αερίτης στην συνοικία του Αγίου Κωνσταντίνου πριν από κάθε παζάρι.

Ο χειμώνας που έρχεται θα είναι βαρύς. Η φτώχεια και η ανέχεια θα ενταθούν και θα διευρυνθούν σε ακόμα περισσότερα κοινωνικά κομμάτια. Δεν περιμέναμε, όμως, κάτι διαφορετικό, από ένα σύστημα που βασίζεται στην εκμετάλλευση και την καταπίεση. Βέβαια, όλοι αυτοί, που αποτελούν την οικονομική και πολιτική εξουσία, μια χαρά θα συνεχίσουν να ζουν τη ζωούλα τους, προστάζοντάς μας να κάνουμε υπομονή, να πληρώνουμε χαράτσι και «φόρους αλληλεγγύης» και τελικά να «κάτσουμε στα αυγά μας».

Εμείς, όμως, από την πλευρά μας, τι μπορούμε να κάνουμε;

Είμαστε πεπεισμένοι, πως για να αντιμετωπίσουμε αυτήν την ολομέτωπη επίθεση, οφείλουμε να δημιουργήσουμε δομές μέσα στην κοινωνία, που να βασίζονται στην αλληλεγγύη την αλληλοβοήθεια, την αυτοοργάνωση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Έτσι, λοιπόν, μια πρωτοβουλία ατόμων, που ζουν και κινούνται στην πόλη του Αγρινίου και των περιχώρων της, διοργανώνει το Χαριστικό-Ανταλλακτικό Παζάρι στην κεντρική πλατεία της συνοικίας του Αγ. Κωνσταντίνου. Η επιλογή της περιοχής έχει ιδιαίτερη σημασία, μιας και η ιστορία της συνοικίας αυτής, ξεκινάει μετά τη μικρασιατική καταστροφή, όταν εκεί δημιουργήθηκε ένας καταυλισμός για να στεγάσει τους πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία.

Τί είναι, όμως, το Χαριστικό - Ανταλλακτικό Παζάρι;

Στον κόσμο των εμπορευμάτων, που οι έννοιες «τιμή» και «κέρδος» κουμαντάρουν τις ζωές μας, επιχειρούμε την πραγμάτωση εγχειρημάτων

ανταλλαγής και ελεύθερης διάθεσης αγαθών. Στο παζάρι αυτό, θα υπάρχουν ρούχα (παιδικά, γυναικεία, αντρικά), βιβλία, cd, dvd, είδη οικιακής χρήσης, κτλ, τα οποία θα προσφέρονται χωρίς αντίτιμο. Ένα μεγάλο μέρος των πραγμάτων είναι χρησιμοποιημένα, αλλά βρίσκονται σε καλή κατάσταση (πχ τα ρούχα είναι πλυμένα και καθαρά).

Και που βρέθηκαν όλα αυτά;

Όταν αποφασίσαμε να κάνουμε το παζάρι, ψάξαμε στις ντουλάπες και ράφια του σπιτιού μας, για πράγματα που ήταν σε καλή κατάσταση, αλλά δεν τα χρησιμοποιούσαμε πια. Το ίδιο ζητήσαμε να κάνουν και φίλοι, σύντροφοι, συνάδελφοι, συγγενείς... Συλλέξαμε όλα αυτό το υλικό, το ταξινομήσαμε, με στόχο να διατεθεί στο παζάρι στον αγ. Κωνσταντίνο. Επίσης, για να μπορέσει να συνεχιστεί, αλλά και να ενισχυθεί αυτό το εγχείρημα, είναι απαραίτητη και η συνεισφορά όλων μας. Συνεπώς, όποιος και όποια θέλει, μπορεί να πράξει ομοίως και να φέρει πράγματα στο τόπο του παζαριού, είτε για να διατεθεί επί τόπου, είτε για να κρατηθεί για το επόμενο παζάρι.

Και για ποιο λόγο το κάνουμε;

Δεν ανήκουμε σε κάποιο κόμμα, άρα δεν επιζητούμε ψήφους. Ούτε σε κάποιο θρησκευτικό δόγμα, που γυρεύει «πιστούς» και ανταλλάγματα. Προάγουμε την αμφισβήτηση της κατανάλωσης και του τρόπου παραγωγής, χωρίς «φιλανθρωπίες» και «ελεημοσύνες». Συνεισφέρουμε στο χτίσιμο κοινωνικών δομών αλληλεγγύης και σχέσεων που βασίζονται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη, μακριά από ρατσισμό και ξενοφοβία.

Στόχος μας είναι το παζάρι αυτό να συνδεθεί με την τοπική κοινωνία, να διευρυνθεί και παράλληλα να αναπτυχθούν και άλλες πρωτοβουλίες που να επιχειρούν παρόμοια εγχείρημα στις γειτονίες της πόλης.

Απέναντι στον ατομισμό, προτάσσουμε την συλλογικότητα και την αλληλεγγύη.

Για να ξανανιώσουμε τη ζεστασιά του μοιράσματος, της αλληλοβοήθειας και της επικοινωνίας.

ΠΑΖΑΡΙ

Χαριστικό Ανταλλακτικό

Στην κεντρική πλῆταία της συνοικίας
του αγ. Κωνσταντίνου

Πάρτε ότι χρειάζεστε
φέρτε ότι δεν χρησιμοποιείτε

Παρασκευή 30/09, ώρα 19:00

Apertus
apetrus.squat.gr

**ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΧΑΡΑΤΣΙ
ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΙΣ ΖΩΕΣ ΜΑΣ**

Παίρνουμε στα χέρια μας την επανασύνδεση του ρεύματος. Διότι:

- Το ρεύμα είναι κοινωνικά αγαθό
- Το Κράτος εκβιάζει και καταληστεύει
- Υπερσοφίζομαστε την αξιοπρέπειά μας

ΚΑΛΕΣΜΑ

Για την δημιουργία ομάδας δράσης ενάντια στην διακοπή της ηλεκτροδότησης

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
ΩΡΑ 7:00 ΜΜ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ
ΤΟΥ ΛΗΜΟΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ

Μετά την κρίση του κεφαλαίου δεχόμαστε έναν πραγματικό εκβιασμό επιβίωσης και μια ολομέτωπη επίθεση σε όλα τα πεδία της καθημερινότητας.

Ανεργία, επισφαλής εργασία, μειώσεις μισθών, χαράτσια, αύξηση τιμών, φόρος ακίνητης περιουσίας μέσω ΔΕΗ, θεσμική βία και καταστολή.

Να μην μείνει αναπάντητος ο εκβιασμός του κράτους και της ΔΕΗ για διακοπή του ρεύματος σε όσους προβούν σε συνολική άρνηση πληρωμής.

**ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΔΟΜΕΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ
ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΜΑΣ**

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η συνολική άρνηση πληρωμών και η πρακτική της αυτομείωσης ως απάντηση στον εκβιασμό του κράτους και του κεφαλαίου

Σάββατο 19 Νοεμβρίου, 9μ.μ.

 Κατάληψη Αpertus
Καλυβίων 70
Αpertus.squat.gr

Ενάντια στα χαράτσια

Από το κείμενο της Πρωτοβουλίας Κατοίκων Αγρινίου:

(...) Ήρθε η ώρα λοιπόν να σπάσουμε το φόβο που η ΔΕΗ και το κράτος μας έχει επιβάλλει στις ζώνες μας. Μέσα από αυτή τη Πρωτοβουλία των κατοίκων του Αγρινίου προστάσουμε τη σύσταση ομάδας εναντία στα χαράτσια. Η πρωτοβουλία αυτή στέφεται πέρα από ιδεολογίες, κόμματα, εργατοπατέρες και πολιτικές σκοπιμότητες. Στόχοι μας είναι αφενός η καθολική άρνηση πληρωμής των τιμολογίων της ΔΕΗ η αυτή του χαρατσιού για όσους δεν μπορούν η δεν θέλουν να το πληρώσουν αφετέρου έχει συσταθεί ομάδα ώστε να μην υπάρχει πρόσβαση στα συνεργία διακοπής και να υπάρχει η δυνατότητα άμεσης επανασύνδεσης οπ ή έχει διακοπεί, καθώς και παρεμβάσεις που μπορούν να προκύψουν στη ΔΕΗ η στο Δήμο.

Επικοινωνία με την Πρωτοβουλία στο site: prwtovouliagriniou.squat.gr

Ο κάτοικος του Αγρινίου Ανδρέας Καραγιάννης από τις 15/11/2010, δεν έχει εξοφλήσει τον λογαριασμό της ΔΕΗ. Παραθέτουμε μέρη από κείμενο του ίδιου, που αναφέρεται στους λόγους που τον οδήγησαν σε αυτή του την απόφαση, καθώς και όλη τη διαδικασία που επέλεξε να ακολουθήσει απέναντι στη ΔΕΗ:

Όλα ξεκίνησαν τον Αύγουστο του 2010, όταν η ΔΕΗ ανακοίνωνε ότι το 1/3 των Ελλήνων δε μπορεί να πληρώσει το ρεύμα και παράλληλα ανακοίνωσε αυξήσεις! Άφησα απλήρωτο το λογαριασμό εκείνου του διμήνου για να τον πληρώσω το επόμενο μιας και είχαμε τεράστια έξοδα λόγω εγκυμοσύνης και τοκετού, και έρχεται ο επόμενος λογαριασμός με τυπωμένη την προειδοποίηση-απειλή ότι «θα βρεθούν στη δυσάρεστη θέση» και θα μου κόψουν το ρεύμα αν δε πληρώσω... Ήταν και η τελευταία φορά που πλήρωσα, στις 15 Νοεμβρίου 2010. Συνειδητοποίησα ότι δεν υφίσταται κράτος για να με προστατέψει αλλά για να με απομυζήσει και αυτό που με κάνει να θυμώω ακόμα περισσότερο είναι ότι αυτό το κράτος, εγώ το τροφοδότησα με δεκάδες χιλιάδες ευρώ μέσα από τη δουλειά μου, όντας συνεπής και υπεύθυνος.

(...) Στις 5 Μαΐου του 2011 έστειλα το λογαριασμό να τον πληρώσει ο Παπούλιας, πλέον ο πρόεδρος πρώην Ελληνικής Δημοκρατίας. Έστειλα και τους δύο επόμενους... Φυσικά δεν περίμενα να τους πληρώσει και επιβεβαιώθηκε το ποιόν του από την απαράδεκτη αντίδραση του, κατά την είσοδο των Θεσσαλονικέων στο δρόμο που θα γινόταν η παρέλαση στις 28 Οκτωβρίου. (...) Μετά από ένα χρόνο καταγγελιών δημιούργησα αρκετά «σημεία αναφοράς» και επιτέλους στο τέλος Αυγούστου του 2011 μου απάντησαν και από τη ΔΕΗ... Μόνο που οι ανόητοι επιβεβαίωναν με την επιστολή τους ότι όλες οι κατηγορίες μου ήταν βάσιμες.

(...) Στις 29 Σεπτέμβρη 2011 έγινε η προανάκριση με κατηγορούμενο τη ΔΕΗ και δυστυχώς για τη ΔΕΗ είχαν προηγηθεί στις 26 Σεπτέμβρη άλλες δύο επεισοδιακές και φυσικά αποτυχημένες προσπάθειες της ΔΕΗ, με τη συνδρομή της αστυνομίας, να μου κόψει το ρεύμα... Τόση ήταν η λύσσα της ΔΕΗ που οι δικηγόροι της πίεσαν τον εισαγγελέα να δώσει εντολή στον αξιωματικό υπηρεσίας να έρθει και να με ρωτήσει, ΜΟΝΟ να με ρωτήσει, αν επιτρέπω στη ΔΕΗ να μου κόψει το ρεύμα! Φυσικά είπα όχι και η αστυνομία πλέον δήλωσε στους υπάλληλους αλλά και στον προϊστάμενο τους ότι το μόνο που μπορούν να μου κάνουν είναι να πάνε στο τμήμα και να μου κάνουν μήνυση! Όχι να μου κόψουν το ρεύμα!

Παρά την λύσσα της ΔΕΗ για όσα τους έχω σύρει, έχουν περάσει τρεις μήνες και βάλε, και η ΔΕΗ δεν μου έχει κάνει μήνυση, αλλά και ο εισαγγελέας δεν προχωράει στην ανάκριση που είναι το επόμενο στάδιο γιατί θα πρέπει να απαγγείλει κατηγορίες κατά της ΔΕΗ και κατά της πολιτικής ηγεσίας... Γιατί αυτή η αντίδραση παρά την αρχική λύσσα και τον υπερεκφοβισμό; Γιατί το Δ στη αρχικά ΔΕΗ, δε σημαίνει Δική τους, αλλά Δημόσια!

Για το κοινωνικό άσυλο και το ρόλο του πανεπιστημίου

Η ολομέτωπη επίθεση του κράτους και των αφεντικών, δεν χρειάζεται πλέον προσχήματα. Διευρύνεται με κάθε τρόπο εντείνοντας ακόμη περισσότερο τον έλεγχο και την καταστολή. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν θα μπορούσε να μείνει απ' έξω. Με τις νέες διατάξεις, ακόμα και οι πιο τυπικές δεσμεύσεις για «δημόσια και δωρεάν παιδεία», εξανεμίστηκαν.

Ο νέος νόμος για την τριτοβάθμια εκπαίδευση περιγράφει την πλήρη ιδιωτικοποίηση της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης. Η διοίκηση των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ θα γίνεται από μάντζερ, η κατάργηση των δωρεάν συγκραμάτων θα επιφέρει και τα δίδακτρα σπουδών, ενώ η επιστημονική έρευνα θα γίνεται σύμφωνα με τις ανάγκες του κέρδους και όχι σύμφωνα με τις κοινωνικές ανάγκες. Ο νέος νόμος καταργεί επίσης την νομική υπόσταση του πανεπιστημιακού ασύλου.

Δεν τρέφαμε ποτέ αυταπάτες για το πανεπιστήμιο και την επίδραση του στην κοινωνία ως ένας ακόμη θεσμός που φέρει την καταστολή στην σκέψη για την δημιουργία ενός ρομποτοποιημένου τύπου ανθρώπου-γρανάζι στην καπιταλιστική μηχανή. Το πανεπιστήμιο είναι που αναπαράγει και προωθεί τον διαχωρισμό και τον έλεγχο απέναντι στην κοινωνία της εξειδίκευσης, της συστηματοποίησης, του μερικού και της αλλοτρίωσης της αστικής ιδεολογίας. Το πανεπιστήμιο, που αποτελεί ένα ακόμη μοχλό για την κυριαρχία της εξουσίας, εναρμονισμένο πλήρως με την τωρινή και μέλλουσα πραγματικότητα του κράτους και του κεφαλαίου, παραμένει με έναν χαρακτήρα επιλεκτικό: κάποιους θα αφήσει έξω, κάποιους θα πάρει μαζί του.

Παράλληλα, από την μία οι γονείς από κεκτημένη ταχύτητα πειθαναγκάζουν τα παιδιά τους να μπουν σε κάποια σχολή «για να έχουν ένα χαρτί», και από την άλλη οι φοιτητές επιθυμούν την «ανεμελιά της φοιτητικής ζωής», παρατείνοντας την εφηβεία τους για 5-6 χρόνια ακόμη «για να περάσουν καλά», μέχρι να μπουν με βλέψεις στην παραγωγή. Κάτι που απορρέει από την συνολική απαξίωση της συμμετοχής στην λήψη αποφάσεων, καθώς και την προώθηση της ιδέας του ατομικισμού και του βολέματος.

Το πανεπιστημιακό παρόν, δεν αποτελεί «όαση» και έτσι δεν θα διεκδικήσουμε την «επιστροφή στα παλιά». Ωστόσο, οι αλλαγές στην τριτοβάθμια επιφέρουν αλλαγές στο συνολικότερο κοινωνικό πεδίο και δεν μπορούν να μην εγγραφούν ιστορικά σε αυτό.

Το πανεπιστημιακό άσυλο μπορεί να καταργήθηκε θεσμικά. Όμως, οι κοινωνική νομιμοποίηση του παραμένει. Το κοινωνικό άσυλο, το οποίο πλαισιώθηκε «από τα κάτω»,

δεν στηρίζεται σε νόμους, αλλά μόνο σε σχέσεις των υποκειμένων που δραστηριοποιούνται εντός και εκτός του πανεπιστημίου. Εξέχουσα σημασία έχει, πως διάφοροι πανεπιστημιακοί χώροι αποτέλεσαν αιχμή αντιθεσμικών αγώνων και ξεπερνώντας τους πλαστούς διαχωρισμούς των ρόλων (όπως αυτούς του φοιτητή, καθηγητή, εργάτη, ανέργου κτλ), συνδέθηκαν με ευρύτερα κοινωνικά κομμάτια. Το πανεπιστημιακό άσυλο αποτελεί μια διαχρονική κοινωνική κατοχύρωση. Η προάσπιση του είναι υπόθεση κοινωνική, όχι συντεχνιακή και οπωσδήποτε όχι κρατική. Η μοναδική αποτελεσματική διασφάλιση είναι αυτή που προκύπτει από τους κοινωνικούς συσχετισμούς. (Όπως πχ και ένας κατειλημμένος κοινωνικός χώρος δεν καλύπτεται από κανένα νομικά κατοχυρωμένο άσυλο, αλλά εξαρτάται μόνο από εξωνομικούς παράγοντες όπως κοινωνική απεύθυνση, συμπαράσταση, μαζικότητα κτλ)

Η Ραδιουργία FM, ως κοινωνικό ραδιόφωνο, θεμελιώνει την λειτουργία του στην κοινωνική δράση και την αντιπληροφόρηση. Επιδιώκει την σύνδεση της με κοινωνικές ομάδες και άτομα, έξω από το κρατικό, κομματικό και επιχειρησιακό μονοπώλιο. Προωθεί την δημιουργία σχέσεων αλληλοσυμπλήρωσης, εμπλουτισμού και σύνθεσης ανάμεσα στα διαφορετικά υποκείμενα. Με αυτήν την προοπτική δεν μπορεί παρά να σταθεί αλληλέγγυα στους αγώνες των φοιτητών -που αποδεσμεύονται από ρόλους και ετεροκαθορισμούς- και να προσφέρει όσο ραδιοφωνικό χρόνο χρειαστεί για να αρθρώσουν το δικό τους αυτόνομο λόγο και να προτάξουν τις δικές τους αυτοκαθοριζόμενες ανάγκες στα ερτζιανά της πόλης.

Η Ραδιουργία FM, ως αυτοοργανωμένο συλλογικό εγχείρημα, που λειτουργεί στο κοινωνικό πεδίο της πόλης του Αγρινίου (συμπεριλαμβανομένου και του Πανεπιστημίου), προασπίζεται το κοινωνικό άσυλο που στηρίζεται στην συντροφικότητα, την αλληλεγγύη καθώς και την οικειοποίηση του πανεπιστημιακού χώρου.

Δεν χαρίζουμε κανένα κοινωνικό κατεκτημένο
Σε κανέναν.

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Αυτοοργανωμένο Κοινωνικό Ραδιόφωνο Αγρινίου

Ραδιουργία 88FM

radiourgia.squat.gr

Σημειολογία

από τις συμπληγάδες
των συνόρων

Στην Ελλάδα, την χώρα που καυχείται για την φιλοξενία της, ο Ξένιος Δίας στην περίπτωση του «αλβανού τουρίστα» κάνει τα στραβά μάτια.

Οι διπλανές φωτογραφίες, που τραβήχτηκαν στο χωρίο Μολυβδοσκεπάστο στα σύνορα Ελλάδας-Αλβανίας, αναμφισβήτητα εμπεριέχουν μια ρατσιστική συμπαραδήλωση:

Διατηρείτε το χώρο καθαρό.

Πλυθείτε.

Αλλά νερό μην πιείτε.

Όπως φαίνεται, η μετάφραση στην αλβανική γλώσσα, γίνεται μόνο στις δύο πρώτες πινακίδες. Προφανώς για λόγους υγιεινής... Στην τρίτη πινακίδα, η μετάφραση απλά απουσιάζει. Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν ο υπεύθυνος για την τοποθέτηση των συγκεκριμένων ενημερωτικών πινακίδων, απέκρυψε εσκεμμένα ή όχι την ύπαρξη της φυσικής πηγής από τους «ξένους» κατοίκους ή περαστικούς της περιοχής. Άλλα στην χώρα, με τα ναρκοθετημένα σύνορα, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών, τα συνεχή πογκρόμ κατά των μεταναστών (στην μητρόπολη, την Πάτρα, την Ηγουμενίτσα...) και τόσο ακόμη που προκύπτουν από ένα μοναδικό συνδυασμό θεσμισμένου και διάχυτου κοινωνικού ρατσισμού, οφείλουμε να είμαστε αρκετά «καχύποπτοι»...

Έμφυλες διακρίσεις

- Συνέντευξη με την Καλλιόπη Ράπτη
- Εικονογράφηση από τον okso81 (blindcolor)
- Ο Ροΐδης για τις μάγισσες του Μεσαίωνα
- Το Κυνήγι Μαγισσών
- Η αποκατάσταση μιας μάγισσας 385 χρόνια μετά...

Η Αυτόνομη Ομάδα Γυναικών και το Σπίτι Γυναικών στα Γιάννενα, οι έμφυλες διακρίσεις από το χθες στο σήμερα.

Την Καλλιόπη την γνωρίσαμε στην Αγροκολεκτίβα της Κατάληψης Ελαία στη Κέρκυρα τον Νοέμβριο του '11. Μετά από αρκετή προσπάθεια, την πείσαμε να οργανώσουμε μια συζήτηση που θα αποτελούσε υλικό για το νέο τεύχος του Παροξυσμού. Η παρακάτω συζήτηση, λοιπόν, έγινε στην Κέρκυρα κάπου τον Φεβρουάριο του '12.

Συνέντευξη

με την Καλλιόπη Ράπτη

Σύντομη αυτοπαρουσίαση της συνεντευξιαζόμενης:

Είμαι η Καλλιόπη Ράπτη, ετών 52, εκπαιδευτικός εν ενεργεία, τα τελευταία 25 χρόνια της ζωής μου. Και τώρα που το βλέπω γραμμένο αντιλαμβάνομαι ότι έχω περάσει τη μισή ζωή μου στα σχολεία. Δεν το φέρω βαρέως, μπορούσαν να ήταν χειρότερα τα πράγματα...

Θα ήθελα να καταστήσω, εξ αρχής, σαφές ότι ξαφνιάστηκα και περιέπεσα σε αμηχανία όταν μου ζητήθηκε η συνέντευξη που ακολουθεί. Δεν θεωρώ ότι η προσωπική μου πορεία έχει ιδιαίτερη σημασία διότι όταν έκανα ό,τι έκανα, αυτά τα ελάχιστα που θα διαβάσετε, απλώς ζούσα τη ζωή μου δεν οικοδομούσα το μέλλον! Εξ ου και βρίσκομαι στη δυσάρεστη θέση να μη βρίσκω πουθενά τις «αποδείξεις» των όσων διηγούμαι! Μπορείτε να τις εκλάβετε ως αναμνήσεις μιας αμετανόητης που δεν έχει αντιληφθεί ακόμα τον μηχανισμό που σπρώχνει τα πράγματα εκεί που τα σπρώχνει.

-Και φεύγεις από το χωριό σου το Νιοχώρι και πάς φοιτήτρια στα Γιάννενα. Εκεί ασχολήθηκες με το φεμινιστικό κίνημα. Για πες για αυτή την περίοδο.

Έχει σημασία, όμως, να πούμε πότε ασχολήθηκα. Δεν έχει; Ασχολήθηκα το 1979 από την πρώτη μέρα της κατάληψης για τον νόμο 815. Δηλαδή διαχωρίσαμε την θέση μας, πάραυτα, μια μεγάλη ομάδα γυναικών, όταν είδαμε πώς λειτουργεί το κλίμα στις Γενικές Συνελεύσεις της κατάληψης. Ήταν η πρώτη χρονιά που προσπάθησαν να επιβάλουν τον ν. 815 -το νόμο πλαίσιο για τα παν/μια. Στην πρώτη Γ.Σ. της κατάληψης όλου του πανεπιστημίου, αντιληφθήκαμε πως δεν υπήρχε χώρος για να εκφραστούν οι γυναίκες. Δεν γινόταν, δεν υπήρχε, δηλαδή, βήμα να μιλήσουμε. Μια κοπέλα μόνο τόλμησε να πάρει το μικρόφωνο (ανήκε στην ΠΠΣΠ, Προοδευτική Πανσπουδαστική Συνδικαλιστική Παράταξη, τη νεολαία του ΚΚΕ μ-λ) και λοιδορήθηκε τόσο πολύ με αποτέλεσμα να κατέβει από το βήμα. Οι υπόλοιπες δε διανοηθήκαμε να μιλήσουμε. Εγώ, μολονότι ήμουν πρωτοετής, πίστευα ότι είχα το θάρρος ή το θράσος της γνώμης μου (!). Όταν ήρθα αντιμέτωπη με αυτό το καθεστώς οπισθοχώρησα, αισθάνθηκα ανήμπορη να παρέμβω. Υπήρχε απαξίωση. Σκέψου ότι δεν ήταν συνέλευση τμήματος, ήταν γενική συνέλευση όλου του πανεπιστημίου, για να αποφασιστεί κατάληψη και να οργανωθεί η περαιτέρω πορεία. Ο ρόλος μας ήταν στα «μετόπισθεν». Εννοείται ότι δεν διεκδικούσαμε πρωταγωνιστικό ρόλο, να πούμε την άποψή μας θέλαμε. Έτσι φύγαμε από το χώρο της συνέλευσης και κάναμε μια πρώτη συγκέντρωση μόνες μας, αλλού.

-Πόσες γυναίκες;

-Πάρα πολλές... Ίσως και εκατό, από όλα τα τμήματα.

-Και πώς συνεννοηθήκατε για να μαζευτείτε;

-Δια του βλέμματος! Τα πράγματα τότε ήταν οξυμένα. Δεν θυμάμαι τι έκλαμψη είχα στο κεφάλι μου, γιατί εγώ πήγα για τον αντιεξουσιαστικό χώρο, έχοντας τον φεμινισμό στο κεφάλι μου.

-Και στην πρώτη συνέλευση τι ειπώθηκε;

-Εκφράσαμε τους λόγους για τους οποίους αισθανθήκαμε την ανάγκη να μαζευτούμε, τι ήταν αυτό που μας ώθησε... Μερικές ήρθαν εμπόλιμα -κυρίως αυτές που ήταν οργανωμένες στις αριστεριστικές ομάδες... Σιγά-σιγά ξεκαθαρίστηκε το τοπίο και μείναμε αυτές που ήμασταν στον αντιεξουσιαστικό χώρο και αρκετές κοπέλες που ήταν στο κκε εσωτερικού (γιατί το κκε εσωτερικό ήταν πιο ριζοσπαστικό και πιο ανοιχτό σε συνεργασίες με άλλες πολιτικές δυνάμεις). Οπότε και από αυτές τις γυναίκες που μαζευθήκαμε, πάλι διαχωριστήκαμε ως αντιεξουσιαστική τάση.

-Και μετά τι κάνατε;

-Εμείς, μετά όταν τελείωσαν οι κινητοποιήσεις με τις καταλήψεις, αποφασίσαμε να κάνουμε μια Αυτόνομη Ομάδα Γυναικών, ενώ είχαμε ήδη συγκροτήσει την Αντιεξουσιαστική Ομάδα Φιλοσοφικής, που ήταν μεικτή (αγόρια και κορίτσια...). Θέλαμε να δουλέψουμε και μόνες μας, γιατί πιστεύαμε πως είχαμε πράγματα να διεκδικήσουμε.

-Πόσες ήσασταν στην Αυτόνομη Ομάδα Γυναικών;

-Δεν ήμασταν πολλές στην αρχή. Ο πυρήνας μάλλον δεν ξεπερνούσε τα 10 άτομα. Η παρέα μας, ας πούμε... Και ξεκινήσαμε με ένα ταμπλό για να κάνουμε αισθητή την παρουσία μας. Γράφαμε και κείμενα. Στις συνελεύσεις του τμήματος

κατεβαίναμε με την Αντιεξουσιαστική Ομάδα Φιλοσοφικής. Διακινούσαμε και έντυπα που έρχονταν από την Αθήνα, γιατί συνδεθήκαμε και με άλλες ομάδες γυναικών που δραστηριοποιούνταν εκεί καθώς και με το Βιβλιοπωλείο Γυναικών. Επίσης βγάλαμε αφίσες και ανακοινώσεις, κάναμε παρεμβάσεις, προσπαθήσαμε να προσεγγίσουμε τις πρωτοκλασάτες φεμινίστριες, όπως πχ την Φραγκουδάκη που ήταν και καθηγήτρια μας στο πανεπιστήμιο, αλλά δεν υπήρξε ανταπόκριση από αυτή... Μάλλον τις φαινόμασταν παιδάκια... Εμείς όμως συνεχίσαμε, για τουλάχιστον τρία χρόνια και με το Σπίτι Γυναικών.

-Για πες λίγο για το Σπίτι Γυναικών στα Γιάννενα.

-Το Σπίτι το ανοίξαμε από μια ανάγκη να μαζευόμαστε, να δημιουργηθεί ένας πυρήνας και να έχουμε ένα σημείο αναφοράς που να είναι επίσημο και να μπορεί η καθεμία να μας βρει. Αρχικά βρήκαμε ένα μικρό σπίτι, παλιό και μίζερο, μου διαφεύγει ο δρόμος τώρα, και αρχίσαμε εκεί τις συγκεντρώσεις μας. Δεν είχε ιδιαίτερη προσέλευση και το αποδώσαμε στο γεγονός ότι δεν ήταν ιδιαίτερα προσβάσιμο επειδή απείχε από το κέντρο της πόλης και λοιπά... Επιλέξαμε να μεταφερθούμε σε κεντρικό σημείο στην πόλη, στην οδό Χαριλάου Τρικούπη, με την προσδοκία ότι θα ήταν πιο εύκολο να μας προσεγγίσουν και άλλες γυναίκες εργαζόμενες ή μη, προκειμένου να διευρυνθεί η ομάδα. Το σπίτι αυτό ήταν στην Χαρ. Τρικούπη (ο δρόμος που τώρα είναι τα Ζαρα, Μαρα κτλ). Αυτό το σπίτι ήταν πολύ ωραίο. Ξεκινήσαμε με ενθουσιασμό, κάναμε τις συγκεντρώσεις μας και οργανώσαμε τη λειτουργία, με τεράστια αμηχανία οφείλω να ομολογήσω, της ομάδας αυτοεξέτασης κατά τα αμερικάνικα πρότυπα που μαθαίναμε από τα βιβλία που διαβάζαμε...

-Πώς λειτουργούσε γενικά το Σπίτι;

-Το ανοίγαμε δυο ή τρεις φορές την εβδομάδα και επειδή ήταν στο κέντρο θεωρούσαμε ότι θα ήταν

πιο εύκολο να έρθουν και άλλες γυναίκες. Αρχικά τέθηκε το ζήτημα για το αν θα επιτρέπαμε τη συμμετοχή ανδρών στην ομάδα ή θα επιτρέπαμε επισκέψεις από άντρες σε συγκεκριμένες εκδηλώσεις. Υπήρξε μια διαμάχη η οποία κατέληξε με το να μην επιτρέπουμε την παρουσία των ανδρών. Μια άλλη πρόταση, που τέθηκε με πνεύμα «εκδικητικό» ήταν να τους επιτραπεί η είσοδος, αλλά να τους υποχρεώνουμε να βγάζουν τα παπούτσια, διότι, σύμφωνα με τον Φρόυντ, τα παπούτσια συμβολίζουν τα αντρικά γεννητικά όργανα! Οπότε, αν υποχρεώναμε τον άλλον σε ένα κλειστό χώρο που βρισκόταν αποκλειστικά γυναίκες να βγάλει τα παπούτσια του, θα ήταν σα να συγκατάνευε στην άρνηση-ακύρωση του ανδρισμού του!!! Όποιος το δεχόταν θα ήταν καλοδεχούμενος. Μου φαίνονται αστειότητες τώρα που τα ανακαλώ στη μνήμη μου, αλλά τότε τα συζητούσαμε πολύ σοβαρά. Εγώ, εξ αρχής, τάχθηκα με την άποψη της μη συμμετοχής ή της παρουσίας των ανδρών στο Σπίτι. Προσπαθούσαμε να κάνουμε να λειτουργήσει ένα Σπίτι Γυναικών και έπρεπε πρώτα εμείς να δούμε γιατί ήμασταν εκεί, τι θέλουμε να κάνουμε και ποιός ήταν ο στόχος. Ο στόχος, προφανώς, δεν ήταν να προσελκύσουμε άντρες, ο στόχος ήταν να έρθουν και άλλες κοπέλες να δουν τι κάνουμε εμείς, να βρουν ένα χώρο έκφρασης...

Στη συνέχεια το Σπίτι μεγάλωσε και από 8-10 γίναμε 20. Εκεί κάναμε τις συνελεύσεις και κάποια στιγμή βγάλαμε και ένα περιοδικό, το «Μωβ». Γενικά υπήρχε ενθουσιασμός. Στο Σπίτι κάναμε τα πρώτα μας βήματα στο γυναικείο κίνημα. Μαθαίναμε τι γινόταν στην Ευρώπη ή την Αμερική πολύ πριν από μας και σπρώχναμε τα πράγματα και τους εαυτούς μας να φτάσουμε εκεί, όμως, αρκετές από μας είχαν (είχαμε) μια σύγχυση, συμμετείχαν (συμμετείχαμε) ενστικτωδώς και στην ουσία αγνοούσαν (αγνοούσαμε) τα στοιχειώδη για το γυναικείο κίνημα. Διαβάζαμε μανιωδώς βιβλία, εκ των υστέρων, μου μοιάζει με πρόγραμμα κατήχησης! Τα βιβλία που ήταν το «ευαγγέλιο» εκείνη την εποχή ήταν «Η μικρή διαφορά και οι μεγάλες συνέπειες» της Αλνς Σβαρτσερ, ο «Μύθος του κολπικού οργασμού», «Η γυναίκα ευνούχος», κ.ά.

-Τώρα πια τι μπορείς να πεις ότι κερδίσατε με το Σπίτι Γυναικών;

-Προσωπικά μου ενίσχυσε πιο πολύ την πεποίθησή μου ότι σε ένα τέτοιο σχήμα θα μπορούσα να δημιουργήσω πραγματικά. Εκεί μπορούσα να μιλήσω. Μη φανταστείς καμιά ειδυλλιακή εικόνα, όπου γυναίκες συζητούν σε πλήρη αρμονία και με καλές προθέσεις, ανταποδίδοντας χαμόγελα. Υπήρχαν οι αντιπαλότητες όπως υπήρχαν και εξακολουθούν να υπάρχουν σε όλους τους χώρους, είναι θεμιτό.

-Στην τοπική κοινωνία είχε απήχηση;

-Εμείς βλέπαμε όταν κολλούσαμε αφίσες τον κόσμο να τις κοιτάζει αλλά... δεν μπορώ να πω ότι είχε ιδιαίτερη απήχηση. Θυμάμαι, όμως, πολύ καλά το βράδυ της πρώτης

αφισκοκόλλησης! Μας την έπεσε κάποιος, λεκτικά ευτυχώς, κυδαία όμως.

-Τι αφίσες βγάζατε;

-Θυμάμαι δυο. Η πρώτη βγήκε με αφορμή την 8 Μάρτη. Είχε μια φωτογραφία από μια διαδήλωση μαύρων γυναικών στην Αμερική και το κείμενο ήταν κάπως έτσι: 8 Μάρτη, μέρα της γυναίκας ή Στρατηγέ τι γύρευες στη Λάρισα εσύ ένας Υδραίος; Ωραιότατη, μαυρόασπρη και πολύ σοφιστική για να γίνει αντιληπτό το μήνυμά της! Μια άλλη μωβ εντυπωσιακή αφίσα την είχαμε τυπώσει στην Πόλη των Γυναικών, δεν θυμάμαι το κείμενο.

-Τι προτάγματα είχατε;

-«Γυναίκες μην καθρεφτίζεστε στα μάτια των ανδρών». Ήταν κάτι που προσωπικά με εξόργιζε! Η προσπάθεια, δηλαδή, ακόμα και των κοριτσιών «του χώρου» να ενδύονται, κυριολεκτικά και μεταφορικά τους ρόλους που υποτίθεται ότι αποποιούμαστε!!! Δεν αρνούμουν τη σεξουαλικότητα αλλά η ασυνείδητη (;) υιοθέτηση των προτύπων από την ανάποδη ήταν η σιωπηλή συγκατάβαση στο παιχνίδι της εξουσίας του ανδρικού βλέμματος... Δεν μου άρεσαν ποτέ οι γάτες, οι πραγματικές, φαντάσου οι μασκαρεμένες...

-Οι κοπέλες από το Σπίτι Γυναικών, τι αμφίεση είχαν;

-Την κλασική!

-Δηλαδή ταγάρια;

-Ε, ναι! Φούστες χειροποίητες, αζύριστα ποδάρια... Το κλισέ που έγινε περίγελος!

-Με τις άλλες ομάδες πως ήταν οι σχέσεις σας;

-Εγώ είχα την τύχη, να είμαι με τον Θωμά, ο οποίος είχε δημιουργήσει ομάδα αντρών υπέρ του γυναικείου κινήματος. Φοβερή κατάσταση. Είχαν δώσει μάλιστα και συνέντευξη στην Πόλη των Γυναικών. Είχαν γράψει και ένα κείμενο που πρότεινε αντί να αναλαμβάνουν οι γυναίκες την αποκλειστική ευθύνη της αντισύλληψης με τα χάπια ή να κάνουν εκτρώσεις (πολλές γυναίκες εκείνη την εποχή είχαν υποστεί φρικαλεότητες επειδή οι εκτρώσεις ήταν παράνομες -εγώ έχασα την μια μου σάλπιγγα- μιλάμε για σφαγείο), να διαδοθεί, ως λύση και ως κίνηση αναγνώρισης εκ μέρους των ανδρών, η απολίνωση, η αδρανοποίηση, δηλαδή, περιστασιακά των σπερματικών πόρων, ούτως ώστε μα μην μπορεί να γονιμοποιηθεί η γυναίκα από το αντρικό σπέρμα.

-Με αυτή του την θέση ο Θωμάς, δήλωνε αμέριστη αλληλεγγύη, από την άποψη της ενίσχυσης, στον φεμινιστικό αγώνα! Οι υπόλοιποι άντρες, πως τον αντιμετώπιζαν;

-Μπορείς να το φανταστείς. Τον έλεγαν χαλβά! Επειδή, όμως, ήταν «ηγετική» φυσιογνωμία, ήταν αυτός που έμπαινε μπροστά σε όλα, χωρίς να είναι καθόλου επιθετικός, το αντίθετο, ήταν μελίχιος και προσηνής, κατάφερε να έχει (ελάχιστους) συμπαραστάτες σ' αυτή του την πρόταση!

-Σχέσεις με ομάδες ομοφυλόφιλων είχατε;

Στα Γιάννενα δεν υπήρχε τέτοια ομάδα. Δεν τέθηκε ποτέ τέτοιο ζήτημα, διότι δεν προέκυψε. Πάντως, πολλές φορές, τις γυναικείες ομάδες τις ταύτιζαν με τις λεσβιακές ομάδες, κάτι που φυσικά δεν ίσχυε. Μεταξύ ημών υπήρχε επιθυμία να διερευνήσουμε την σεξουαλικότητά μας, μήπως, δηλαδή, ήταν επιβεβλημένη αυτή η έλξη στο αντίθετο φύλο. Κάποια κορίτσια δοκίμασαν να κάνουν σχέση. Μάλιστα, δυο κοπέλες από την ομάδα μας έγιναν ζευγάρι περιστασιακά διατηρώντας, όμως, τις σχέσεις τους με τους συντρόφους τους.

-Οπότε το Σπίτι δημιουργούσε και ως ένα πεδίο πειραματισμών για την διερεύνηση της σεξουαλικότητας. Τι κέρδισες και τι έχασες από τη συμμετοχή σου στο Σπίτι Γυναικών;

-Δεν έχασα τίποτα, μόνο τις φλοκάτες της μάνας μου.

-Και τι κέρδισες;

-Θες να κάνω μια βαθειά αυτοκριτική; Εκ των υστέρων και αφού πέρασαν πολλά χρόνια, αντελήφθη ότι υπήρξα υπέρ του δέοντος σκληροπυρηνική... μου έδωσε, όμως, αυτοπεποίθηση, μου στερέωσε τις αντιλήψεις μου, που τις είχα εν σπέρματι χωρίς να το ξέρω από τότε που ήμουν 12 χρονών. Δεν διανοήθηκα ποτέ ότι θα με σύρει κανένας να κάνω πράγματα που δεν ήθελα (σε σχέση με την αντρική εξουσία εννοώ, γιατί τον πατέρα μου τον είχα ήδη αμφισβητήσει). Εκ των υστέρων, όταν κατανόησα και αποδέχτηκα τους λόγους που με ωθούσαν σε αυτή την πολύ αυστηρή, σχεδόν, άκαμπτη στάση μέμφθηκα τον εαυτό μου. Ακόμα τώρα αναρωτιέμαι, είναι δυνατόν τέτοια αδιαλλαξία; Υπήρξα πολύ επιθετική, για

κάποιους εκδικητική, διότι είχα τους δικούς μου σκελετούς στην ντουλάπα. Όπως κι άλλες κι άλλοι, υποθέτω.

Περπατούσα πχ στο πανεπιστήμιο και πολλές φορές ένιωθα τέτοια έχθρα στα βλέμματα ορισμένων που αν δεν ήμουν τόσο κέρατο θα έπρεπε να το είχα βάλει στα πόδια, θα έπρεπε να εξαφανιστώ. Επέμεινα, μη φανταστείς ότι άλλαξα άρδην σήμερα! Απλώς καταφέρνω να μας βλέπω από μακριά, πότε-πότε...

Οφείλω, επίσης, να ομολογήσω, ότι η στάση μου αυτή με έκανε να τσαλαπατήσω το σώμα μου εκείνη την εποχή. Παρόλο που υποτίθεται ότι το διερευνούσα και το αποδεχόμουν, στην πραγματικότητα το είχα βάλει στην άκρη. Δεν ήθελα να το κάνω φετίχ όπως στις διαφημίσεις, αλλά εγώ το εκμηδένισα. Είχα μεν σεξουαλική ζωή και μπορούσα να είχα το γκόμενο που ήθελα, αλλά δεν νομίζω ότι απήλαυσα αυτό το πράγμα. Γιατί έβαλα το σώμα μου σε ένα πλαίσιο. Πχ δεν φορούσα μίνι ή ξωπλάτα γιατί θεωρούσα ότι αυτό είναι εξευτελιστικό. Ένοιωθα ότι ζούσα σε μια περίφραξη. Μπορεί να είχα δυο εραστές ταυτοχρόνως, αλλά στην ουσία ήμουν πολύ περιχαρακωμένη,

-Ναι, αλλά αυτό, δεν μπορεί να θεωρηθεί αυταπάρνηση, δηλαδή να θες να ξεπεράσεις τον εαυτό σου;

-Νομίζεις! Δεν ήταν καλό αυτό. Γιατί, μετά, έφτασα στα 40 και είπα «Φτου, ξελευτερία!». Θα έπρεπε να ζω την απελευθέρωση μου, χωρίς περιορισμούς και να την χαίρομαι κιόλας.

-Είχες ενοχές, δηλαδή...

-Φρικαλέο αυτομαστίγωμα! Δεν άλλαζα τα μαλλιά μου μην γίνω τάχα άλλος άνθρωπος! Μέμφομαι τον εαυτό μου! Εξηγούνται όλα αυτά ψυχαναλυτικά...

-Οι χειραφετημένες γυναίκες εκείνης της εποχής, συνέχισαν την ζωή τους με βάση τις αρχές που οι ίδιες είχαν θέσει ή αναγκάστηκαν να τα ξεχάσουν όλα;

-Αυτό, εξαρτάται από το πόσο μέσα ήταν στο κίνημα. Εγώ, που θεωρούσα ότι ήμουν μέσα πολύ, έπεσα σε μια παγίδα που την έστησα η ίδια στον εαυτό μου. Δεν έγινα, βέβαια, ποτέ η κλασική νοικοκυρά και μητέρα, δεν ήταν ποτέ το όνειρό μου αυτό, εννοείται. Ωστόσο, παντρεύτηκα, τα έκανα σαλάτα, έκανα παιδί, χώρισα και το μεγάλωσα, σχεδόν, μόνη. Έζησα σε ένα χωριό στην Κέρκυρα κάποια χρόνια και δεν ασχολήθηκα ξανά ενεργά με το γυναικείο κίνημα, το οποίο εξέλιπεν άλλωστε με τα χρόνια. Το απορρόφησε, όπως τόσα άλλα, η σκούπα του πασοκ. Ασχολήθηκα με τα εκπαιδευτικά, κυρίως. Δεν εγκατέλειψα, να το διευκρινίσω, δε χάνω ευκαιρία να θέτω το ζήτημα όπου δραστηριοποιούμαι.

-Δηλαδή, σε σχέση με τους άντρες συναδέλφους;

-Δεν σηκώνω μύγα στο σπαθί μου! Φαίνεται από χίλια μίλια μακριά! Θεωρώ ότι εξακολουθεί να υφίσταται το πρόβλημα και δεν έχω κάτσει στα αυγά μου. Το προσωπικό είναι κοινωνικό. Εγώ δεν φυτρώνω, δεν είμαι αυτοφυής, σαν τις λαψάνες. Η όποια επιλογή καθορίζεται -και- κοινωνικά.

-8 Μάρτη, γιορτή γυναικών;

-Διαφωνώ πλήρως! Οι αστές φεμινίστριες, έλεγαν πως η γυναίκα πρέπει να γιορτάζει 365 μέρες το χρόνο. Αυτό είναι γελοίο, ως επιχείρημα! Δεν χρειαζόμαστε μια μέρα γιορτής, θα μπορούσαμε να είχαμε μια μέρα υπενθύμισης, να υπενθυμίζουμε τη βαρβαρότητα που υφίστανται ακόμα σήμερα οι γυναίκες ανά τον κόσμο, όχι να διασκεδάζουμε ή να μας χαρίζουν λουλούδια.

-Η Mariarosa Dalla Costa (φεμινίστρια στην Ιταλία του '70) σε ένα κείμενο της, που μεταφράστηκε στα ελληνικά από το περιοδικό black out, αναφέρει πως μέσα στο φεμινιστικό κίνημα δεν είχε ούτε μια μοναδική στιγμή χαράς. Ένοιωθε μόνο μια τεράστια συνεχή κούραση.

-Δεν το κρίνω. Δε διανοούμαι να κρίνω το συναίσθημά της. Όπως θα 'λέγε κι ο φίλος μου ο Θωμάς «είναι αυτόνομο, το ακολουθούμε, δεν το κρίνουμε γιατί το παραβιάζουμε». Λογικό μου φαίνεται γιατί στην Ιταλία ήταν σκληρά τα πράγματα τότε. Δε μπορώ να πω το ίδιο για μένα γιατί, προφανώς, δεν έχω διανύσει την ίδια πορεία, σε χρόνο και ποιότητα, εννοώ. Αν αθροίσεις, όμως, τις αντιδράσεις της κοινωνίας και τις αγκυλώσεις των «συντρόφων» εκείνη την εποχή η κούραση σε καταβάλλει και μόνο στη σκέψη! Η πιο ήπια «κριτική» που ακούγαμε ήταν το κλασικό «κακογαμημένες» και «τι είναι αυτά που κάνετε, διασπάτε το κίνημα». Ήταν πολύ σκληρό το καθεστώς.

-Για πάμε λίγο και στο σήμερα. Γιατί σήμερα δεν τίθεται ως κεντρικό το γυναικείο ζήτημα;

Το κορίτσι ονειρεύεται
πως τ' όνειρό της
είναι πιο γρήγορο από το φώς,
Γιατί της υποσχεθήκανε
πως μ' αυτό τον τρόπο
ο θάνατος
θα 'ρδει να την βρει
βασιλέσα τ' ουρανού.
Θα φύγει μακριά
με την δική της ταχύτητα
και μ' όνειρα για πυραύλους
αρκετά μεγάλους
για να υψωθούν πάνω
απ' τους ωκεανούς.

Θα πλανιέται μέσα στο εύμπαν,
αφήνοντας τους λόφους που
βρίσκεται η οικογένειά της.
Δεν θα είναι η Ανδρομέδα,
δεμένη σ' ένα βράχο
μέχρι ο πρίγκιπας να 'ρδει,
αλλά μόνη της
θα πετάξει μακριά
απ' τις ασφυκτικές κουζίνες.

Ο πρίγκιπας είναι στοιχείο
των βαρετών μας μύθων,
είναι η βαρύτητα που
απ' αυτήν το ονειρόπλοιο της
πρέπει να ξεφύγει.
Ντυμένη
σε μια «ερυδρά μετατόπιση»,
θα είναι πάντα
ένα κόκκο μακριά
από την έλξη της.

-Σόνια Ντορμαν

-Θα απαντήσω με τον τίτλο ενός βιβλίου του ιταλού συγγραφέα Ραφαέλο Σιμόνε που λέγεται το «Μελίχιο Τέρας». Το μελίχιο τέρας είναι αυτό που έχει κατακτήσει όλο το δυτικό κόσμο. Ξεκίνησε από το life-style που έχει φτιάξει τον κόσμο να μοιάζει σαν μια παιδική χαρά, όπου όλοι μπορούν να βρουν την θέση τους. Ακόμα και οι κάποτε ξεσαλωμένες φεμινίστριες υποτίθεται ότι έχουν δικαιωθεί. Ο κόσμος το έχασε αυτό, ότι οι φεμινίστριες «δικαιώθηκαν», αφού το μεγάλο μέρος των γυναικών μπορεί να εκτίθεται ή να καταλαμβάνει θέσεις εξουσίας και θεωρεί ότι επετεύχθη ο στόχος. Με τον ίδιο τρόπο λειτούργησε και η αριστερά.

-Το φεμινιστικό κίνημα διεκδικούσε δικαίωμα στην εργασία, έλεγχο γονιμότητας και αναπαραγωγής, μισθό για την οικιακή εργασία. Σήμερα, αν υπήρχε, τι θα μπορούσε να διεκδικήσει.

-Εγώ, θα έλεγα κάτι το οποίο μπορεί να μοιάζει ηθικοπλαστικό έως χριστιανικό: Καταρχήν αξιοπρέπεια! Να μην εμπορευματοποιείται το σώμα και όλα τα υπόλοιπα. Γιατί έχει φτάσει στον πάτο της εξαθλίωσης η κατάσταση.

-Σήμερα υπάρχει γλωσσικός σεξισμός ακόμα και στις πορείες.

-Προφανώς! Και είναι φρικτό. Πέρυσι σε μια πορεία διαπληκτίστηκα με αριστερό συνάδελφο γιατί επινοούσε και φώναζε συνθήματα για τη Διαμαντοπούλου σεξουαλικού περιεχομένου. Τα γνωστά «αγάμητη» ή «κακογαμημένη» κτλ. Τα πήρα στο κρανίο! Δεν ήθελα να συμπορεύομαι με όσους επαναλαμβάνουν τα προαιώνια κλισέ που έτσι κι αλλιώς απέχουν παρασάγγες από το να είναι πολιτικά επιχειρήματα και προσβάλλουν και όλες τις γυναίκες αδιακρίτως. Αυτό είναι το πρόβλημα μας; Το πρόβλημα δεν είναι ότι η Διαμαντοπούλου είναι γυναίκα, αλλά η θέση εξουσίας που κατέχει. Γι' αυτό και πριν μίλησα για αξιοπρέπεια. Αφορά και αυτόν που εκφέρει αυτό το λόγο, αλλά και εμένα που τον υφίσταμαι και δεν βγάζω άχνα.

-Ελευθερία και Ισότητα, σήμερα, τι σημαίνει για μια γυναίκα;

-Αυτό που σήμαινε πάντα! Τι ερώτηση είναι αυτή; Πρώτον να έχεις το αυτεξούσιο που ισχύει για άντρες και γυναίκες, δηλαδή να ορίζεις τον εαυτό σου. Η ισότητα είναι κάτι που είναι ζητούμενο έτσι κι αλλιώς.

-Υπάρχει η έννοια της αναπαραγωγικής εργασίας, που αναφέρεται στην αναπαραγωγή της ίδιας εργατικής δύναμης του εργάτη (προετοιμασία φαγητού, πλύσιμο,

καθάρισμα και συντήρηση σπιτιού, συναισθηματική και ηθική στήριξη). Αυτή η εργασία αποτελεί δομικό κι λειτουργικό ρόλο στον καπιταλισμό. Παλιότερα υπήρχε αίτημα για μισθό σε αυτήν την εργασία.

-Εγώ δεν αποδέχτηκα ποτέ αυτήν την άποψη, αν και υπήρξε μέρος του κινήματος που την προωθούσε. Η διεκδίκηση της αμοιβής σαν ιδέα δεν μου άρεσε. Υποστηρίζω τον ίσο καταμερισμό της εργασίας. Όταν κάποιοι συμβιώνουν, θα πρέπει να μοιράζονται τις δουλειές.

-Απλά, τότε το έλεγαν μάλλον επειδή τότε οι γυναίκες δεν μπορούσαν εύκολα να βρουν δουλειές.

-Ναι, αλλά μετά πέσαμε στην παγίδα να είμαστε και εργαζόμενες, και μητέρες, και νοικοκυρές και απ' όλα!

-Δηλαδή, την πατήσατε!

-Ε, ναι! Γι' αυτό, στην Αμερική δημιουργήθηκε η τάση που λέγεται «Επιστροφή στο Σπίτι»

-Έχεις δει στο ναό του Αγ. Δημητρίου στο χωριό Καινούργιο Αργινίου την αναπαράσταση σε βιτρό τον εν λόγω άγιο να καρφώνει με το ακόντιο του πίσωπλάτα μια γυναίκα που είναι σωριασμένη στο έδαφος;

-Είναι σαν το έχω δει, γιατί είδα την αφίσα και τις φωτογραφίες στο site σας.

-Στην χριστιανική μυθολογία υποτίθεται πως αυτός άγιος σκοτώνει έναν άντρα, αλλά στην αναπαράσταση φαίνεται ξεκάθαρα πως δολοφονεί μια γυναίκα. Και αυτό θέλει να περάσει.

-Σε πολλές λαϊκές δοξασίες και κυρίως, στη θρησκεία, πάντα η γυναίκα ήταν κάτι το μισρό. Για παράδειγμα, παλιά όταν η γυναίκα είχε περίοδο απαγορευόταν να πάει εκκλησία, να κοινωνήσει, να εξομολογηθεί κτλ. Υποθέτω πως αυτοί έχουν μείνει ακόμα εκεί, σε αυτό το παρελθόν.

-Υπάρχει έμφυτη λαχτάρα για μητρότητα ή είναι κοινωνικό κατασκευάσμα;

-Ακόμα και το φύλο είναι κοινωνική κατασκευή. Εγώ δεν είχα έμφυτη λαχτάρα ποτέ. Μάλιστα από ένα σημείο και μετά, είπα πως δεν θέλω να κάνω παιδιά. Έβλεπα τον κόσμο σκοτεινό, μπούγιο που λέγαμε και στο χωριό μας, και έλεγα σε αυτές τις συνθήκες εγώ δεν μπορώ να κάνω παιδιά. Το βιολογικό μου ρολόι «χτύπησε» στα 32 μου, όταν έβλεπα αρκετές συνομήλικες μου να προσπαθούν και να μην καταφέρνουν να κάνουν παιδί. Αυτές πάλευαν λυσσαλέα, γιατί ο κόσμος τους έλεγε «κάν'τε παιδί, περνάνε τα χρόνια κτλ». Άρχισα, λοιπόν, κι εγώ να σκέφτομαι την προοπτική ενός παιδιού. Δεν το είχα μέσα στο κεφάλι μου να κάνω ένα παιδί, σώνει και καλά! Και επιτάχθηκε αυτό το άγχος, όταν ανακάλυψα ότι δεν μπορώ να κάνω εύκολα παιδί πια, γιατί είχα ήδη μια σάλπιγγα μόνο. Έτσι μου προέκυψε η επιθυμία να κάνω παιδί. Άρα, τι μας λείπει αυτή η ιστοριούλα; Ότι ήταν εμβόλιμο αυτό το πράγμα. Δεν φανταζόμουν τότε τον εαυτό μου με το σύζυγο, τα παιδιά και την οικογένεια στο κυριακάτικο τραπέζι. Ίσα-ίσα φανταζόμουν το εαυτό μου να γυρνάω όλο τον κόσμο, με ή χωρίς σύντροφο. Αλλά την οικογένεια σαν σχήμα, δεν την φαντάστηκα. Μας μεγαλώνουν με αυτήν την κατεύθυνση. Ευτυχώς, είχα μια μανά

πολύ πουριτανή από άγνοια όχι από πεποίθηση, η οποία δεν μίλησε ποτέ για αυτό το θέμα. Ούτε τη λέξη «γάμος» δεν ανέφερε μες το σπίτι. Γιατί της θύμιζε το «γαμήσι»; Δεν ξέρω... Όμως δεν είναι μόνο το άγχος για το παιδί... Είναι η συσσωρευμένη πίεση αιώνων, που είναι εγγεγραμμένη παντού, ακόμα και στους τοίχους του σπιτιού. Εγώ, είδα την αδελφή μου να την πηγαίνουν σαν το σφακτάρι από προξενιό σε προξενιό για να την βλέπει ο εκάστοτε υποψήφιος γαμπρός και να την ...απορρίπτει! Ήταν φρίκη!

-Στην βιβλιογραφία της Silvia Fenderici, οι γυναίκες που οδηγήθηκαν στην πυρά κατηγορούμενες σαν μάγισσες, ήταν αυτές που είχαν γνώσεις πάνω σε θεραπείες και είχαν έλεγχο πάνω στην γονιμότητα. Σήμερα ποιες γυναίκες θα οδηγούνταν στην «πυρά»;

-Θα μπορούσα να σκεφτώ μια γυναίκα ομοφυλόφιλη που είναι δημόσιο πρόσωπο να δηλώσει ευθαρσώς την ταυτότητα της. Θα μπορούσε να γίνει στόχος από το πλήθος. Όπως μια ομοφυλόφιλη βουλευτής στην Ιταλία, που παντρεύτηκε δημοσίως, βγήκε στο δρόμο και λοιδορήθηκε αγρίως! Ή μια καθηγήτρια στην επαρχία να δηλώσει ότι είναι ομοφυλόφιλη. Την επόμενη μέρα θα σταλεί στο πυρ το εξώτερον.

-Ο Ντήτερ Ντουμ την δεκαετία του '70 στο βιβλίο του «Το Άγχος στον Καπιταλισμό» είχε γράψει: «Μία βόλτα στους δρόμους μιας πόλης μας δίνει πιο πολύ την εντύπωση αποχαλινωμένης σεξουαλικότητάς παρά σεξουαλικής καταπίεσης. Κινηματογραφικές αφίσες, διαφημίσεις, προκλητικά ρούχα, εξώφυλλα περιοδικών... Η διαφήμιση μας αποκαλύπτει ένα σπουδαίο ρόλο που παίζει στην καπιταλιστική κοινωνία η φαινομενική σεξουαλική απελευθέρωση. Η σεξουαλικότητα πρέπει να απελευθερωθεί λίγο από τα δεσμά της, για να μπορέσει η βιομηχανία να την εκμεταλλευθεί.» Έπαψε μήπως να υπάρχει σεξουαλική καταπίεση;

-Πρέπει να απαντήσω; Αφού τα λέει ο ίδιος. Η ερώτηση είναι ρητορική! Η εμπορευματοποίηση μια χαρά κρατεί! Σιγά την απελευθέρωση! Είναι απελευθέρωση το κοριτσάκι να κουνιέται στο μπαρ επειδή δεν έχει άλλο τρόπο να επιβιώσει; Είναι η μόνη οδός που της υποδεικνύεται, για να μπορέσει να υπάρξει!

-Η Έμα Γκόλνμαν είχε θέσει το ερώτημα: «Γυναίκες-Άντρες: Αγεφύρωτη σχέση ή μήπως πρέπει να ξεπεράσουμε αυτή την ιδέα;

-Φυσικά και μπορούμε να πορευτούμε μαζί. Αρκεί να καταλάβουν οι άντρες...

Πλακάτ από την Γυναίκεία Ομάδα Αυτοάμυνας «ΝΑΤΖΙΝΑΤΑ»

Συμπληρωματικά

-Ισχυρίζεσαι πως ευθύνονται και οι γυναίκες αν βρίσκονται ακόμα ένα βήμα πίσω από τους άντρες και πως δεν σε εκπλήσσει το γεγονός ότι έννοιες όπως οι «ίσες αποδοχές» παραμένει κάτι το ασαφές στον ορίζοντα για πολλές γυναίκες απανταχού της γης.

-Ξέρεις πόσες γυναίκες δηλώνουν φεμινίστριες στην Αγγλία, για παράδειγμα, σήμερα; Το 42%!!!

Στην Ελλάδα πολύ λιγότερες. Αναρωτιέμαι τι σκέφτεται η τεράστια σιωπηρή πλειοψηφία. Αναρωτιέμαι πώς μπορούν να είναι γυναίκες και να λένε: «Δεν είμαι φεμινίστρια» ή το άλλο ανεκδιήγητο «εγώ τους αγαπώ τους άντρες»... Μπορώ να κατανοήσω (για λόγους ...ευγένειας) ότι αποποιούνται τον χαρακτηρισμό γιατί έγινε κακή χρήση ή κατάχρηση του όρου, έγινε εσκεμμένα καρικατούρα, με αποτέλεσμα να λάβει συνδηλώσεις που απείχαν παρασάγγες από το πραγματικό νόημά του. Επίσης, καταλαβαίνω(;) όσες ντρέπονται να αποδειχθούν κατώτερες των περιστάσεων, αν δηλαδή, δεν εκπληρώνουν στην εντέλεια όλα τα συνήθη καθήκοντά τους.

Τους διαφεύγει, ωστόσο, ότι από αιώνες βρισκόμαστε περικυκλωμένες από την κοινωνική, οικονομική και πολιτική μισογυνία και το να είσαι φεμινίστρια σήμερα σημαίνει να αποδέχεσαι την ύπαρξή σου, να αρνείσαι να ετεροκαθορίζεσαι και να μην αναπαράγεις αυτό το καθεστώς. Είναι το ελάχιστο. Σε μερικούς μοιάζει «μερικό». Για μένα είναι το πρώτο βήμα.

Ο ΜΥΘΟΣ ΛΕΕΙ ΟΤΙ ΟΙ ΜΑΓΙΣΣΕΣ
ΕΙΝΑΙ ΓΡΙΕΣ ΜΕΓΑΙΡΕΣ, ΔΕΧΗΜΕΣ
ΚΑΙ ΠΙΕΤΟΥΣΑΝ ΜΕ ΣΚΟΥΠΕΣ
ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ....

ΨΕΜΑ

..Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΤΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ
ΚΥΝΗΓΙ, ΗΤΑΝ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ
ΣΥΝΗΘΩΣ ΧΗΡΕΣ, ΦΤΟΧΕΣ ΑΓΡΟΤΙΣΣΕΣ
ΑΠΟΜΟΝΩΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ...

ΦΥΣΙΚΑ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΑΥΤΕΣ ΗΤΑΝ
ΑΤΗΜΕΛΗΤΕΣ..

..ΕΤΕΙ ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΕ
Ο ΜΥΘΟΣ ΜΕΤΗΝ
ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΔΕΧΗΜΗΣ
ΜΑΓΙΣΣΑΣ..

Η ΥΓΕΙΑ ΗΤΑΝ Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΤΑΗ.
ΕΤΕΙ ΠΟΛΛΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΤΕΙΧΑΝ ΓΝΩΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΣ
ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΠΟ ΒΟΤΑΝΑ...

..ΕΠΙΣΗΣ, ΗΤΑΝ ΜΑΙΕΣ. ΓΝΩΡΙΖΑΝ ΠΩΣ
ΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥΝ ΤΟΥΣ ΡΥΘΜΟΥΣ ΤΩΝ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ
ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ..

ΣΤΟ ΣΦΥΡΙ ΤΩΝ ΜΑΓΙΣΣΩΝ ΕΙΝΑΙ ΓΡΑΜΜΕΝΟ ΟΤΙ
"ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΚΑΚΟ ΣΤΗΝ
ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΠΟ ΟΣΟ ΟΙ ΜΑΙΕΣ!!"

..ΚΑΘΕ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ -
-ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΗΚΕ!!

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΜΑΓΙΣΣΩΝ ΓΙΝΟΤΑΝ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΕΛΕΓΧΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΥΠΟΤΑΞΗ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ!!

ΜΕ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΩ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ,
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ
ΣΦΑΙΡΕΣ!!

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΜΑΓΙΣΣΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕ
ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ
ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ
ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ,
ΕΙΣΗΓΑΓΕ ΤΟΥΣ ΕΜΦΥΛΟΥΣ
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ Κ' ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΤΑΞΗΣ...

..ΟΛΗ Η ΠΕΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ
ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ΜΟΙΡΑΖΟΝΤΑΝ
ΣΕ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ!!!

Το Κυνήγι Μαγισσών

Η Silvia Federici*, μέσα από το βιβλίο της «Ο Κάλιμπαν και η Μάγισσα: Γυναίκες, σώμα και πρωταρχική συσσώρευση» (Εκδόσεις των Ξένων), φέρνει στην επιφάνεια του ριζοσπαστικού κινήματος ξανά τον πόλεμο που διεξήχθη ενάντια στις γυναίκες κατά τον Μεσαίωνα, γνωστό ως «Κυνήγι Μαγισσών». Το τοποθετεί χρονικά και λογικά εκεί, όπου πραγματικά ανήκει, στη μετάβαση δηλαδή από την φεουδαρχία στον καπιταλισμό. Καταδεικνύει, ότι η πρακτική του κυνηγιού μαγισσών από την παπική και φεουδαρχική εξουσία δεν είχε στην πραγματικότητα ως κύριο στόχο να καταστείλει τις μαγικές τελετουργίες, αλλά ο πραγματικός της στόχος ήταν να καθυποτάξει όλες τις γυναίκες.

Πριν όμως μιλήσουμε για το κυνήγι μαγισσών, χρειάζεται εν συντομία να αναφερθούμε στις έννοιες της «πρωταρχικής συσσώρευσης» και των «περιφράξεων». Οι περιφράξεις και η πρωταρχική συσσώρευση αφορούν τις διαδικασίες που συνέβησαν κατά το πέρασμα από την φεουδαρχία στον καπιταλισμό και στις οποίες θεμελιώθηκε η ανάπτυξη των καπιταλιστικών σχέσεων. Η έννοια της πρωταρχικής συσσώρευσης περιγράφει την κοινωνική και οικονομική αναδιάρθρωση που ξεκίνησε η ευρωπαϊκή κυρίαρχη τάξη. Ο Μαρξ παραθέτει ως κυριότερες μεθόδους πρωταρχικής συσσώρευσης, τα παρακάτω φαινόμενα, τα οποία μάλιστα τα χαρακτηρίζει σαν ειδυλλιακά: «Η ανακάλυψη των χωρών της Αμερικής που είχαν χρυσάφι και ασήμι, το ξεπάστρεμα, το σκλάβωμα και το καταχώνιασμα των ιθαγενών πληθυσμών στα ορυχεία, η έναρξη της κατάκτησης και της καταλήστεψης των Ανατολικών Ινδιών, η μεταβολή της Αφρικής σε πεδίο εμπορικού κυνηγιού της ανθρώπινης σάρκας (δουλεμπόριο των μαύρων) να ποια ήταν η χαραυγή της καπιταλιστικής εποχής». Στην Αγγλία, τον 16ο αιώνα, η «περίφραξη» αποτελούσε τεχνικό όρο και σήμαινε μια σειρά στρατηγικών που χρησιμοποιούσαν οι άγγλοι ευγενείς και οι πλούσιοι αγρότες προκειμένου να αφανίσουν τις κοινοτικές-κοινές γαίες και να επεκτείνουν τα κτήματά τους. Τεράστια κομμάτια γης περιφράσσονταν για να γίνουν πάρκα ελαφιών, ενώ ολόκληρα χωριά κατεδαφίζονταν και μετατρέπονταν σε βοσκοτόπια. Η υλική αυτή περίφραξη με τους φράχτες, συμπορεύονταν και με μια διαδικασία κοινωνικής περίφραξης. Οι περιφράξεις αυτού του τύπου συνεχίστηκαν μέχρι και τον 18ο αιώνα.

Εκεί, λοιπόν, -παράλληλα με τον βίαιο διωγμό των αγροτών από τη γη, τις πρώτες περιφράξεις, την καταστροφή των κοινοτικών δεσμών, τη φυλάκιση ζητιάνων και επιαιτών σε άσυλα υποχρεωτικής εργασίας-, ήταν εκείνη η χρονική περίοδος που έπρεπε και το γυναικείο σώμα να περιφραχθεί και να ελεγχθεί. Αυτό είχε ως στόχο, να ποινικοποιηθεί ο έλεγχος των γυναικών επί της σεξουαλικότητας τους και επί της παραγωγικής τους δυνατότητας, ώστε να μην αντισταθούν στην εξάπλωση των καπιταλιστικών σχέσεων. Οι γυναίκες έπρεπε να αποκλειστούν από τη μισθωτή εργασία και να υποταχτούν στην αόρατη, καταναγκαστική, χωρίς αμοιβή εργασία, δηλαδή την εργασία στο σπίτι και την ετοιμασία του άνδρα-εργάτη. Στην ουσία, οδηγήθηκαν σε μια μορφή δουλείας, που συνέβαλε σημαντικά στη διαδικασία της πρωταρχικής συσσώρευσης.

Ο καπιταλισμός έπρεπε (και τελικά κατάφερε) να πατήσει πάνω στο σεξισμό και στο ρατσισμό. Οι γυναίκες πλήρωσαν τη μετάβαση από την φεουδαρχία στο καπιταλισμό με το σώμα και τις ζωές τους. Το σώμα τους οικειοποιήθηκε από το κράτος, την εκκλησία και τους άνδρες. Χιλιάδες γυναικών κατηγορήθηκαν σαν μάγισσες και οδηγήθηκαν στους πασσάλους της πυράς.

Το Μεγάλο Κυνήγι Μαγισσών εκτυλίχτηκε στην Ευρώπη του 16ου και 17ου αιώνα, αλλά και στις αποικίες του Νέου Κόσμου. Οι διωγμοί των μαγισσών ήταν συστηματικές, οργανωμένες και συντονισμένες πρακτικές. Η εκκλησία όριζε τι απαιτούνταν για να κατηγορηθούν κάποιες γυναίκες σαν μάγισσες, οι γιατροί τις εξέταζαν, τις βασάνιζαν και τις καταδίκάζαν, οι νομικοί απήγγελλαν κατηγορίες και οι κρατικοί υπάλληλοι οργάνωναν τις εκτελέσεις. Οι κατηγορίες, που συνήθως αποδίδονταν στις μάγισσες συμφωνά με το πρώτο εγχειρίδιο εντοπισμού μαγισσών, το *malleus maleficarum* (Σφύρα των Μαγισσών) ήταν βρεφοκτονία, σύναψη σχέσεων με το διάβολο, λατρεία των ζώων, σοδομισμός, καταστροφή γονιμότητας γυναικών, κακό μάτι (καταστροφή σοδειάς και ζώων κοινότητας).

Η διαδικασία των δικών ξεκίνησε με μια συνεχή προπαγάνδα των αρχών και της εκκλησίας. Μέσα σε ένα διευρυμένο κλίμα μισογυνισμού, οι δίκες και οι

εκτελέσεις στην πυρά, ήταν δημόσιες εκδηλώσεις, όπου όλη η κοινότητα ήταν υποχρεωμένη να παραβρεθεί και πιο συγκεκριμένα οι κόρες των θυμάτων για παραδειγματισμό.

Στην πραγματικότητα, όμως, ποιες ήταν αυτές οι γυναίκες που ενοχοποιήθηκαν ως μάγισσες και οδηγήθηκαν στην αγχόνη και στην πυρά; Πρόκειται, κυρίως, για φτωχές γυναίκες της υπαίθρου, μαίες, θεραπεύτριες, αιρετικές (στα θρησκευτικά δόγματα) και ανεξάρτητες γυναίκες. Γυναίκες που προσπαθούσαν, μέσα από την επαφή που είχαν με τη φύση, να παρασκευάσουν φάρμακα. Γυναίκες που προσπαθούσαν να ελέγξουν τη γονιμότητά τους. Γυναίκες που βοηθούσαν τους σκλάβους να εξεγερθούν.

Στην ουσία, τί επιχειρήθηκε να κατορθωθεί μέσω του κυνηγιού των μαγισσών; Οι βασικοί στόχοι ήταν να εξοντωθεί η δύναμη των γυναικών και να απαλλοτριωθεί η λαϊκή ιατρική γνώση, προς όφελος της τότε επιστήμης. Να επιτευχθεί η επιβολή μιας νόρμας για τις γυναίκες. Οι γυναίκες θα θεωρούνται πια το αδύναμο φύλο, αποκλεισμένες από την πολιτική, οικονομική και πολιτική ζωή και τις εξεγέρσεις. Θα αποκλειστούν από τα περισσότερα έμμισθα επαγγέλματα και θα απομονωθούν στο σπίτι παράγοντας άμισθα εργασία. Τελικά, το «εξεγερμένο γυναικείο σώμα» θα δαιμονοποιηθεί και θα αφοριστούν οι διάφορες μορφές σεξουαλικότητας (όπως η ομοφυλοφιλία και το σεξ ανάμεσα σε ανθρώπους διαφορετικών τάξεων...) σαν "μη παραγωγικές".

Μπορεί όλη αυτή η επίθεση κατά των γυναικών να συνέβη στην Ευρώπη του 16ου και 17ου αιώνα, αλλά παρόμοιες επιθέσεις δέχτηκαν στη Κεντρική και Νότια Αμερική, την Αφρική και την Ανατολική Ευρώπη, εκατοντάδες ιθαγενείς που βίωσαν άθλιες συνθήκες δουλείας. Και τώρα μπορεί να έχουν περάσει αρκετοί αιώνες από τότε αλλά το ζήτημα είναι ακόμα επίκαιρο. Την συσσώρευση κεφαλαίου τη βιώνουμε στο πετσί μας. Το κράτος και το κεφάλαιο υψώνουν ακόμα τείχη αποκλεισμού σε μετανάστες, αστέγους, ανέργους, φυλακισμένους. Οι έμφυλοι διαχωρισμοί δεν έχουν πάψει ούτε στιγμή να υφίστανται. Γυναίκες βιώνουν καθημερινά τη βία των ανδρών στο σπίτι και τη δουλεία, λανσάρονται σε διαφημίσεις σαν προϊόν προς άμεση κατανάλωση, εκβιάζονται και οδηγούνται σε κυκλώματα πορνείας. Η ομοφυλοφιλία αντιμετωπίζεται ακόμα ως παρεκκλίνουσα συμπεριφορά. Οι μετανάστες και οι άστεγοι βιώνουν τον απόλυτη υποτίμηση της ζωής τους, ενώ συνεχώς χτίζονται νέες φυλακές και στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Έτσι, μέσα από όλη αυτή την διαδρομή του Κάνιμαλ, ταξιδέψαμε στα χρόνια του Μεσαίωνα, τις εξεγέρσεις των χωρικών στα φέουδα, το διωγμό των αγροτών από τη γη, το κυνήγι μαγισσών, το πέρασμα στον καπιταλισμό. Κατανοήσαμε τις ρίζες του καπιταλισμού και την απαρχή του σημερινού κόσμου της εκμετάλλευσης και της πατριαρχίας.

Κάπου εκεί, στον 15ο και 16ο αιώνα, οι ευρωπαϊκοί δρόμοι ήταν δρόμοι αναταραχών: χωρικοί, τεχνίτες, ζητιάνοι εξεγείρονταν και επιτίθονταν σε φούρνους, σιταποθήκες, σπίτια πλουσίων. Σήμερα να συνεχίσουμε και να εντείνουμε τον αγώνα ενάντια στην εκμετάλλευση, της οποίας οι ρίζες φτάνουν μέχρι τα βάθη των αιώνων, έχοντας ως δεδομένο το εξής: για όσο καιρό η κοινωνία αποδέχεται σαν «φυσικό» δικαίωμα των ανδρών να κυριαρχούν, να περιθωριοποιούν και να εκμεταλλεύονται το άλλο μισό της ανθρωπότητας, ουσιαστική ελευθερία δεν μπορεί να υπάρξει.

*Η Silvia Federici (Σίλβια Φεντερίτσι) συμμετέχει στο φεμινιστικό κίνημα από τη δεκαετία του '70 και είναι μέλος της συλλογικότητας Midnight Notes Collective, που ιδρύθηκε το '79 στις ΗΠΑ.

Στον ελλαδικό χώρο ο Εμμανουήλ Ροΐδης στην προσπάθεια του να αποκαταστήσει την μνήμη των θυμάτων των ρασοφόρων της μισαλλοδοξίας, έγραφε το 1885 το κείμενο «Οι μάγισσες του Μεσαίωνα». Παραθέτουμε κάποια μέρη του, καθώς θεωρούμε εξέχουσας σημασίας τη γραφή ενός τέτοιου κείμενου εκείνη την εποχή. Στο κείμενο παρατίθεται και μια ιστορία βασισμένη στα πρακτικά των ιεροδικείων (Ιερά Εξέταση).

Ο Εμμανουήλ Ροΐδης για τις μάγισσες του Μεσαίωνα

«Και ενώ η μάγισσα είναι γνήσια απόγονος της ωραίας Κίρκης, η οποία είχε τέτοια ομορφιά, κατά την εποχή του μεσαίωνα καταδιώκεται σαν άγριο θηρίο, κατοικεί στις σπηλιές και τα ερείπια, ο λαός την αναθεματίζει βλέποντας την να περνά, τα παιδιά την λιθοβολούν στα σταυροδρόμια και οι ιερείς την θάβουν ζωντανή ή την καρφώνουν πάνω σε φλεγόμενη θράκα. Και σαν να μην έφταναν όλα αυτά, οι ποιητές ρίχνουν την σκληρότερη πέτρα, παριστάνοντας την πάντα άσχημη και γριά.

Οι μάρτυρες, όπως οι πρώτοι χριστιανοί, οι φιλόσοφοι, οι επιστήμονες και γενικά όλοι οι ευεργέτες της ανθρωπότητας, διαθέτουν το δικό τους μαρτυρολόγιο. Εφτά χιλιάδες, σε διάστημα τριών μηνών, κήκαν ζωντανές στην Τρέβη, ενώ στη Γενεύη 1500 σε μια μόνο μέρα, και στη Βαμβέργη 400 ρίχτηκαν επάνω στη θράκα. Για οκτώ ολόκληρους αιώνες σε όλη την Ευρώπη κάπνιζαν οι πυρές μέρα νύχτα, ενώ οι ιερείς που τις άναβαν, για να διαιωνιστεί η δόξα τους, φρόντισαν να συλλέξουν τα πρακτικά των δικών σε χοντρούς τόμους.

Όποιος μελετά τα αιματοβαμμένα αρχεία των ιεροδικείων εκπλήσσεται βλέποντας να ανεβαίνουν στη πυρά εξαιτίας της μαγείας μόνο γυναίκες. Στα δάχτυλα μετριούνταν οι μάγοι που κήκαν, ενώ οι μάγισσες κατά χιλιάδες. Τα πρακτικά των ιεροδικείων αποτελούν μια μεγάλη σειρά τόμων από φύλλα και κάθε φύλλο περιέχει μια ιστορία σαν την επόμενη:

Μια μέρα, μια φτωχή χήρα είδε τα τρία της παιδιά να υποφέρουν από βήχα με σπασμούς. Τα δύο πρώτα οδηγήθηκαν στον ιερέα, ραντίστηκαν με αγιασμό, ποτίστηκαν ίσως με κάτουρα μουλάρας και πέθαναν στην αγκαλιά της. Απόμεινε το τρίτο, το μόνο πλάσμα που αγαπούσε στη γη. Η δύστυχη γυναίκα, γονατισμένη εμπρός στο κρεβάτι του αγαπημένου της, επικαλέστηκε για χάρη του όλους τους αγίους του χριστιανικού παραδείσου. Αλλά, ο καταραμένος βήχας συνέχισε να αντηχεί απαίσια στα αυτιά της μητέρας.

Μέσα στην απελπισία της θυμήθηκε τότε τους αρχαίους της θεούς, βγήκε ξυπόλητη από την καλύβα κατά τα μεσάνυχτα, και στρέφοντας ολόγυρα ανήσυχα το βλέμμα της, μάζεψε στο φως της Εκάτης, που μεσουρανούσε, άνθη και φύλλα από κάποιο κακόφημο φυτό με άσχημη μυρωδιά, από το οποίο απομάκρυναν με φόβο οι βοσκοί τις κατσίκες τους. Επιστρέφοντας σπίτι της, βούτηξε το ύποπτο βοτάνι σε ζεστό νερό, και ανακατεύοντας το με μέλι πρόσφερε το φάρμακο στο παιδάκι της που ανάσαινε με δυσκολία. Ο βήχας τότε σταμάτησε και ύπνος βαθύς έκλεισε τα βλέφαρα του αρρώστου κάτω από την επίδραση του σωτήριου φίλτρου, ενώ λίγες μέρες αργότερα το παιδάκι έπαιζε εύθυμα κοντά στο κατώφλι της καλύβας.

Η δύστυχη μάνα, όμως, σάπιζε στα υπόγεια μοναστηριού. Γιατί κάποιος διάκος ή κωδωνοκρούστης, βγαίνοντας τα μεσάνυχτα από το καπηλειό ή από κρεβάτι πόρνης, είχε κατασκοπεύσει και καταγγείλει την δύστυχη ως φαρμακεύτρια μάγισσα. Μάταια ανέφερε η ταλαίπωρη, για να δικαιολογηθεί, τον θάνατο των δυο άλλων παιδιών της και τον κίνδυνο να πεθάνει εκείνο που επέζησε, τους φόβους και τη μητρική της απελπισία. Τα ρασοφόρα θηρία παρέμειναν ασυγκίνητα. Αφού έκοψαν το ιερόσυλο χέρι και έσπασαν ένα προς ένα τα κόκαλα της, έριξαν έπειτα τον άμορφο αυτό αιματοβαμμένο ανθρώπινο όγκο που βογκούσε στην πυρά.»

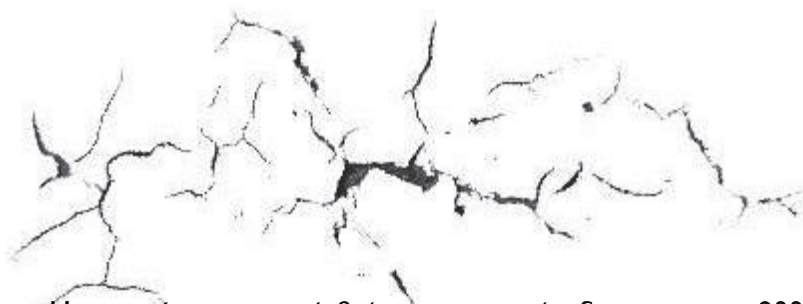
Σημείωση: Στην Ελλάδα, το φαινόμενο είναι σχεδόν άγνωστο (εκτός από κάποιες σποραδικές εμφανίσεις του σε περιοχές με καθολική επίδραση π.χ. Κέρκυρα). Η ορθόδοξη εκκλησία δεν χρησιμοποίησε παρόμοιες μεθόδους επιβολής, όχι για λόγους που έχουν να κάνουν με την ανεκτικότητα της.

Αποκατάσταση μάγισσας 385 χρόνια μετά...

Συγγενείς της Katharina Henot, έκαναν τις απαραίτητες δικαστικές ενέργειες για την αποκατάσταση της μετά από περίπου τέσσερις αιώνες. Πρόκειται για άλλη μια γυναίκα θύμα της εκκλησίας που κατηγορήθηκε ότι ασκούσε μαγεία και οδηγήθηκε στην πυρά το 1627 στην Κολωνία. Η μοναδική «αποκατάσταση» της Katharinas μέχρι σήμερα είναι η τοποθέτηση ενός αγάλματός της, με μεσαιωνική τεχνοτροπία, στον πύργο του Δημαρχείου της Κολωνίας. Επάνω στο ρούχο της έχουν χαραχθεί από τον γλύπτη οι φλόγες της εκκλησιαστικής πυράς. Μπορούμε όμως να μιλήσουμε για αποκατάσταση όσο η εκκλησία θρέφει τον μισογυνισμό, όσο η κοινωνία αποδέχεται τους έμφυλους διαχωρισμούς, όσο ο πατριαρχικός λόγος κυριαρχεί; Άραγε, υπάρχει τρόπος για να αποκατασταθεί έστω και λίγο η μνήμη όλων αυτών των γυναικών που θανατώθηκαν;

Το άγαλμα της
«μάγισσας»
Katharina Henot
στην Κολωνία.

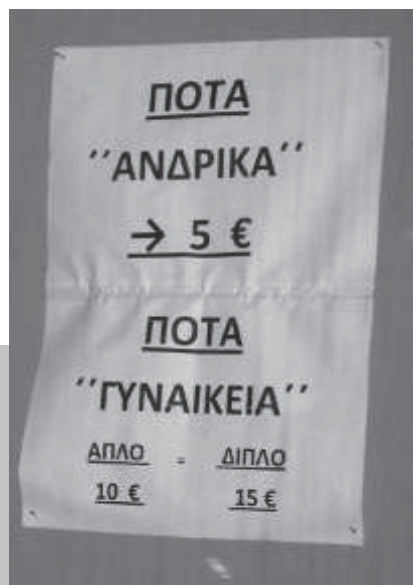
Η παρακάτω επιγραφή, βρίσκεται στην είσοδο του μπαρ «2000» στο κέντρο του Αργινίου. Το μαγαζί αυτό, όταν άνοιξε τις πόρτες του για το κοινό, κάπου στα μέσα της δεκαετίας του '90, θεωρούσε προφανώς πως θα καινοτομούσε στο κατεστημένο της διασκέδασης του τότε Αργινίου, την οποία μάλιστα θα την «διακτίνιζε έτη φωτός μπροστά». Κάτι τέτοιο, όπως θυμόμαστε, έγραφε το ασπρόμαυρο διαφημιστικό φυλλάδιο το οποίο με κάποιο τρόπο διακινούνταν και στο χώρο κάποιων λυκείων του Αργινίου. Ενδεχομένως, το φυλλάδιο αυτό να απευθύνονταν στους καθηγητές, ίσως και στους «μάγκες» μαθητές των τελευταίων τάξεων του Λυκείου.

Η παρουσία του, πλέον, θεωρείται ένα με το περιβάλλον της πόλης, σημείο αναφοράς για το πώς θα βρεις κάποιο δρόμο ή κατάσταση πλησίον του. Το «2000», σίγουρα, δεν ξεφεύγει από την κρίση και έτσι και αυτό αναγκάζεται να προσαρμόσει τις τιμές του, κατανοώντας σίγουρα πως οι πελάτες του ανήκουν σε αυτές τις τάξεις που κυρίως πλήττονται από την καπιταλιστική κρίση.

Έτσι μειώθηκαν οι τιμές και έγιναν αυτές που φαίνονται στην φωτογραφία. Όπως έγινε κατανοητό το «2000» είναι ένα από μπαρ με «κονσομασιόν» του Αργινίου.

Ο όρος «κονσομασιόν» στα γαλλικά σημαίνει κατανάλωση. Οι γυναίκες, που απασχολούνται σε αυτό τον τομέα ονομάζονται «κονσοματρίες». Τα μαγαζιά αυτά αποτελούν μια πτυχή του κυκλώματος της γυναικείας εκμετάλλευσης. Άνθισαν, στην κυρίως επαρχία, στη δεκαετία του '80 και του '90. Λειτουργούν συμφώνα με δυο βασικούς παράγοντες, το χρήμα και την αντρική επιθυμία. «Έπρεπε να 'βλεπες τους βλάχους με τα τρακτέρ να μαζεύονται και να περιμένουν απέξω να ανοίξει το μαγαζί, σα διαδήλωση», διαβάσαμε κάπου...

Στα μαγαζιά αυτά, όπου δόθηκαν «βρίσκουν μια συντροφιά οι μοναχικοί άντρες», γίνεται μια μεγάλη δουλειά εις βάρος των γυναικών που δουλεύουν εκεί. Τα φιλελεύθερα επιχειρήματα περί «κοινωνικού έργου» που παράγουν οι γυναίκες, μεταφράζονται απλά σε χρήμα. Και τελικά όλα καταλήγουν στην πιο φρικαλέα εκδοχή τέτοιου τύπου σεξουαλικής «προόδου», που δεν είναι άλλη από την καταναγκαστική πορνεία. Οι περισσότερες γυναίκες δεν βρίσκονται από επιλογή εκεί, εξαναγκάζονται είτε με την άμεση βία κάποιου νταβατζή και του οικογενειακού τους περιγύρου, ή με την έμμεση βία της οικονομικής ανέχειας. Γυναίκες, που πρέπει να είναι προκλητικά ντυμένες, έντονα βαμμένες, καλοχτενισμένες, που πρέπει να μιλήσουν με τους πελάτες, να τους ακούσουν, να τους κάνουν να χορέψουν και να νιώσουν «άρχοντες», «γλεντζέδες», ερωτικοί και επιθυμητοί «άντρακλες», που πρέπει να συμπεριφέρονται στον άνδρα-πελάτη ως «άνωτερό» και να συμμορφώνονται με τις επιθυμίες τους.

Γυναίκες, που αρκετές φορές βρίσκονται φυλακισμένες και απομονωμένες από τα αφεντικά τους για μην τους το σκάσουν. Γυναίκες, που δεν είναι θηράματα μόνο των νταβάδων και των ανδρών-πελατών που τις χρησιμοποιούν, αλλά δεν είναι λίγες οι φορές που βρίσκονται στο έλεος κάθε μπάτσου που περιπολεί. Μετανάστριες, που έρχονται από το εξωτερικό εξαπατημένες πως τάχα θα δουλέψουν σε κάποια δουλειά που καμία σχέση δεν έχει με αυτό που τελικά αντιμετωπίζουν όταν καταφθάνουν στην ελληνική επικράτεια. Καθεστώς φόβου, απάτης, εκβιασμών και εξαναγκασμών. Βιασμοί, εξευτελισμοί, ξυλοδαρμοί και «χορακώματα». Είναι γεγονός πως η νύχτα σε αυτούς τους χώρους είναι μεγάλη και πολύ σκοτεινή. Και όσα γίνεται εκεί, ελάχιστες φορές, βγαίνει στο φως της μέρας.

Υποσημειώσεις από ξεχασμένους αστερίσκους (2011-2012)

*1. Τα όνειρα με δανεικά τελείωσαν μαζί με τα πιστωτικά όρια. Τα κομψά ρούχα αφαιρούνται και ο βασιλιάς μένει γυμνός. Ο γυάλινος πύργος καταρρέει. Το πριγκιπόπουλο τρέχει προς άγνωστο προορισμό. Τα πόδια του ματώνουν αμέσως. Οι αλήτες θα του απλώσουν το χέρι;

*2. «Μα να κάνουμε όπως και οι τριτοκοσμικοί, να τους εκτελούμε!», λέει ο Συνάδελφος στον Οδηγό καθώς προσπέρασαν στα φανάρια ένα πακιστανό που κρατούσε μπανάνες. Και συνεχίζει «Όταν περνάνε τα σύνορα να υπάρχει μια ειδική υπηρεσία και να τους ξεκάνει». «Μα τότε θα χρεωνόμαστε και τις σφαίρες» αποκρίνεται ειρωνικά ο Οδηγός. «Ε, τότε να τους σκοτώνουμε με μια τσεκουριά στο κεφάλι, μπαμ και κάτω» απάντα ο Συνάδελφος προσποιούμενος ότι δεν κατάλαβε. Στα πλαίσια της υποχρεωτικής συναδελφικής μετακίνησης βρίσκονταν και ένας τρίτος συνάδελφος στο πίσω κάθισμα του αυτοκινήτου ο οποίος πήρε θέση: «Ρε τι είναι αυτά που λες, είσαι βλάκας;!» Ο Συνάδελφος θυμωμένος γυρίζει και φωνάζει: «Σε παρακαλώ πολύ να προσέχεις πως μιλάς, γιατί και 'γω δεν ξέρω τι θα γίνει!». «Θα ανοίξω την πόρτα και θα σε πετάξω έξω! Αυτό θα γίνει!» απαντά ο Οδηγός. Μέχρι να φτάσουν δεν ακούστηκε κιχ.

*3. Δημοσιογράφος τοπικού καναλιού της Πάτρας, ρωτά μια κυρία για το πώς βλέπει την κατάσταση με τους μετανάστες της πόλη. Η κυρία απάντα καθώς ανασκουμπώνει την γούνα της: «Είχα πέντε χρόνια να έρθω στην Πάτρα. Η περιοχή στο λιμάνι είναι σε αθλία κατάσταση. Ούτε για ένα καφέ δεν μπορείς να πας με όλους αυτούς που τριγυρνάνε και στήνουν φασαρίες. Μα η αστυνομία δεν μπορεί να κάνει τίποτα; Και εγώ είμαι χρόνια στην Αυστραλία. Αλλά εμείς οι μετανάστες ...εεε... συγνώμη.... ήθελα να πω οι έλληνες της Αυστραλίας ήμασταν αξιοπρεπείς.» Συνεχίζει λέγοντας γρήγορα αυτά που ήθελε πει με σαφώς λιγότερη έπαρση. Μάλλον υποπτεύθηκε πως το λαθάκι της την εξίσωσε με τους μιαρούς τους λιμανιού. Ή μήπως κάτι θυμήθηκε και εντόπισε το ανυπόστατο της θέσης της;

*4. Η πραγματικότητα γύρω καλπάζει, μα η συνείδηση αρνείται να την ακολουθήσει. Τελείωσαν τα ψέματα; Ναι, τώρα πια έφτασε η ώρα που πέφτει η αυλαία. Αλλά τότε δεν υπήρξε τίποτα. Ο παράδεισος ήταν εξαρχής επιπόνηση για καλόπιασμα. Η οικονομική ευμάρεια τελικά αποδείχτηκε σκηνικό ενός άθλιου θιάσου με όμορφες στολές, μα με κανένα σενάριο. Όσοι δεν πειστήκαν ακόμη ότι την πατήσανε και τόσα χρόνια πιάστηκαν κορόιδα προσμένοντας έναν «από μηχανή θεό», όσοι αφήνουν το σώμα τους παραδομένο στις συνήθειες της ευκολίας, όσοι ακόμα αρνούνται τον αυτοκαθορισμό, απλά θα ανοίξουν τα μάτια τους όταν η στάθμη του βούρκου θα είναι πάνω από τα κεφάλια τους.

*5. Όταν ο οικτιρμός των «φιλεύσπλαχνων» παπάδων, η ανάγκη για δικαιοσύνη των φιλόνομων δημοκρατικών πολιτών συναντούν την υπηρεσιακή δεινότητα των «προστατών του πολίτη», τότε οι «κακοί» καταλήγουν στα κρατητήρια... Και οι δημοσιογράφοι συνεχίζουν να καταγράφουν τα γεγονότα πάντα με όρους παγερής και απάνθρωπης αντικειμενικότητας. Ιδού η προβολή ενός γεγονότος «ευσπλαχνίας» στο επίπεδο ενός αποκόμματος του τοπικού τύπου του Αγρινίου: «Από αστυνομικούς της Υποδιεύθυνσης Ασφάλειας Αγρινίου την Κυριακή 18/7 και ώρα 08:40 συνελήφθη στο Αγρίνιο 50χρονη ημεδαπή (POMA) διότι κατελήφθη έξωθι Ι.Ν. Αγίας Τριάδος να επαιτεί από φυγοπονία. Στα χέρια της κατασχέθηκε το ποσό των 29,90 ευρώ.»

*6. «Κλέφτες!», «Ψεύτες!», «Μας κοροϊδέψατε!». Η θύελλα αυτών των αντιδράσεων αντιστοιχεί στην παντελή αδυναμία αναγνώρισης των αιτιών της κρίσης. Έχει νόημα να κατηγορούμε τους κανιβάλους για αυτό που κάνουν; Δεν το κάνουν από κακία. Αυτή είναι η φύση τους.

Κάθε σημείο του χωροχρόνου είναι ένα πραγματικό γεγονός.
Κάθε σημείο ενός θεαματικού χωροχρόνου είναι ένα καταγεγραμμένο ψέμα.
Αυτό που κατακλύζει με ψέματα το κόσμο δεν είναι μόνο η οθόνη της τηλεόρασης. Οι εικόνες αποτελούν το μέσο. Τα ψέματα συντηρούνται και αναπαράγονται μέσα από μια οργανωμένη κοινωνική σχέση μεσολάβημένη από εικόνες. Κι όμως, κάθε μέρα, όλη μέρα, κάτω από το βάρος του ψεύτικου κανείς δεν παραπονιέται. Συνεπώς, τα εμπορεύματα θα συνεχίζουν να ρέουν...

Παρακάτω παραθέτουμε 2 σημεία ενός θεαματικού χωροχρόνου, όπως τα εντοπίσαμε μέσα από τα αντιθεαματικά μας ματοκιάλια.

2 σημεία ενός θεαματικού χωροχρόνου

Σημείο 1: Από το σήμερα στις απαρχές του καπιταλισμού

Δευτέρα, 13 Φλεβάρη. Οι ακτίνες του ηλίου συναντούν το πρώτο πρωινό μετά την ψήφιση του δεύτερου μνημονίου. Από το τηλεοπτικό του παραθύρι ο Κραουνάκης, αυτός ο ογκόλιθος του θεάτρου και του τραγουδιού, μας δίνει την συμβουλή του πως να αντιμετωπίσουμε την κρίση: «Να κάτσουμε σπιτάκι μας! Να ακούμε μουσική, να πηγαίνουμε θέατρο». Ακόμα και αυτήν την ώρα, δεν διαφεύγει ούτε στιγμή από το μυαλό του «αντικομφορμιστή» διανοούμενου, πως πάνω από όλα προέχει το ατομικό του μικροσυμφέρον. Το να πουλάει σιντι και να κόβει εισιτήρια, όπως φαίνεται, έχει εξέχουσα σημασία για αυτόν. Μα, τόσο αποκάλυπτα πια; Στο κάτω μέρος της οθόνης, περνάει μια λωρίδα με τους σημαντικότερους τίτλους ειδήσεων: «Ψηφίστηκε το ρσί και το νέο μνημόνιο με 199 «Ναι» - Μειώνεται κατά 22% ο κατώτατος μισθός όλων των κλιμακίων του ιδιωτικού τομέα-Εκτεταμένα επεισόδια χθες το βράδυ στο κέντρο της Αθήνας - Κανονικά λειτουργούν μετρό και ηλεκτρικοί».

Η τελευταία είδηση μου καρφώνεται στο μυαλό. Ανάβω τσιγάρο. Τα πνευμόνια μου γεμίζουν καπνό και το μυαλό μου με σκέψεις. Σκέφτομαι τους ανθρώπους στα μέσα μαζικής μεταφοράς να πέφτει ο ένας πάνω στον άλλο με στατική αδιαφορία. Σκουντιόνται χωρίς να συναντιούνται. Άλλη μια μέρα άμισθης ή μισθωτής αποκτήνωσης ξεκινά. Μέσα στο στοιβαγμένο πλήθος οι ελεγκτές γυρεύουν λαθρεπιβάτες. Παντού οι φωτεινές επιγραφές αναπαράγουν το μήνυμα: «Όλοι είμαστε μαζί, αλλά ο καθένας είναι μόνος του». Οι άνθρωποι, στην συντριπτική τους πλειοψηφία, ζουν χώρια. Αποχωρισμένοι από τους γύρω τους, αποχωρισμένοι από αυτά που παράγουν, αποχωρισμένοι από τον ίδιο τους τον εαυτό. Η ανθρώπινη ιστορία είναι η ιστορία ενός θεμελιακού διαχωρισμού: τον κοινωνικό διαχωρισμό σε αφέντες και δούλους. Αυτός ο διαχωρισμός προκαλεί και οροθετεί όλους τους υπόλοιπους.

Στην Αγγλία του 16ου αιώνα οι αγρότες εκδιώχθηκαν από την γη που ζούσαν και καλλιεργούσαν. Η συλλογική ιδιοκτησία έγινε ιδιωτική. Φυτευτήκαν φράχτες, σκάφηκαν χαντάκια, ο δημόσιος χώρος χάθηκε, η κοινοτική ζωή διαλύθηκε. Οι αγρότες αποξενώθηκαν από την γη και μετατράπηκαν σε

σκλάβους μισθωτούς ή άμισθους. Αυτό αποτέλεσε την πρωταρχική συσσώρευση κεφαλαίου. Έτσι ξεκίνησε ο καπιταλισμός. Και όπως όλα δείχνουν, η ιστορία θα συνεχίζει να γράφεται με φωτιά και αίμα, μετατρέποντας τους ανθρώπους σε εμπορεύματα.

Σημείο 2: Η εικόνα του Παπούλια μιλάει

«Ποιός είναι αυτός ο κύριος Σόιμπλε που λοιδορεί την Ελλάδα;». Επιτέλους, ο κύριος Παπούλιας, αυτή η σφίγγα της δημοκρατίας, μίλησε. Και η είδηση έκανε το γύρω του κόσμου. Δεν ήταν τυχαίο που ο Παπούλιας επέλεξε να εισηγηθεί σε εκδήλωση των ενόπλων δυνάμεων. Καθώς ο Παπούλιας ρωτούσε με κλασικό νεοελληνικό τρόπο από που κρατάει η σκούφια του Σόιμπλε, πίσω του φιγουράριζαν γαλονάδες με όλες τους τις τιμητικές διακρίσεις. Και μέσα σε αυτό το στρατοκρατούμενο περιβάλλον, ο Παπούλιας ύψωνε το ανάστημά του. Την επόμενη ώρα, τα μμε φώτισαν στα σημεία που ήθελαν. Ο πρόεδρος βρήκε υποστηρικτές, οι εταίροι μας διχάστηκαν, οι κοινωνίες προβληματίστηκαν και εν τέλει ο γερμανός υπουργός οικονομικών ανακάλεσε λέγοντας πως «Δεν ξέρω κανέναν Σόιμπλε που να μην ενδιαφέρετε για το καλό της ελληνικής οικονομίας».

Η κοινή γνώμη για μια ακόμη φορά κατασκευάστηκε. Η συναίνεση αποσπάστηκε από μια κοινωνία που έχει μάθει να είναι εθισμένη στη κατανάλωση μιντιακών τεχνικών προπαγάνδας, στην παραπληροφόρηση και στη θεαματική κατασκευή τη πραγματικότητας. Με την χρήση του εντυπωσιασμού, η σφαιρικότητα των γεγονότων αποκρύφτηκε, ενώ οι θεωρίες, οι απόψεις και οι θέσεις υπέρ της κυρίαρχης ιδεολογίας αναδείχθηκαν ως μοναδικές. Η πολιτική και οικονομική εξουσία των λίγων αποθεώθηκε, μέσω ενός και μοναδικού πλάνου.

Το μήνυμα πλανήθηκε. Εμείς, από την μεριά μας, δεν χρειάζεται να κάνουμε τίποτα. Αυτοί, οι από πάνω μας, θα μιλήσουν για μας, θα διαπραγματευτούν για μας, θα αντισταθούν για μας. Και άμα λάχει θα κηρύξουν και πόλεμο. (Και το αίμα που θα χυθεί θα είναι το δικό μας...)

ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΜΟΚ

Αυτοπαρουσίαση

Η μπάντα ξεκίνησε κάπου το 2003 με 2004, μέσα από το στούντιο του Αυτοοργανωμένου Χώρου Ανάπλους.

Το 2006 ηχογραφούμε το demo «Ζωή Χωρίς Νεκρό Χρόνο» με 6 κομμάτια. Την ίδια χρονιά ηχογραφούμε το «Νοσταλγική Χαρά» που μπαίνει και στη συλλογή Διατάραξη Κοινής Συνείδησης, στην οποία συμμετέχουν διάφορα συγκροτήματα της d.i.y μουσικής σκηνής από όλη την Ελλάδα και μοιράζεται σε εκδηλώσεις χωρίς αντίτιμο, αλλά με την ελεύθερη συνεισφορά του καθενός σε μια προσπάθεια προώθησης της αυτοοργανωμένης μουσικής σκηνής.

Τον χειμώνα του 2008 μέχρι και το 2009 κλείνουμε ένα μεγάλο κύκλο ηχογραφήσεων και βγάζουμε ένα cd με τίτλο «Ψυχογεωγραφία». Οι στίχοι είναι κοινωνικοπολιτικοί, μιλούν για τους ρόλους και τις ανθρώπινες σχέσεις, τα στερεότυπα αλλά και πως η καθημερινότητα επηρεάζει τις σχέσεις των ανθρώπων.

Επιλέξαμε το cd να μην έχει κάποιο αντίτιμο, θέλοντας με αυτό τον τρόπο να αποφύγουμε την διαμεσολάβηση του χρήματος και γενικότερα να σταματήσουμε όσο μπορούμε την αναπαραγωγή των εμπορευματικών σχέσεων.

Διαβάζοντας κάποιος τους στίχους, θα καταλάβει γιατί δώσαμε στο cd το όνομα Ψυχογεωγραφία που σημαίνει η ψηλάφηση της επίδρασης του περιβάλλοντος στη συναισθηματική συμπεριφορά των ανθρώπων. Μπορεί η καθημερινότητα σε μια πόλη σαν το Αργίνιο, αλλά και σε κάθε επαρχιακή πόλη, να μην είναι ίδια όπως στα μεγάλα αστικά κέντρα, που σίγουρα η καθημερινότητα εκεί θα είναι πιο άγρια, όπως και οι σχέσεις των ανθρώπων. Αυτό, όμως, δε σημαίνει ότι δε βιώνουμε και στη επαρχία την σκληρή πλευρά της καθημερινότητας. Μπορεί να το βιώνουμε ίσως σε χαμηλότερη ένταση, αλλά αυτό δεν αναιρεί τα συναισθήματα που νιώθουμε.

Όλα αυτά τα χρόνια στηρίζουμε με την παρουσία μας καταλήψεις, αυτοδιαχειριζόμενους χώρους, αυτοοργανωμένα εγχειρήματα και εκδηλώσεις, σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας. Τον τελευταίο καιρό έχουμε τελειώσει τις ηχογραφήσεις για το δεύτερο cd και ελπίζουμε μέχρι το καλοκαίρι να το έχουμε και στα χέρια μας.

Αμόκ, Άνοιξη 2012

Επικοινωνία: plousana@yahoo.gr

ή επανάσταση της καθημερινής ζωής;

Μονόδρομος

«Η ελευθερία της συνομιλίας χάνεται. Αν παλιότερα, κουβεντιάζοντας, ήταν αυτονόητο το ενδιαφέρον για τον συνομιλητή, τώρα το υποκαθιστά η ερώτηση για την τιμή των παπουτσιών ή της ομπρέλας. Σε κάθε συντροφική κουβέντα χώνεται αναπόφευκτα το θέμα του χρήματος. Και δεν αφορά τόσο τις σκοτούρες και τα βάσανα του καθενός, όπου θα μπορούσαν ίσως ν' αλληλοβοηθούν, αλλά την θεώρηση της γενικής κατάστασης. Είναι σαν να βρίσκεσαι εγκλωβισμένος σ' ένα θέατρο και να πρέπει να παρακολουθείς το έργο στη σκηνή, θες δε θες, ξανά και ξανά, θες δε θες να το κάνεις αντικείμενο της σκέψης και της συνομιλίας.»

Βάλτερ Μπένγιαμιν, Μονόδρομος

«Η παράσταση τελείωσε. Το κοινό σηκώνεται. Είναι ώρα να φορέσουν τα παλτά και να γυρίσουν σπίτι. Κάνουν να γυρίσουν: ούτε παλτό, ούτε σπίτι.»

Ραούλ Βανεγκέμ, Η επανάσταση της καθημερινής ζωής

διαδικτυακά

Ενδιαφέρουσες ιστοσελίδες από Αγρίνιο:

apertus.squat.gr Κατάληψη Apertus -Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος

pareksismos.squat.gr Παροξυσμός -Κριτική, δράση και αντιπληροφόρηση

radiourgia.squat.gr Ραδιουργία 88FM -Αυτοοργανωμένο Κοινωνικό Ραδιόφωνο

prwtovouliagriniou.squat.gr Πρωτοβουλία Κατοίκων Αγρινίου εναντίον στα χαράτσια

agriniozone.blogspot.com Αυτόνομη Ζώνη -Για την αλληλεγγύη και την αλληλοσεβασμό μεταξύ των οπαδών

Αναδημοσίευση

Βαλκάνια και παγκόσμιος καπιταλισμός

Midnight Notes Collective

Οι λαοί των Βαλκανίων έχουν μια μακρά παράδοση κοινοτικής ζωής σε χωριά και σε πόλεις. Άνθρωποι με διαφορετικές γλώσσες, θρησκείες ή κουλτούρα κατάφερναν να ζουν μαζί ειρηνικά σε κοινότητες για χιλιάδες χρόνια. Αυτές οι 'μεσαίου μεγέθους' κοινότητες (μερικά εκατοντάδες άτομα) χρησιμοποιούσαν την κοινή γη τους και μοίραζαν την παραγωγή ισότιμα. Δεν υπήρχαν έθνη ή άλλα σύνορα, το να ταξιδεύει κάποιος ήταν εύκολο και η φιλοξενία ιδιαίτερα θερμή. Η εσωτερική οργάνωση των κοινοτήτων αυτών συνήθως ήταν αντιιεραρχική, αντιπατριαρχική, αντιμονοθεϊστική, χωρίς καμία ατομική ιδιοκτησία γης ή άλλων πόρων. Η λανθάνουσα αγροτική πρωτοκοινωνία (5500πΧ) στις περιοχές αυτές αποτέλεσε πρόκληση για φεουδαρχικούς πατριάρχες, εθνικόφρονες, καπιταλιστές, πολιτικές συμμορίες και μαφίες όλων των ειδών. Μόνον αυτή η απειλή μπορεί να εξηγήσει το ξέσπασμα της βίας στους καιρούς μας.

Η συλλογικότητα Midnight Notes Collective, ιδρύθηκε το '79 στις ΗΠΑ και «αποτελείται από μελετητές, ερευνητές και ακτιβιστές από την σκοπιά του αυτόνομου μαρξισμού». Κείμενα των Midnight Notes μεταφρασμένα στα ελληνικά μπορείτε να βρείτε στον διαδικτυακό τόπο rebelnet.gr (Θεωρία και Ανάλυση για το Ανταγωνιστικό Κίνημα).

Κάπου στα 7000 με 3500 πΧ ένας πολυεθνικός πολιτισμός αναπτύχθηκε στην περιοχή που περικλείουν ο Δνειπερος, η Κρήτη, η Σικελία και οι Άλπεις. Η γεωργία καθώς και είδη χειροτεχνίας, όπως αγγεία, εγγυώνται έναν πλούσιο τρόπο ζωής. Ανασκαφές στην Vinca (κοντά στο Βελιγράδι), Butmir, Petresti, Cucuteni ή στην Κνωσό αποκαλύπτουν μεγάλους αστικούς οικισμούς δίχως οχυρώσεις απόδειξη ενός ειρηνικού πολιτισμού.

Το ότι τα Βαλκάνια είναι πλέον το τελευταίο πεδίο μάχης της Ευρώπης, οφείλεται σαφώς στη σχετική ζωντάνια αυτών των κοινοτικών παραδόσεων. Οι εν λόγω παραδόσεις πρέπει να συντριφτούν και να αντικατασταθούν με τους νόμους της ατομικής ιδιοκτησίας, την εγκαθίδρυση του υπερ-εγωιστικού Οικονομικού Ανθρώπου (homo economicus) του παγκόσμιου καπιταλισμού. Τα Βαλκάνια είναι ένα πεδίο οπισθοδρομικότητας με την προοπτική του νεοφιλελεύθερου συστήματος, που διαπερνά όλες τις πτυχές της ζωής. Αυτό συμβαίνει κατά την ιστορική στιγμή, που ο λεγόμενος δυτικός πολιτισμός περνάει μια βαριά κρίση. Καθώς οι απογοητευμένοι νεολαίοι στα φτωχά προάστια και περίχωρα των δυτικών μητροπόλεων, οι χωρικοί σε Μεξικό, Βραζιλία και Ινδία, οι εργάτες στα εργαστήρια σύνθεσης/συναρμολόγησης και στα υπόγεια εργοστάσια επαναστατούν ενάντια στο αβάσταχτο αυτό σύστημα, πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας προς τη διδασκαλία ενός μαθήματος για τη σύγχρονη οικονομία και τη δυτική δημοκρατία στους βάρβαρους των Βαλκανίων.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στη Δύση όλο και περισσότεροι άνθρωποι ψάχνουν για νέες μορφές αυτάρκειας, κοινοτικές οργάνώσεις σε πόλεις, νέους τρόπους ζωής πέρα από τον καπιταλισμό, ένα συγκεκριμένο είδος «μοντερνισμού» συνεχίζει να προβάλλεται σαν προοπτική στους Βαλκάνιους. Φυλετικές καταγωγές, θρησκείες, ιστορικά

περιστατικά χρησιμοποιούνται για να διαχωρίσουν και να αποδυναμώσουν τους ανθρώπους ώστε να είναι έτοιμοι να δεχτούν το καπιταλιστικό ευαγγέλιο.

Αλλά η πραγματική εναλλακτική βρίσκεται αλλού, όχι μόνο για τους Βαλκάνιους αλλά παντού στον πλανήτη. Ούτε η Ρωμαϊκή, ούτε Βυζαντινή, ούτε η Τουρκική αυτοκρατορία, ήταν έκφραση της αυθεντικής μητριαρχικής κουλτούρας των Βαλκανίων. Οι μάχες μεταξύ πατριαρχικών συστημάτων ποτέ δεν ήταν μάχες για το συμφέρον της πλειοψηφίας των ανθρώπων, ιδίως των γυναικών που έπρεπε να υποστούν τις συνέπειες. Εθνικές ψευδοταυτότητες κατασκευάστηκαν ώστε να κατευθύνουν μακριά τα πραγματικά ζητήματα της ζωής: τροφή, τέκνα, χαρά. Μονοθεϊστικές θρησκείες όλων των ειδών υιοθετήθηκαν για να δικαιολογήσουν την καταπίεση των γυναικών, την ελεύθερη σκέψη, την πολιτισμική ποικιλομορφία. Η κρατική-καπιταλιστική μεταμόρφωση αυτών των πατριαρχικών ηγεμονιών, συχνά λέγεται σοσιαλισμός ή κομμουνισμός, δεν ήταν ποτέ ικανή να παραπλανήσει όλους αυτούς που συνέχιζαν να γνωρίζουν τις αληθινές εναλλακτικές. Ο παγκόσμιος καπιταλισμός δεν προσφέρει καμία λύση, απλά περισσότερες διαιρέσεις, περισσότερα δεινά.

Η ιστορία των Βαλκάνιων δεν είναι καθόλου διαφορετική από αυτή των υπόλοιπων ανθρώπων. Απλά τα Βαλκάνια επιλέχτηκαν προκειμένου να δοκιμαστεί η νέα τάξη πραγμάτων, προκειμένου οι άνθρωποι να αναγκαστούν, να διαλέξουν ανάμεσα σε εξίσου άσχημες εναλλακτικές. Σε σύγκριση με τον Μιλόσεβιτς, η ΕΕ ίσως φαίνεται λιγότερο άσχημη, ωστόσο η ΕΕ σημαίνει, επίσης, αποδοχή της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης, της επιδείνωσης των συνθηκών εργασίας, της ολοκληρωτικής κυριαρχίας της καθημερινής ζωής από πολυεθνικές εταιρίες. Ευρώπη θα πει αθλιότητα για τους περισσότερους ανθρώπους, έστω και με ονομαστικά υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος. Το ευρώ και το δολάριο δεν μπορούν να μας σώσουν. Κάποιοι στα Βαλκάνια τρέφουν, μάλλον, την αυταπάτη πως θα ήταν δυνατό να υπερασπιστούν την όποια πρόσβαση στη γη, το ιδιόκτητο σπίτι, κάποια πολιτισμικά επίπεδα, ενώ εντάσσονται στην παγκόσμια οικονομία. Αλλά οι παλιές μέθοδοι έληξαν. Οι βαλκανικοί πόλεμοι είναι το τελευταίο παράπηγμα της πατριαρχίας. Οι πατριάρχες δεν μπορούν να υπερασπιστούν τη γη, τον

πραγματικό πολιτισμικό πλούτο, έναν ουσιαστικό τρόπο ζωής. Μία νέα δύναμη μπορεί να εγερθεί μόνον εντός ενός εξαιρετικά ριζοσπαστικού παγκόσμιου κινήματος που θα επιτίθεται στους θεμέλιους λίθους του καπιταλισμού: πατριαρχική κρατική υπόσταση, ατομική ιδιοκτησία, πολιτισμικός ηγεμονισμός.

Είμαστε όλοι υπερήφανοι που είμαστε Σέρβοι, Μάγιας, Γιάνκις, Ολλανδοί, Βάσκοι, Γάλλοι, Ελβετοί, Κροάτες, Έλληνες, Αλβανοί, Σιού, Μογγόλοι, Βούλγαροι ή Πορτογάλοι. Είμαστε ντανταϊστές, ρέιβερς, λάτρεις πούρων, χορτοφάγοι, καλοφαγάδες, τρελαμένοι με τον Καρμπιζιέ, γυμνιστές, οπαδοί του Μότσαρτ, πτπμκ (προλετάριοι των πόλεων με καθοδική κινητικότητα), νεοχίπηδες, θύματα της μόδας. Αλλά πάνω από όλα είμαστε τέκνα μητέρων και δε θα αφήσουμε την εθνική ή όποια άλλη ταυτότητα να μας κάνει εκθρούς. Μπορούμε να περάσουμε καλά μαζί, ή τουλάχιστον να νιώθουμε όμορφα βλέποντας ο ένας τον άλλο να περνάει καλά.

Ας οικοδομήσουμε νέες αυτόνομες κοινότητες στις πόλεις και την ύπαιθρο!

Ας κολεκτιβοποιήσουμε τη γη και τους πόρους μας ώστε να φτιάξουμε ευρεία αυτόρκτη χωριά και γειτονιές!

Ας καταργήσουμε τον παλιό σεξιστικό διχασμό στην εργασία: άντρες και γυναίκες θα μοιράζονται ίσα την αγροτική εργασία και τη φροντίδα των παιδιών.

Ας αντικαταστήσουμε την καταπιεστική πατριαρχική οικογένεια με ανοιχτές κοινότητες με την πρόθεση οι νέοι να σχεδιάσουν όπως θέλουν τις ζωές τους!

Ας εγκαθιδρύσουμε αυτόνομη κυβέρνηση αυτών των κοινοτήτων στη βάση των ίσων δικαιωμάτων για άντρες και γυναίκες, για γέροντες και νέους!

Ας ανταλλάξουμε τροφή για υπηρεσίες και βιομηχανικά αγαθά υπό τους δικούς μας όρους ανά τις πόλεις και τις περιβάλλουσες αγροτικές περιοχές!

Ας οργανώσουμε την απαραίτητη βιομηχανική παραγωγή, ιατροφαρμακευτικές υπηρεσίες, μέσα μεταφοράς με τη συνεργασία και υπό τον έλεγχο της δικτύωσης των βασικών κοινοτήτων.

Ας δημιουργήσουμε δίκτυα συνεργασίας και δίκαιες ανταλλαγές αγαθών μεταξύ των κοινοτήτων ανά τα Βαλκάνια, ανά την Ευρώπη και τον πλανήτη!

* Αδιαφορώ να σου μιλήσω
με τα λόγια τα δικά τους.

Γαμημένη θλίψη με πιάνει,
όταν δεν καταλαβαίνεις την αιτία.

-Γιάννης

* Οι αιτιολογίες σου
θα 'ταν καλές για ένα σκυλί.
Γιατί έτσι χαίρεσαι.
Με το φαί και τον καβγά.
Και τη μυρωδιά της
ορμόνης.
Καθάρισε το πρόσωπο σου
από τα χαρακτηριστικά
της ευφυολογίας σου.
Κάτσε και κοίτα το κουτί
για κάθε ενδεχόμενο.
Είσαι στο καζίνο
και χάνεις σε κάθε παρτίδα.
Ολοένα και λιγότερα.
Ολοένα.
Ίσως να κατάφερνες
να χαρείς μια νίκη.
Μα θα 'ταν ο εαυτός σου
απέναντί στο όλο.
Άραγε
τα γλυκά σου χέρια
θα μπορούσαν
να χτίσουν
το νέο θαύμα.

-Ο Γελών της Συντριβής

* Εσύ που δεν μπορείς να ζήσεις
και στο φευγιό σου θα τους
φτύσεις, νομίζεις πως δεν
μπορείς κάπου να φτάσεις, καλά
θα κάνεις τον εαυτό σου να τον
ξεπεράσεις. Έξω σφυρίζει ένα
τρένο και σε περιμένει, μα που να
πας με της καρδιάς την μηχανή
σβησμένη. Πρέπει να φύγεις, να
πάψεις στο θυμό τα αισθήματα να
πνίγεις.

Ασθμαίνοντας στην θλίψη σου,
όνειρα και ταξίδια, μες στο
κλειστό δωμάτιο σιωπή κ'
αποκαΐδια. Φιλτράρισες τις
σκέψεις σου, πριν πέσουν στην
χοάνη κ' αυτός ο δρόμος προχωρά,
μα πουθενά δεν βγάνει.

-Γιώργος

* Οι επιστήμονες λένε να
κόψουμε το αλάτι απ' το
φαγητό...
Για το πιπέρι, ούτε κουβέντα.

-Αντρέας

* Πάντα θες να'σαι στην
πρώτη γραμμή. Για το καλό
του αγώνα και της
επανάστασης φυσικά. Α, ρε
«σύντροφε» εγώ που μόνο
ξέρω τι καθαρά είσαι, τι
κάλπικος παράς. Ολόκληρη
τη ζωή σου δεν έχεις
νοιώσει τίποτα. Από μένα
πάντως μην ανησυχείς.
Αυτό μόνο θα γίνει: τα
μάτια μου τα δικά σου δεν
θα τα συναντήσουν ξανά.

-...

* Κάθε αράδα που διαβάζεις εδώ
δεν είναι για τα μούτρα σου,
είναι για την πάρτη του.

Σ' αυτόν που κολύμπησε χωρίς μπρατσάκια
τη μοναξιά του στ' ανοιχτά.
Πολεμώντας όμως μόνος
τους έγινες ο εύκολος στόχος.
Στο τέλος,
οι νερουλόμπατσοι αυτού του κόσμου σ'
απέβαλλαν.

Μαγκιά σου.

Άραξε τώρα.
Πάρε τις ανάσες σου.

Πέφτω εγώ στη θέση σου.

Εξαρχής σ' αυτήν τη μάχη στην είχανε στημένη.
Αν στα μάτια τους,
ήσουν διαρκώς πίσω μια χεριά,
στα δικά μου,
είσαι ένα μήκος σώματος ζωής μπροστά.

Πια, ένα μένει στις κουφάλες
να πνίξουν το φουνταριστό μας,
το όνειρο μας.

* Ματιές ξυράφια.
Ανείπωτα συναισθήματα.
Άγουρα φερσίματα
εξωραϊσμένα με μοναχικά γελάκια
κι ανέξοδη προσποίηση.

Όλα στο βωμό της συγκαλυμμένης εγωπάθειας
και του γαμημένου καθωσπρεπισμού.

-Γιάννης

* Πόλεμο έχεις.

Θερίο δε γίνεσαι όσο περιφρονείς την ευθύνη.
Όσο γυρεύεις δικαιολογίες
θα υπολείπεσαι
δεν θ' αναπνέεις.

Κόντυνε τα ήσυχα όχι σου
πέρνα λουρί στ' αδέσποτο εγώ σου
βρες τη ρίζα του φόβου σου
φέρε σε λογαριασμό τη ζωή σου.

Συνειδητοποίησε αυτό που στα λόγια μονάχα
ξέρεις
την ανάγκη της επαφής,
την ανάγκη να γεννηθούν μέσα σου όλοι.

Με νιώθεις;

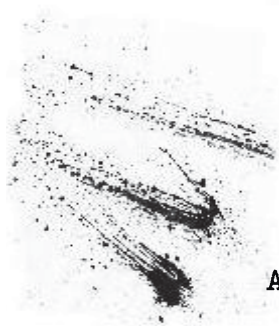
Γίνεσαι εσύ,
γίνεσαι το χέρι που σε σηκώνει,
ικανός να γευθείς το χάος της σύγκρουσης
κορμάτι κορμάτι.

Μάχη σημαίνει ξερίζωμα,
επιθυμίες που οπλίζονται,
χορός με το θάνατο,
θυσία στη μέρα που είναι να έρθει.

Μόνο τ' απαραίτητα στο δρόμο μαζί σου

η αγάπη των φίλων σου
το γέλιο της,
η αγκαλιά της.

ΝΟΣΤΟΣ

Ομίχλη. Βήματα.
Προς τί; Προς ποιόν;
Στάση.

Απόφαση: αδελφοποιώ σκοτάδι και δύναμη,
σέρνω μια ίνα κι έτσι πορεύομαι,
ξεριζώνοντας όλα τα φώτα,
μήπως κι οι άνθρωποι δουν ξανά.

Έπειτα σε μια κεραία σκαρφαλωμένη,
καγχάζω γι' αυτό το γιορτινό βραχυκύκλωμα.

Η ασφάλεια γεννά παιδιά τυφλά.

Ο μικρός μου αδερφός κάθε μέρα
παίρνει φόρα-τρέχει και βρίσκει τοίχο,
παίρνει φόρα -τρέχει και βρίσκει τοίχο.

Κι εγώ ασθμαίνω
βλέποντας την απορία στα μάτια του,
γι' αυτόν τον αφύσικο φραγμό.

Ζωές κονσέρβα,
διαμερίσματα-τέφρα
της παιδικής ηλικίας,
της εφηβικής, της ενήλικης, της γεροντικής.
Κι η γη γυρίζει.

Γι' αυτό σου λέω, ρίχνω την τάση,
να δουν οι άνθρωποι ξανά και να θυμηθούν,
μυρωδιές, ήχους, παύσεις, όνειρα.
Υφές κι αφές. Ουσίες κι απουσίες.
Τον κίνδυνο της ελευθερίας να γευτούν.
Γιατί στους καιρούς μας
πόλεμος κι αξιοπρέπεια εξισώνονται.

Κι εσύ που έτσι ταραγμένος με κοιτάς
(αφού τώρα μόνο πρόσεξες
το ηφαίστειο κάτω από την πληγή)
ένα σου λέω,
αφού δεν πέφτεις στη φωτιά,
έχεις ήδη γίνει στάχτη.

-Ν.